

САВА осигурување а.д. Скопје
Консолидирани финансиски извештаи
за годината завршена на 31 декември 2022

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО АКЦИОНЕРИТЕ И РАКОВОДСТВОТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ

Извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Сава Осигурување АД Скопје и подружниците (во понатамошниот текст “Групата”), кои се состојат од консолидиран извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2022 година и консолидиран извештај за сеопфатната добивка, консолидиран извештај за промените во капиталот и консолидиран извештај за паричните текови за годината што тогаш завршува и преглед на значајни сметководствени политики и останати објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за консолидирани финансиските извештаи

Раководството на Групата е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурувањето и интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за подготвување на финансиските извештаи кои не содржат материјално погрешно прикажување, без разлика дали тоа е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја извршивме нашата ревизија во согласност со Законот за ревизија и стандардите за ревизија кои се во примена во Република Северна Македонија. Овие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата на начин кој ќе ни овозможи да добиеме разумно уверување дека консолидирани финансиски извештаи не содржат материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува спроведување на постапки за собирање на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидирани финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од значајно погрешно прикажување на консолидирани финансиските извештаи, настанато како резултат на измама или грешка. При проценувањето на овие ризици ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Групата со цел дизајнирање на ревизорски постапки кои што се соодветни на околностите, но не и со цел на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Групата. Ревизијата исто така вклучува и оценка за соодветност на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на консолидирани финансиските извештаи.

Веруваме дека ревизорските докази кои ги имаме собрано се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

(продолжува)

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО АКЦИОНЕРИТЕ И РАКОВОДСТВОТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ (продолжение)

Мислење

Според наше мислење, консолидирани финансиските извештаи ја прикажуваат реално и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Сава Осигурување АД Скопје на ден 31 декември 2022 година како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурувањето.

Останато

Ревизијата на консолидирани финансиските извештаи на Групата за годината што завршува на 31 декември 2021 беше извршена од страна на друг ревизор, кој во својот извештај од 18 март 2022 година има известено дека консолидирани финансиските извештаи ја прикажуваат реално и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Сава Осигурување ад Скопје на ден 31 декември 2021 година како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Групата е одговорно за подготвување на консолидирани годишен извештај и консолидирани годишна сметка во согласност со Законот за трговски друштва и истите беа прифатени и одобрени од раководството на Групата и кои Групата е во обврска да ги поднесе до Централниот регистар на Република Северна Македонија. Наша одговорност е да издадеме мислење во врска со конзистентноста на консолидираниот годишен извештај со консолидираната годишна сметка и консолидираните финансиски извештаи на Групата. Ние ги извршивме нашите постапки во согласност со Законот за ревизија и Меѓународниот стандард за ревизија 720 – Одговорности на ревизорот во врска со други информации во документи кои содржат ревидирани консолидирани финансиски извештаи кој е во примена во Република Северна Македонија. Според наше мислење историските финансиски информации обелоденети во консолидираниот годишен извештај се конзистентни со консолидираната годишна сметка и приложените консолидирани ревидирани финансиски извештаи на Групата за годината што завршува на 31 декември 2022 година.

Дилоит ДОО Скопје

Александар Аризанов
Овластен ревизор
Директор

Александар Аризанов
Овластен ревизор

Скопје, 06 март 2022 година

Консолидиран извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба) На 31 декември

2022 година

Опис на позицијата	Број на позиција	Број на белешка	Износ	
			Тековна деловна година	Претходна деловна година
1	2	3	4	5
АКТИВА				
A. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (002+003)	001	19	5,326,498	2,418,792
1. Гудвил	002		-	-
2. Останати нематеријални средства	003		5,326,498	2,418,792
Б. ВЛОЖУВАЊА (005+013+021+041)	004		1,190,934,264	1,095,473,640
I. ЗЕМЈИШТЕ, ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ И ОСТАНАТИ МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (006+009)	005	20	135,920,635	137,629,882
1. Земјиште и градежни објекти кои служат за вршење на дејноста (007+008)	006		135,920,635	137,629,882
1.1 Земјиште	007		-	-
1.2 Градежни објекти	008		135,920,635	137,629,882
2. Земјиште, градежни објекти и останати средства кои не служат за вршење на дејноста (010+011+012)	009		-	-
2.1 Земјиште	010		-	-
2.2 Градежни објекти	011		-	-
2.3 Останати материјални средства	012		-	-
II. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА ВО ДРУШТВА ВО ГРУПА - ПОДРУЖНИЦИ, ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА И ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИРАНИ ЕНТИТЕТИ (014+015+016+017+018+019+020)	013	21	16,706,487	16,950,036
1. Акции, удели и останати сопственички инструменти од вредност во друштва во група - подружници	014		-	-
2. Должнички хартии од вредност кои ги издале друштва во група - подружници и заеми на друштва во група - подружници	015		-	-
3. Акции, удели и останати сопственички инструменти во придружени друштва	016		-	-
4. Должнички хартии од вредност кои ги издале придружени друштва и заеми на придружени друштва	017		-	-
5. Останати финансиски вложувања во друштва во група - подружници	018		-	-
6. Останати финансиски вложувања во придружени друштва	019		-	-
7. Вложувања во заеднички контролирани ентитети	020		16,706,487	16,950,036
III. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА (022+025+030+035+040)	021		1,038,307,142	940,893,722
1. Финансиски вложувања кои се чуваат до достасување (023+024)	022		-	-
1.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	023		-	-
1.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	024		-	-
2. Финансиски вложувања расположливи за продажба (026+027+028+029)	025	22	806,559,129	720,646,891
2.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	026		171,939,319	40,396,750

2.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	027		497,552,528	543,747,338
2.3 Акции, удели и останати сопственички инструменти	028		-	-
2.4 Акции и удели во инвестициски фондови	029		137,067,282	136,502,803
3. Финансиски вложувања за тргување (031+032+033+034)	030		-	-
3.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	031		-	-
3.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	032		-	-
3.3 Акции, удели и останати сопственички инструменти	033		-	-
3.4 Акции и удели во инвестициски фондови	034		-	-
4. Депозити, заеми и останати пласмани (036+037+038+039)	035	23	231,748,014	220,246,831
4.1 Дадени депозити	036		231,748,014	220,246,831
4.2 Заеми обезбедени со хипотека	037		-	-
4.3 останати заеми	038		-	-
4.4 Останати пласмани	039		-	-
5. Деривативни финансиски инструменти	040		-	-
IV. ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	041		-	-
V. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ (043+044+045+046+047+048+049)	042	28	83,440,851	61,562,927
1. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервата за преносна премија	043		16,928,704	13,165,961
2. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто математичката резерва	044		-	-
3. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за штети	045		64,658,570	46,030,482
4. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за бонуси и попусти	046		1,853,577	2,366,484
5. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто еквилизационата резерва	047		-	-
6. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто останатите технички резерви	048		-	-
7. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви за осигурување на живот каде осигуреникот го презема инвестицискиот ризик	049		-	-
Г. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК (ДОГОВОРИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ)	050		-	-
Д. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА (052+053)	051		6,742,302	4,180,702
1. Одложени даночни средства	052		1,062,264	27,908
2. Тековни даночни средства	053		5,680,038	4,152,794
Ѓ. ПОБАРУВАЊА (055+059+063+067)	054		266,648,231	234,165,581
I. ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (056+057+058)	055	24	230,116,052	188,989,340
1. Побарувања од осигуреници	056		224,488,574	183,183,869
2. Побарувања од застапници и посредници	057		5,627,478	5,805,471

3. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	058		-	-
II. ПОБАРУВАЊА ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ (060+061+062)	059		9,268,924	19,184,783
1. Побарувања по основ на премија за соосигурување и реосигурување	060		-	-
2. Побарувања по основ на учество во надомест на штети од соосигурување и реосигурување	061		9,268,924	19,184,783
3. Останати побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	062		-	-
III. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА (064+065+066)	063	25	27,263,255	25,991,458
1. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	064		9,769,903	6,322,645
2. Побарувања по основ на финансиски вложувања	065		1,346,860	1,476,288
3. Останати побарувања	066		16,146,492	18,192,525
IV. ПОБАРУВАЊА ПО ОСНОВ НА ЗАПИШАН А НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ	067		-	-
E. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА (069+072+077)	068		39,173,952	36,109,637
I. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА КОИ СЛУЖАТ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА (ОСВЕН ЗЕМЈИШТЕ И ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ) (070+071)	069	20	8,374,662	13,352,781
1. Опрема	070		8,374,662	13,352,781
2. Останати материјални средства	071		-	-
II. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ОСТАНАТИ ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (073+074+075+076)	072	26	30,718,225	22,682,437
1. Парични средства во банка	073		29,694,867	22,088,586
2. Парични средства во благајна	074		1,023,358	593,851
3. Издвоени парични средства за покривање на математичката резерва	075		-	-
4. Останати парични средства и парични еквиваленти	076		-	-
III. ЗАЛИХИ И СИТЕН ИНВЕНТАР	077		81,065	74,419
Ж. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА (079+080+081)	078		41,711,514	36,982,445
1. Претходно пресметани приходи по основ на камати и наемнини	079		-	-
2. Одложени трошоци на стекнување	080		38,319,436	32,560,042
3. Останати пресметани приходи и одложени трошоци	081		3,392,078	4,422,403
З. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТО РАБОТЕЊЕ	082		-	-
S. ВКУПНА АКТИВА (А+Б+В+Г+Д+Г+Е+Ж+З)	083		1,633,977,611	1,470,893,724
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	084		43,661,480	47,037,759
ПАСИВА			-	-
A. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ (086+090+091+095+101-102+103-104)	085		484,777,676	389,956,932
I. ЗАПИШАН КАПИТАЛ (087+088+089)	086	27	234,072,672	234,072,672
1. Запишан капитал од обични акции	087		234,072,672	234,072,672
2. Запишан капитал од приоритетни акции	088		-	-
3. Запишан а неуплатен капитал	089		-	-
II. ПРЕМИИ ЗА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ	090		-	-
III. РЕВАЛОРИЗАЦИОНА РЕЗЕРВА (092+093+094)	091		-5,238,897	3,633,012

1. Материјални средства	092		-	-
2. Финансиски вложувања	093		-5,343,135	3,472,715
3. Останати ревалоризациони резерви	094		104,238	160,297
IV. РЕЗЕРВИ (096+097+098-099+100)	095		57,015,928	57,015,928
1. Законски резерви	096		57,015,928	57,015,928
2. Статутарни резерви	097		-	-
3. Резерви за сопствени акции	098		-	-
4. Откупени сопствени акции	099		-	-
5 Останати резерви	100		-	-
V. НЕРАСПРЕДЕЛЕНА НЕТО ДОБИВКА	101		102,286,037	118,686,484
VI. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА	102		7,050,714	7,699,178
VII. ДОБИВКА ЗА ТЕКОВНИОТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД	103		-	-
VIII. ЗАГУБА ЗА ТЕКОВНИОТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД	104		-	15,751,985
Б. СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ	105		-	-
В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (107+108+109+110+111+112)	106	28	1,012,357,215	883,233,539
I. Бруто резерви за преносни премии	107		509,164,071	450,566,220
II. Бруто математичка резерва	108		-	-
III. Бруто резерви за штети	109		497,957,931	427,781,472
IV. Бруто резерви за бонуси и попусти	110		5,235,213	4,885,847
V. Бруто еквализациона резерва	111		-	-
VI. Бруто останати технички резерви	112		-	-
Г. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ ВО ОДНОС НА ДОГОВОРИ КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК	113		-	-
Д. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ (115+116)	114	29	23,022,985	19,934,871
1. Резерви за вработени	115		23,022,985	19,934,871
2. Останати резерви	116		-	-
Ѓ. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ (118+119)	117		15,210,131	2,056,419
1. Одложени даночни обврски	118		468,582	413,766
2. Тековни даночни обврски	119		14,741,549	1,642,653
Е. ОБВРСКИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	120		-	-
Ж. ОБВРСКИ (122+126+130)	121		69,579,825	173,288,330
I. ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (123+124+125)	122	30	4,230,604	3,472,924
1. Обврски спрема осигуреници	123		4,134,444	3,375,139
2. Обврски спрема застапници и посредници	124		-	-
3. Останати обврски од непосредни работи на осигурување	125		96,160	97,785
II. ОБВРСКИ ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ (127+128+129)	126		15,344,518	9,897,922
1. Обврски по основ на премија за соосигурување и реосигурување	127		15,298,658	9,851,962
2. Обврски по основ на учество во надомест на штети	128		-	-

3. Останати обврски од работи на соосигурување и реосигурување	129		45,860	45,960
III. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ (131+132+133)	130	31	50,004,703	159,917,484
1. Останати обврски од непосредни работи на осигурување	131		18,594,187	131,214,033
2. Обврски по основ на финансиски вложувања	132		-	-
3. Останати обврски	133		31,410,516	28,703,451
3. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАГРАНИЧУВАЊА	134		29,029,779	2,423,633
S. НЕТЕКОВНИ ОБВРСКИ ВО ВРСКА СО НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	135		-	-
И. ВКУПНА ПАСИВА А+Б+В+Г+Д+Ѓ+Е+Ж+З+S	136		1,633,977,612	1,470,893,724
J. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	137		43,661,480	47,037,759

Консолидиран извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех) за годината што завршува на 31 декември 2022 година

Опис на позиција	Број на позиција	Број на белешка	Износ	
			Тековна деловна година	Претходна деловна година
1	2	3	4	5
A. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (201+210+223а+224+225)	200		1,074,370,644	883,001,992
I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА (202+203+204-205-206-207+208+209))	201	8	922,162,163	831,892,401
1. Бруто полисирана премија за осигурување	202		1,072,917,405	941,525,352
2. Бруто полисирана премија за соосигурување	203		-	-
3. Бруто полисирана премија за реосигурување/ретроцесија	204		-	-
4. Бруто полисирана премија предадена во соосигурување	205		-	-
5. Бруто полисирана премија предадена во реосигурување/ ретроцесија	206		95,920,134	-60,487,482
6. Промена во бруто резервата за преносна премија	207		58,597,851	-27,471,542
7. Промена во бруто резервата за преносна премија - дел за соосигурување	208		-	-
8. Промена во бруто резервата за преносна премија - дел за реосигурување	209		3,762,743	-21,673,927
II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА (211+212+216+217+218+219+223)	210	10	23,975,540	21,873,406
1. Приходи од подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	211		-	-
2. Приходи од вложувања во земјиште и градежни објекти (213+214+215)	212		-	-
2.1 Приходи од наемнини	213		-	-
2.2 Приходи од зголемување на вредноста на земјиште и градежни објекти	214		-	-
2.3 Приходи од продажба на земјиште и градежни објекти	215		-	-
3. Приходи од камати	216		19,392,627	18,150,033
4. Позитивни курсни разлики	217		2,196,219	1,558,356
5. Вредносно усогласување (нереализирани добивки, сведување на објективна вредност)	218		-	-
6. Реализирани добивки од продажба на финансиски имот - капитална добивка (220+221+222)	219		2,188,999	1,979,508
6.1 Финансиски вложувања расположливи за продажба	220		2,188,999	1,979,508
6.2 Финансиски вложувања за тргување (по објективна вредност)	221		-	-
6.3 Останати финансиски вложувања	222		-	-
7. Останати приходи од вложувања	223		197,695	185,509
III. ПРИХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРОВИЗИИ ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	223а		11,221,028	8,276,655
IV. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	224	11	45,617,893	6,699,575
V. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	225	12	71,394,020	14,259,955
Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (227+235+245+248+251+261+271+274+275)	226		958,650,240	898,753,978
I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ) (228-229-230-231+232-233-234)	227	9	442,706,163	399,308,881
1. Бруто исплатени штети	228		465,362,151	463,287,962
2. Намалување за приходот од бруто реализирани регресни побарувања	229		9,655,041	8,429,786
3. Бруто исплатени штети – дел за соосигурување	230		-	-
4. Бруто исплатени штети – дел за реосигурување/ретроцесија	231		64,549,318	39,551,191
5. Промени во бруто резервите за штети	232		70,176,459	-12,778,754
6. Промени во бруто резервите за штети – дел за соосигурување	233		-	-
7. Промени во бруто резервите за штети – дел за реосигурување	234		18,628,088	3,219,350
II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИТЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (236+239+242)	235		862,272	140,229
1. Промени во математичката резерва, нето од реосигурување (237-238)	236		-	-
1.1 Промени во бруто математичката резерва	237		-	-
1.2 Промени во бруто математичката резерва - дел за соосигурување/реосигурување	238		-	-
2. Промени во еквилизационата резерва, нето од реосигурување (240-241)	239		-	-

2.1. Промени во бруто еквализационата резерва	240		-	-
2.2 Промени во бруто еквализационата резерва - дел за соосигурување/реосигурување	241		-	-
3. Промени во останатите технички резерви, нето од реосигурување (243-244)	242		862,272	140,229
3.1 Промени во останатите бруто технички резерви	243		349,366	1,042,402
3.2 Промени во останатите бруто технички резерви – дел за соосигурување и реосигурување	244		-512,906	902,173
III. ПРОМЕНИ ВО БРУТО МАТЕМАТИЧКАТА РЕЗЕРВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ КАДЕ ИНВЕСТИЦИОНИОТ РИЗИК Е НА ТОВАР НА ОСИГУРЕНИКОТ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (246-247)	245		-	-
1. Промени во бруто математичката резерва за осигурување на живот каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	246		-	-
2. Промени во бруто математичката резерва за осигурување на живот каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот – дел за соосигурување и реосигурување	247		-	-
IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (249+250)	248		35,945,346	33,064,685
1. Трошоци за бонуси (кои зависат од резултатот)	249		3,730,352	3,707,067
2. Трошоци за попусти (кои не зависат од резултатот)	250		32,214,994	29,357,618
V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО (252+256)	251	13	426,556,939	411,621,473
1. Трошоци за стекнување (253+253a+254+255)	252		217,418,045	235,519,704
1.1 Провизија	253		89,090,099	88,330,756
1.2 Бруто плати за вработените во внатрешна продажна мрежа	253a		133,581,279	124,711,696
1.3 Останати трошоци за стекнување	254		506,060	24,615,370
1.4 Промена во одложените трошоци за стекнување (+/-)	255		-5,759,393	-2,138,118
2. Административни трошоци (257+258+259+260)	256		209,138,895	176,101,769
2.1 Амортизација на материјални средства кои служат за вршење на дејноста	257		8,696,994	12,877,622

2.2 Трошоци за вработени (258а+258б+258в+258г+258д)	258		69,383,154	71,641,838
2.2.1 Плати и надоместоци	258а		38,089,367	41,277,601
2.2.2 Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	258б		3,359,177	3,758,585
2.2.3 Придонеси за задолжително социјално осигурување	258в		16,098,396	16,721,771
2.2.4 Трошоци за дополнително пензиско осигурување на вработени	258г		3,738,055	3,585,830
2.2.5 Останати трошоци за вработени	258д		8,098,159	6,298,051
2.3 Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност (договори за работа, авторски договори и други правни односи) заедно со сите давачки	259		9,298,016	8,935,148
2.4 Останати административни трошоци (260а+260б+260в)	260		121,760,730	82,647,160
2.4.1 Трошоци за услуги	260а		97,567,311	59,980,970
2.4.2 Материјални трошоци	260б		16,708,656	8,522,280
2.4.3 трошоци за резервирање и останати трошоци од работењето	260в		7,484,763	14,143,911
VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА (262+263+264+265+266+270)	261	14	2,888,584	1,815,135
1. Амортизација и вредносно усогласување на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста	262		-	-
2. Трошоци за камати	263		-	-
3. Негативни курсни разлики	264		2,877,169	1,810,571
4. Вредносно усогласување (нереализирани загуби, сведување на објективна вредност)	265		-	-
5. Реализирани загуби од продажба на финансиски имот - капитална загуба (267+268+269)	266		-	-
5.1 Финансиски вложувања расположливи за продажба	267		-	-
5.2 Финансиски вложувања за тргување (по објективна вредност)	268		-	-
5.3 Останати финансиски вложувања	269		-	-
6. Останати трошоци од вложувања	270		11,415	4,564
VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ (272+273)	271	15	43,262,222	44,682,083
1. Трошоци за превентива	272		-	-
2. Останати осигурително технички трошоци, намалени за реосигурување	273		43,262,222	44,682,083
VIII. ВРЕДНОСНО УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА ПРЕМИЈА	274		3,673,272	6,945,633
IX. ОСТАНАТИ РАСХОДИ, ВКЛУЧУВАЈКИ И ВРЕДНОСНИ УСОГЛАСУВАЊА	275	16	2,755,443	1,175,860
X. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ (200-226)	276		115,720,405	-
XI. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ (226-200)	277		-	15,751,983
XII. ДАНОК НА ДОБИВКА ОДНОСНО ЗАГУБА	278	18	12,027,755	-
XIII. ОДЛОЖЕН ДАНОК	279		-	-
XIV. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ (276-278-279)	280		103,692,650	-
XV. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ (277-278-279)	281		-	15,751,983

Консолидираните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 72 се одобрени од страна на Одборот на Директори на 23 Февруари 2023 година и беа потпишани во нивно име од:

Мелита Гугуловска
Генерален Директор

Мирче Маринковик
(овластен сметководител бр. на уверение 0106855)

ПК: Извештај за промени во капиталот

Позиција	Број на позиција	Акционерски капитал	Премии на емитирани акции	Резерви					Откупени сопствени акции	Ревалоризацио на резерва	Нераспределена добивка (со знак +) или пренесена загуба (со знак -)	Добивка (со знак +) загуба (со знак -) за тековната година	Вкупно капитал и резерви
				Законски резерви	Статутарни резерви	Резерви за сопствени акции	Останати резерви	Вкупно резерви					
				1	2	3	4	5					
Состојба на 1 јануари претходната деловна година	I	234,072,672		45,904,274				45,904,274		5,320,305	96,463,175	25,635,785	407,396,211
Промена во сметководствените политики	I1												
Исправка на грешки во претходниот период	I2												
Состојба на 1 јануари претходната деловна година – исправено	II	234,072,672		45,904,274				45,904,274		5,320,305	96,463,175	25,635,785	407,396,211
Добивка или загуба за претходната деловна година	III			11,111,654				11,111,654		- 1,687,294	22,223,310	-49,086,946	-17,439,276
Добивка или загуба за претходната деловна година	III1											- 15,751,983	- 15,751,983
Несопственички промени во капиталот	III2			11,111,654				11,111,654		- 1,687,294	22,223,310	- 33,334,963	- 1,687,293
Нереализирани добивки/загуби од материјални средства	III2,1												
Нереализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	III2,2									131,917			131,917
Реализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	III2,3									- 1,979,508			- 1,979,508
Останати несопственички промени во капиталот	III2,4			11,111,654				11,111,654		160,297	22,223,310	- 33,334,963	
Сопственички промени во капиталот	IV												
Зголемување.намалување на акционерскиот капитал	IV1												
Останати уплати од страна на сопствениците	IV2												
Исплата на дивиденда	IV3												
Останата распределба на сопствениците	IV4												

Состојба на 31 декември претходната деловна година	V	234,072,672	57,015,928	57,015,928	3,633,012	118,686,485	-	23,451,161	389,956,936
Состојба на 1 јануари тековната деловна година	VI	234,072,672	57,015,928	57,015,928	3,633,012	118,686,485	-	23,451,161	389,956,936
Промена во сметководствените политики	VI1								
Исправка на грешки во претходниот период	VI2								
Состојба на 1 јануари тековната деловна година – преправено	VII	234,072,672	57,015,928	57,015,928	3,633,012	118,686,485	-	23,451,161	389,956,936
Добивка или загуба за тековната деловна година	VIII		0			- 8,871,909	- 16,400,448	120,093,097	94,820,740
Добивка или загуба за тековната деловна година	VIII1							103,692,650	103,692,650
Несопственички промени во капиталот	VIII2		0			- 8,871,909	- 16,400,448	16,400,448	- 8,871,910
Нереализирани добивки/загуби од материјални средства	VIII2,1								
Нереализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	VIII2,2					- 6,832,220			- 6,832,220
Реализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	VIII2,3					- 2,188,999			- 2,188,999
Останати несопственички промени во капиталот	VIII2,4		0			149,309	- 16,400,448	16,400,448	149,309
Сопственички промени во капиталот	IX								
Зголемување/намалување на акционерскиот капитал	IX1								
Останати уплати од страна на сопствениците	IX2								
Исплата на дивиденда	IX3								
Останата распределба на сопствениците	IX4								
Состојба на 31 декември тековната деловна година	X	234,072,672	57,015,928	57,015,928	-5,238,898	102,286,037	96,641,936	484,777,675	

ПТ: Извештај за паричните текови

ПОЗИЦИЈА	Износ		
	Број на позиција	Тековна деловна година	Претходна деловна година
1	2	3	4
A. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ	a	-	-
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (301+302+303+304+305)	300	1,237,432,428	1,030,439,046
1. Премија за осигурување и соосигурување и примени аванси	301	1,031,606,722	979,509,279
2. Премија за реосигурување и ретроцесија	302	-	0
3. Приливи од учество во надомест на штети	303	84,120,218	35,245,264
4. Примени камати од работи на осигурување	304	2,865,266	2,865,266
5. Останати приливи од деловни активности	305	118,840,222	12,819,237
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (307+308+309+310+311+312+313+314)	306	1,139,088,643	1,011,746,596
1. Исплатени штети, договорени суми на осигурување, учество во надомест на штети од соосигурување и дадени аванси	307	502,916,299	498,112,620
2. Исплатени штети и учество во надомест на штети од реосигурување и ретроцесија	308	-	-
3. Премија за соосигурување, реосигурување и ретроцесија	309	90,473,537	85,094,163
4. Надоместоци и други лични расходи	310	69,383,154	71,641,838
5. Останати трошоци за спроведување на осигурување	311	338,891,954	317,915,041
6. Платени камати	312	3,992	2,389
7. Данок на добивка и останати јавни давачки	313	507,247	4,501,495
8. Останати одливи од редовни активности	314	136,912,460	34,479,050
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (300-306)	315	98,343,785	18,692,449
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (306-300)	316	-	-
B. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ВЛОЖУВАЊА	b	-	-
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (318+319+320+321+322+323+324+325)	317	71,533,109	88,819,333
1. Приливи по основ на нематеријални средства	318	-	-
2. Приливи по основ на материјални средства	319	-	-
3. Приливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото	320	1,072,457	481,770
4. Приливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	321	243,549	440,466
5. Приливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување	322	-	-
6. Приливи по основ на останати финансиски пласмани	323	50,777,724	69,660,820
7. Приливи од дивиденди и останати учества во добивка	324	-	-
8. Приливи од камати	325	19,439,379	18,236,277

II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (327+328+329+330+331+332+333+334)	326	161,841,105	110,018,794
1. Одливи по основ на нематеријални средства	327	5,030,404	4,637,458
2. Одливи по основ на материјални средства	328	1,498,038	4,731,742
3. Одливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото	329	-	-
4. Одливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	330	-	-
5. Одливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување	331	-	-
6. Одливи по основ на останати финансиски пласмани	332	155,312,664	100,649,594
7. Одливи од дивиденди и останати учества во добивка	333	-	-
8. Одливи од камати	334	-	-
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (317-326)	335	-	-
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (326-317)	336	90,307,996	21,199,460
V. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ	В	-	-
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (338+339+340)	337	-	-
1. Приливи по основ на зголемување на акционерскиот капитал	338	-	-
2. Приливи по основ на примени краткорочни и долгорочни кредити и заеми	339	-	-
3. Приливи по основ на останати долгорочни и краткорочни обврски	340	-	-
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (342+343+344)	341	-	-
1. Одливи по основ на отплата на краткорочни и долгорочни кредити и заеми и останати обврски	342	-	-
2. Одливи по основ на откуп на сопствени акции	343	-	-
3. Одливи по основ на исплата на дивиденда	344	-	-
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (337-341)	345	-	-
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (341-337)	346	-	-
Г. ВКУПНО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ (300+317+337)	347	1,308,965,537	1,119,258,379
Д. ВКУПНО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ (306+326+341)	348	1,300,929,748	1,121,765,391
Ѓ. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ (347-348)	349	-	-
Е. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ (348-347)	350	- 8,035,789	2,507,012
Ж. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТОКОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД	351	22,682,436	25,189,450
З. ЕФЕКТ ОД ПРОМЕНА НА КУРСОТ НА СТРАНСКИ ВАЛУТИ ВРЗ ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	352	-	-
С. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД (349-350+351+352))	353	30,718,225	22,682,437

1. **Општи информации**

Сава Осигурување а.д. Скопје (“Друштвото”) е акционерско друштво регистрирано и со седиште во Република Северна Македонија.

Адресата на регистрираното седиште на Друштвото е:

Ул. Загребска бр. 28А

1000 Скопје

Република Северна Македонија

Друштвото припаѓа на Групацјата на САВА РЕ од Словенија и е во доминантна сопственост на Позаваровалница САВА дд од Словенија која поседува 93,86% од вкупниот акционерски капитал на Друштвото. Крајна матична компанија на Друштвото е Позаваровалница САВА дд.

Друштвото е регистрирано за вршење на 17 класи на неживотно осигурување, а најзначајни активности на Друштвото се осигурување од незгоди, осигурување на моторни возила, осигурување од пожар, туристичко осигурување, осигурување на домаќинства, како и осигурување на имот.

Овие консолидирани финансиски извештаи го вклучуваат Друштвото и неговата подружница Сава Стејшн ДООЕЛ Скопје (“подружница”), заедно именувани како “Групацјата”. Основната дејност на подружницата е техничко испитување и анализа на моторни возила.

Бројот на вработени во Групацјата на 31 декември 2022 е: 241 вработени (2021: 256 вработени).

2. **Основа за изготвување**

(а) **Извештај за усогласеност**

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија објавени во “Правилникот за водење сметководство” и “Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните *биланси*”, и се презентирани во согласност со “*Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи и детална содржина на годишниот извештај за работењето на друштвата за осигурување и/или и реосигурување*”.

(б) **Основи за консолидација**

Консолидираните финансиски извештаи се состојат од финансиските извештаи на Друштвото и неговата подружница Сава Стејшн ДООЕЛ, со сопственост од 100% на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2022 година. Финансиските извештаи на консолидираната подружница се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната компанија, користејќи конзистентни сметководствени политики. Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во Групацјата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминираат. Подружницата целосно се консолидира од датумот на отворањето, кој всушност е датумот на кој Групацјата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои. Консолидираните финансиски извештаи обезбедуваат и компаративни податоци во врска со претходниот период

(в) **Основи за мерење**

Финансиските извештаи се изготвени според историската вредност освен за:

· средствата расположливи за продажба кои што се мерат по објективна вредност.

2. Основа за изготвување (продолжение)

(г) Функционална и известувачка валута

Финансиските извештаи се прикажани во македонски денари (“МКД” или “денари”), која е функционална и известувачка валута на Групацијата. Освен каде што е наведено, финансиските информации се прикажани во апсолутни износи во македонски денари.

(д) Користење на проценки и расудувања

Изготвувањето на финансиските извештаи во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија и “Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси” изискува од менаџментот да прави расудувања, проценки и претпоставки кои влијаат на примената на политиките и прикажаните износи на средствата, обврските, приходите и расходите. Реалните состојби може да се разликуваат од овие проценки.

Проценките и основните претпоставки редовно се прегледуваат. Измените на сметководствените проценки се признаваат во периодот во кој е извршена измена на проценката и во идните периоди доколку измената влијае и на идниот период.

Информациите во врска со расудувањата направени од менаџментот во примената на сметководствените стандарди кои имаат значително влијание на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4.

(ѓ) Трансакции во странска валута

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакциите. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на известувањето. Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута, и кои се мерат по објективна вредност, се превреднуваат во денари според курсот важечки на денот на определувањето на објективната вредност. Курсните разлики кои произлегуваат од превреднувањето на износите во странска валута се признаени во добивката или загубата, освен курсните разлики кои произлегуваат од превреднување на сопственичките хартии од вредност, кои се признаваат директно во капиталот. Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута кои се мерат по историска вредност се превреднуваат според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Групацијата се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД). Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2022 и 2021 година беа како што следи:

	2022	2021
	МКД	МКД
1 EUR	61.4932	61.627
1 USD	57.6535	54.3736

3. Значајни сметководствени политики

Сметководствените политики наведени подолу се конзистентно применети за сите периоди презентирани во овие финансиски извештаи.

(а) Класификација на договорите за осигурување

Договори за осигурување се договори со кои Групацијата прифаќа значителен ризик од осигурување од другата договорна страна (осигуреникот), согласувајќи се да го обештети осигуреникот доколку определен неизвесен иден настан (осигурен настан) неповолно влијае на осигуреникот. Ризикот од осигурување се разликува од финансискиот ризик. Финансискиот ризик е ризик од можни идни промени на една или повеќе од специфицираните каматни стапки, цените на хартиите од вредност, цените на добрата, курсевите на странски валути, индексот на цените или стапките, кредитниот рејтинг или кредитниот индекс или друга променлива компонента, која се менува во случај на нефинансиска променлива која што не се однесува на договорната страна. Осигурителните договори можат да носат и финансиски ризик.

Ризикот од осигурување е значителен ако, и само ако, осигурениот настан може да предизвика Групацијата да плати значителни користи. Доколку еден договор се класифицира како договор за осигурување тој останува класифициран како договор за осигурување се додека сите права и обврски од истиот не згаснат или истечат.

(б) Договори за осигурување

(и) Признавање и мерење

Премии

Бруто полисирани премии го рефлектираат работењето во текот на годината и не вклучуваат даноци или обврски по основ на премии.

Заработениот дел од премиите се признава како приход. Премиите се заработени од датумот на настанување на ризикот за времетраење на периодот на обештетување, врз основа на моделот на преземени ризици. Пренесената премија за реосигурителот се признава како трошок во согласност со моделот на добиени услуги од реосигурителот во истиот сметководствен период како и директно поврзаната премија за соодветното осигурување.

Резерва за преносна премија

Резервата за преносна премија се состои од делот од бруто полисирани премии кој се проценува дека ќе се заработи во следната година, пресметан за секој поодделен договор за осигурување, користејќи го дневниот про-рата метод и доколку е потребно, коригиран за да ја одрази промената во настанувањето на ризикот за периодот покриен со договорот.

Штети

Настанати штети ги опфаќаат трошоците за подмирување и решавање на платени и неподмирени штети кои што произлегуваат од настани кои се случиле во тековната финансиска година заедно со корекциите на резервата за штети од претходната година.

Исплатените штети се признаваат во моментот на обработката на штетите и се признаваат во износот кој ќе биде исплатен при подмирувањето на штетата. Износот на исплатената штета во неживотното осигурување се зголемува за трошоците за обработка на штетата.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

(б) Договори за осигурување (продолжение)

(и) Признавање и мерење (продолжение)

Наплатените штети кои се надоместени од трети лица и штети за кои се очекува дека ќе бидат надоместени и наплатени од трети лица се одземаат од исплатените штети.

Резервите за штети ги опфаќаат резервите на Групацијата за проценетите трошоци за подмирување на сите настанати штети на денот на извештајот за финансиската состојба без оглед дали штетите се пријавени или не, и со нив поврзаните интерни трошоци за решавање на штетите, како и соодветната маржа за внимателност. Резервираните штети се проценуваат преку прегледување на поодделни штети и определување на посебна резерва за настанатите, но непријавени штети, ефектот на интерните и екстерните предвидливи настани, како што е промената на процедурите за разрешување на штетите, инфлацијата, судските трендови, промени во законската регулатива, како и минати искуства и трендови. Резервите за штети не се дисконтираат.

Предвидените надомести од реосигурителот и проценетиот поврат се прикажани поединечно како средства. Надоместите од реосигурителот и останати надомести се проценуваат на ист начин како и пријавените штети.

Додека менаџментот смета дека бруто резервите за штети и поврзаните со нив надомести од реосигурителот се објективно презентирани врз основа на податоците моментално достапни, конечната обврска ќе варира како резултат на последователни информации и настани и може да резултира со значајни корекции на резервираниот износ. Корекциите на резервите за штети направени во претходните години се рефлектираат во финансиските извештаи за периодот во кој корекциите се направени и посебно се обелоденети, доколку се материјални. Применетите методи и направените проценки, се проверуваат редовно.

(ии) Средства од реосигурување

Групацијата цедира премија во реосигурување при своето редовно работење заради намалување на потенцијалните нето загуби преку дисперзирање на ризиците. Средствата, обврските, приходите и расходите кои произлегуваат од договорите за реосигурување се презентираат одвоено од со нив поврзаните средства, обврски, приходи и расходи од договорите за осигурување, поради тоа што договорите за реосигурување не ја ослободуваат Групацијата од нејзините директни обврски кон осигурениците.

Само правата од договорите кои предизвикуваат значителен пренос на ризикот од осигурување се сметаат за средства од реосигурување. Правата од договорите со кои не се врши пренос на значителен дел на ризикот од осигурување се сметаат за финансиски инструменти.

Премиите за реосигурување се признаваат како трошок конзистентно со основата за признавање на премиите од со нив поврзаните договори за осигурување. За основниот осигурителен бизнис, премиите од реосигурување се признаваат како расход во текот на периодот покриен со реосигурувањето, во согласност со очекуваното однесување на реосигурениот ризик.

Делот од преотстапената премија за реосигурување што не се признава како расход се вклучува во средствата од реосигурување.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

(б) Договори за осигурување (продолжение)

(ии) Средства од реосигурување (продолжение)

Нето износот платен на реосигурителот на почетокот на договорот може да биде помал од средствата од реосигурување признаени од Групацјата врз основа на правата од договорот за реосигурување. Разликата помеѓу премијата за реосигурителот и признаеното средство од реосигурување се вклучува во извештајот за сеопфатна добивка во периодот кога премијата од реосигурување достасува.

Износот на признаеното средство од реосигурување се мери конзистентно со мерењето на резервата за со нив поврзаните договори за осигурување.

На секој датум на известување се проценува обезвреднувањето на средствата од реосигурување. Средството се смета дека е обезвреднето доколку постои објективен доказ дека, како резултат на настан кој се случил по почетното признавање, Групацјата не е во можност да го поврати целиот преостанат износ на средството и дека настанот има влијание на износот кој Групацјата ќе го прими од реосигурителот и кој може соодветно да се измери. Групацјата склучува договори за реосигурување со првокласни реосигурители и концентрацијата на ризик се избегнува преку следењето на политиката на Групацјата преку поставените лимити кои се ревидираат секоја година.

(иии) Побарувања и обврски од осигурување
)

Износите кои се должат на, и побаруваат од страна на, осигурениците, агентите и други побарувања претставуваат финансиски инструменти и се вклучуваат во побарувања и обврски од осигурување, а не во резервите по договорите за осигурување.

(в) Приходи

(и) Заработени премии од договори за осигурување

Сметководствените политики за признавање на приходите од договорите за осигурување се прикажани во белешка 3(б).

(ии) Приходи од вложувања

Приходите од вложувања се состојат од приходите од вложувања во финансиски средства. Приходот од вложувања во финансиски средства се состои од приходи од камати и дивиденди, како и остварени добивки од финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба.

(иии) Приходи од провизии и надомести
)

Приходите од провизии и надомести претставуваат приходи добиени од странски осигурителни компании и Националното Биро по основ на исплатени штети како и приходи добиени од реосигурителите врз основ на договорите за реосигурување.

Приходите од провизии и надомести се признаваат кога ќе се изврши соодветната услуга.

(г) Расходи

(и) Трошоци за стекнување на договори

Трошоците за запишани премии се составени од сите директни трошоци кои произлегуваат од склучените договори за осигурување како што се провизиите за агенти и брокери вклучени во продажбата, маркетинг трошоци и трошоци за реклами.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

(ии) Одложени трошоци за стекнување

Одложените трошоци за стекнување се пресметуваат како производ од заработената провизија во текот на годината, и количникот од преносната премија на денот на пресметката и заработената премија за годината, за секоја класа на осигурување.

Единствен трошок што е земен во предвид при пресметката на одложените трошоци за стекнување е провизијата.

На денот на извештајот за финансиска состојба, Групацијата ги евидентира провизиите во однос на полисирана премија, додека пак и преносната премија се пресметува во однос на полисираната премија. Групацијата во пропишаниот временски рок ги усогласи сметководствени политики на признавање, последователно мерење и обелоденување за трошоците за стекнување кои се разликуваат од барањата што се содржани во Упатството за примена на контниот план за друштвата за осигурување и реосигурување („Службен весник на РМ“, бр. 170 од 16.08.2019 година).

(г) Расходи (продолжение)

(ии) Расходи од закупнини направени за оперативен наем

Плаќањата по основ на оперативен наем се признаваат како расход во извештајот за сеопфатна добивка според пропорционална метода во времетраење на наемот. Примените попусти се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка како составен дел на вкупните трошоци од наемот.

(д) Користи за вработените

(и) Планови за дефинирани придонеси

Групацијата плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на законската регулатива. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платите на вработените се уплатуваат во пензиските фондови, кои што се одговорни за исплата на пензиите. Групацијата нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во билансот на успех во периодот во кој настануваат, како дел од трошоците за вработени.

(ии) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како расход кога ќе се добие соодветната услуга. Групацијата признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како бонус или како удел во добивката доколку Групацијата има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период од вработените и доколку обврската може да се процени веродостојно.

(иии) Планови за дефинирани користи

Согласно македонската законска регулатива Групацијата исплаќа на вработените две просечни плати во Република Северна Македонија во моментот на заминување во пензија.

План за дефинирани користи претставува план за користи по завршување на вработувањето и истиот е различен од плановите за дефинирани придонеси. Нето обврската на Групацијата во однос на плановите за дефинирани користи се пресметува со проценување на износот на идни користи кои вработените ги стекнале како надомест за нивната служба во тековниот и минатиот период, тие користи се дисконтирани за да се утврди нивната сегашна вредност. Пресметката се извршува од страна на квалификуван актуар.

Премерувањата кои произлегуваат од дефинираните планови за користи вклучуваат актуарски добивки и загуби. Групацијата веднаш ги признава во останата сеопфатна добивка и сите други трошоци поврзани со дефинираните планови за користи во трошоци за користи за вработените во добивка или загуба.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

Кога користите од планот се менуваат, делот од променетите користи поврзани со минатата служба на вработениот, се признава веднаш во Извештајот за сеопфатна добивка кога се случува измена на планот.

Групацијата признава добивка или загуба како резултат на исплата на дефиниран план за користи во моментот на реализација. Добивката или загубата како резултат на исплатата на дефинираниот план за користи претставува разлика помеѓу сегашната вредност на обврската за дефинираниот план за користи исплатена согласно определениот датум на исплата и износот на исплатата вклучувајќи ги сите плаќања во врска со конкретната исплата направени директно од страна на Групацијата.

(г) Тековни даночни средства /обврски

Данокот од добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во билансот на успех освен кога се однесува за ставки коишто се пренесени директно во капиталот и соодветниот данок од добивка се признава во капиталот.

Тековниот данок од добивка е очекувана даночна обврска од добивката пред оданочување за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка од 10% (2021: 10%) на денот на извештајот за финансиската состојба и корекции на даночната обврска која се однесува на претходни години.

Одложениот данок произлегува од времените разлики помеѓу сметководствената вредноста на средствата и обврските за потребите на финансиското известување и вредноста на истите за даночни цели. Одложениот данок се мери со примена на даночните стапки кои се очекува да се применат кога ќе се реализираат времените разлики врз основа на законите кои се усвоени или значајно усвоени на денот на известувањето.

Одложено даночно средство се признава за неискористени даночни загуби, неискористен даночен кредит и одбитни времени разлики до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се намалува до степенот до кој веќе не е веројатно дека овие даночни приходи ќе се реализираат.

Секое вакво намалување треба да се анулира до степенот до кој станува веројатно дека ќе биде расположива доволна оданочива добивка. Непризнаено одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се признава до степенот до кој е веројатно дека идните даночни приходи на товар на кои може да се искористи тоа средство ќе бидат доволни.

(е) Недвижности и опрема

(и) Признавање и мерење

Недвижностите и опремата се мерат според набавната вредност, намалени за акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради обезвреднување.

Набавната вредност ги вклучува трошоците кои директно можат да се припишат на набавката на средството. Купениот софтвер кој е интегрален дел од функционалноста на соодветната опрема се капитализира како дел од таа опрема.

Кога делови од ставките на недвижностите и опремата имаат различен корисен век, тие се евидентираат како одделни ставки (главни компоненти) на недвижностите и опремата.

Добивките и загубите од продажбите на недвижностите и опремата се определуваат споредувајќи ги приливите од отуѓување со сегашната вредност на недвижностите и опремата и се признаваат нето во рамките на останати приходи или останати расходи во извештајот за сеопфатна добивка.

(ии) Последователни издатоци

Издатоците направени за замена на дел од средството од недвижностите и опремата се признаваат во сегашната вредност на тоа средство, доколку е веројатно дека Групацијата ќе има идни економски користи од тој дел и доколку неговата вредност може да се измери веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати трошоци за секојдневно одржување на недвижностите и опремата се признаваат во добивката или загубата во моментот на нивното настанување.

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(иии) Амортизација

Амортизацијата се пресметува на набавна вредност намалена за резидуалната вредност на средството. Значајните компоненти на индивидуалното средство се оценуваат, и доколку компонентата има корисен век различен од остатокот од средството, таа компонента се амортизира одделно.

Амортизацијата се признава во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на секоја компонента од недвижностите, постројките и опремата.

(иии) Амортизација

Годишните стапки на амортизација утврдени врз основа на проценетиот корисен век на траење за тековниот и споредбениот период се како што следи:

Згради	1.30%
Транспортни средства	15.50%
Компјутери	33%
Мебел и опрема	10-20%

Методите на амортизација, проценетиот век на траење како и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секоја дата на известување.

(ж) Нематеријални средства

(и) Признавање и мерење

Нематеријалните средства набавени од страна на Групацијата кои имаат определен век на траење се мерат според набавната вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради обезвреднување.

(ии) Последователни издатоци

Последователните издатоци за нематеријалните средства се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска корист од нематеријалните средства. Сите останати издатоци се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка како трошоци во моментот на настанување.

(иии) Амортизација

Амортизацијата се пресметува на набавната вредност на средството, намалена за резидуалната вредност на средството.

Амортизацијата се признава во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на нематеријалните средства, од денот кога тие се расположливи за употреба.

Годишните стапки на амортизација утврдени врз основа на проценетиот корисен век за тековниот и споредбениот период се како што следи:

Софтвер и лиценци	20%
-------------------	-----

Методите на амортизација, корисниот век на траење и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секоја дата на известување.

(з) Средства земени под наем - наемател

Наемите на средства во услови кога Групацијата ги презема суштински сите ризици и награди својствени за сопственоста се класифицирани како финансиски наем. При почетното признавање, средството земено под наем се мери според пониската од неговата објективна вредност и сегашната вредност на минималните плаќања за наемот. Последователно на почетното признавање, средството се евидентира во согласност со сметководствената политика применлива на тоа средство.

Сите останати наеми се класифицираат како оперативни наеми, а средствата под наем не се признаваат во извештајот на финансиска состојба на Групацијата.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

(s) Финансиски инструменти

(и) Недеривативни финансиски средства

Недеривативните финансиски инструменти на Групацјата се класифицираат во следните категории: заеми и побарувања и финансиски средства расположливи-за-продажба.

Групацјата почетно ги признава заемите и побарувањата и депозитите на денот кога тие се настанати. Сите останати финансиски средства (вклучувајќи ги финансиските средства расположливи за продажба) почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Групацјата станува страна на договорните одредби на инструментот.

Групацјата ги депризнава финансиските средства кога ги губи правата од договорот за паричните текови од средството, или кога ги пренесува правата на паричните текови од финансиското средство со трансакција во која се пренесени суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство на друг. Секој остаток од пренесените финансиски средства кој е креиран или задржан од страна на Групацјата се признава како посебно средство или обврска.

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во извештајот за финансиска состојба кога, и само кога, Групацјата има законско право да ги нетира признаените износи и има намера или да ги порамни трансакциите на нето основа или да го реализира средството и да ја порамни обврската истовремено.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се финансиски средства со фиксни или предвидливи плаќања кои не котираат на активен пазар. Ваквите средства почетно се признаени по објективната вредност плус трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето на финансиското средство. Последователно на почетното признавање, заемите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата, намалена за загубите поради обезвреднување.

Заемите и побарувањата се содржат од депозити и побарувања од купувачи и другите побарувања.

Финансиски средства расположливи-за-продажба

Финансиски средства расположливи-за-продажба се недеривативни средства кои се определени како финансиски средства расположливи-за-продажба или не се квалификувани во некоја друга категорија на финансиски средства. Последователно на почетното признавање, тие се мерат по објективна вредност и промените кои произлегуваат, освен загубите поради обезвреднување, се признаваат директно во ревалоризационата резерва во капиталот. Кога вложувањето се депризнава, добивката или загубата акумулирана во капиталот се рекласификува во добивката или загубата.

Финансиските средства расположливи за продажба се состојат од сопственички и должнички хартии од вредност и удели во инвестициски фондови.

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и паричните еквиваленти се состојат од парични средства на жиро сметка, благајна и краткорочни депозити во банки со оригинален рок на достасаност од три или помалку месеци.

(и) Недеривативни финансиски обврски

Групацијата почетно ги признава издадените должнички хартии од вредност и субординираните обврски на датумот на кој тие настануваат. Сите други финансиските обврски (вклучувајќи ги обврските кои се по објективна вредност преку добивката или загубата) почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Групацијата станува страна на договорните одредби на инструментот.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

(s) **Финансиски инструменти (продолжение)**

Групацијата ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

Не-деривативните финансиски обврски вклучуваат останати обврски.

Таквите финансиски обврски почетно се признаваат по објективна вредност плус било какви директно поврзани трансакциски трошоци. Последователно на почетното признавање, овие финансиски обврски се мерат според амортизирана набавна вредност користејќи го методот на ефективна камата.

(j) **Акционерски капитал**

Обични акции

Обичните акции се класификуваат како капитал. Дополнителните трошоци кои се директно поврзани со емисијата на обични акции, се признаваат како намалување од капиталот.

Дивиденди

Дивидендите се признаваат како обврски во периодот кога се објавени.

(к) **Заработка по акција**

Групацијата презентира основна и разводнета заработка по акција за своите обични акции. Основната заработка по акција е пресметана со поделба на добивката расположлива на сопствениците на обични акции на Групацијата со пондерираниот просечен број на обични акции во периодот. Разводнетата заработка по акција е утврдена со корекција на добивката или загубата расположлива на сопствениците на обични акции и пондерираниот просечен број на обични акции за ефектите од сите разводнувачки потенцијални обични акции.

(л) **Обезвреднување на средствата**

(и) **Недеривативни финансиски средства**

На секој датум на известување финансиското средство кое не е по објективна вредност преку добивката и загубата се проценува за да се утврди дали постои некој објективен доказ дека е обезвреднето. Финансиското средство се смета обезвреднето доколку постои објективен доказ дека се има случено настан на загуба после почетното признавање на средството, и дека настанот има негативен ефект на проценетите идни парични текови од тоа средство кои што можат да се проценат веродостојно.

Како објективен доказ дека финансиските средства (вклучувајќи ги и сопственичките хартии од вредност) се обезвреднети може да биде неисполнување на обврските или доцнење со плаќањата од страна на должникот, реструктурирање на износ од страна на Групацијата според услови кои Групацијата инаку не ги одобрува, индикации дека должникот банкротирал, негативни промени во платежната состојба на должниците или издавачите на Групацијата, економски услови кои кореспондираат со неисполнување на обврските или исчезнување на активниот пазар за хартии од вредност. Дополнително, за вложувања во сопственички инструменти, значителното или продолженото намалување на објективната вредност под неговата набавна вредност претставува објективен доказ дека средството е обезвреднето.

Заеми и побарувања

Групацијата издвојува загуби поради оштетување согласно Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси. Согласно овој правилник, Групацијата ги класификува сите поединечни побарувања по основ на премија за осигурување и побарувања по основ на регрес во категории во зависност од времето на доцнење на исполнување на обврските од страна на должникот, сметано од денот на доспевање на побарувањето. Групацијата утврдува загуба поради обезвреднување со примена на проценти кои во зависност од деновите на доцнење во интервали се пропишани во правилникот.

3. **Значајни сметководствени политики (продолжение)**

(л) **Обезвреднување на средствата (продолжение)**

Загуба поради обезвреднување на финансиските средства мерени по амортизирана набавна вредност се пресметува како разлика помеѓу сметководствената вредност и сегашната вредност на очекуваните идни парични текови, дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на средството. Загубите поради обезвреднувањето се признаваат во добивката или загубата и се рефлектирани во сметката за исправка на вредноста во позициите вредносно усогласување во Билансот на успех. Каматата на обезвреднетите средства продолжува да се признава. Кога последователен настан (на пример плаќање на долгот од страна на должникот) предизвика намалување на износот на загубата поради обезвреднување, намалувањето на загубата поради обезвреднување се анулира преку добивката или загубата.

Финансиски средства расположливи за продажба

Загубите поради обезвреднување на финансиските средства расположливи за продажба се признаваат со рекласификација на кумулативните загуби кои биле признаени во ревалоризационата резерва во капиталот. Кумулативната загуба која е рекласификувана од главнината во добивката или загубата е разликата помеѓу набавната вредност при стекнувањето нето од сите плаќања во однос на главницата и амортизацијата, и тековната објективна вредност, намалена за сите загуби поради обезвреднување претходно признаени во добивката или загубата. Промените во исправка на вредноста како резултат на временската вредност на парите се признаваат како компонента на приходи од камати.

Доколку во последователен период, загубата поради обезвреднување на расположливите-за-продажба должнички инструменти се намали, загубата се анулира низ добивката или загубата.

Сепак, секое дополнително, идно зголемување на објективната вредност на обезвреднети расположливи-за-продажба сопственички хартии од вредност се прикажува во ревалоризационата резерва во капиталот.

Објективната вредност на вложувањата во обврзници за денационализација класификувани како средства расположливи за продажба се утврдува преку последната пазарна цена на овие обврзници наведена во извештајот на Македонска берза која важела на датумот на билансот на состојба, при што разликата до објективната вредност е признаена во билансот на состојба како ревалоризациона резерва.

(ии) **Не-финансиски средства**

Сметководствената вредност на нефинансиските средства на Групацијата, се проценува на секој датум на известување за да се утврди дали постои било каква индикација според која некое средство може да биде обезвреднето. Доколку таква индикација постои, тогаш се проценува надоместувачкиот износ на средството. Загуба поради обезвреднување се признава кога сметководствената вредност на средството, или неговата единица која генерира пари, го надминува неговиот надоместлив износ.

Надоместувачкиот износ на средството или единицата која генерира пари е поголемата од неговата употребна вредност и неговата објективна вредност намалена за трошоците за продажба на средството. При проценката на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството или единицата која генерира пари.

(л) Обезвреднување на средствата (продолжение)

За целите на тестирање на загубите поради обезвреднување, средствата кои не можат да се тестираат индивидуално се групирани заедно во најмалата група на средства којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од паричните приливи од други средства или единици кои генерираат пари.

Загубите поради обезвреднување се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка. Загубата поради обезвреднување се анулира доколку постои промена во проценките користени за утврдување на надоместувачкиот износ.

(љ) Резервирања

Резервирање се признава доколку, како резултат на минат настан, Групацијата има сегашна законска или изведена обврска која може веродостојно да се измери, и за кое е веројатно дека ќе постои одлив на ресурси кои содржат економски користи за подмирување на обврската. Резервирањата се одредени со дисконтирање на очекуваните идни парични текови користејќи дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и оние ризици, специфични за обврската.

Резервирање за неповолен договор се признава кога очекуваните користи кои што се очекува да се примат од страна на Групацијата од истиот договор се помали од неизбежните трошоци за исполнување на обврските утврдени со договорот. Резервирањето се мери според сегашната вредност на пониските од очекуваните трошоци за раскинување на договорот и очекуваните нето трошоци за продолжување на договорот. Пред резервирањето да биде воспоставено, Групацијата признава загуба за обезвреднување на средствата кои се поврзани со договорот.

(м) Известување по сегменти

Оперативен сегмент е компонента на Групацијата вклучена во деловни активности од кои може да заработува приходи и да прави расходи, вклучувајќи приходи и расходи поврзани со трансакции со било кои компоненти на Групацијата. Оперативните резултати на оперативните сегменти на Групацијата редовно се прегледуваат од страна на Одбор на Директори на Групацијата со цел за донесување на одлуки во врска со алокација на ресурсите на сегментот и оценување на нивната успешност, и за кои се расположливи дискрециони финансиски информации. Групацијата има само еден известувачки сегмент.

(н) Нови стандарди и правилници

Агенцијата за супервизија на осигурување донесе измени и дополнувања на неколку правилници кои беа објавени во “Службен Весник на Република Северна Македонија” бр.170 на 16 август 2019 година. Со овие измени: се воспоставуваат правила за вреднување на одложени трошоци за стекнување; се променуваат правилата за пресметка на капиталот на друштвата за осигурување; се променуваат правилата за вреднување на недвижностите и се променува основот за признавање на приход од реализирани регресни побарувања. На 31 декември 2021 година, Групацијата е усогласена со новата регулатива на Агенцијата за супервизија на осигурување освен како што е наведено во точка 3 (г) (ии).

(о) Споредбени податоци

Со цел порелевантно да се обезбеди конзистентност во тековната година, компаративните податоци може да бидат променети соодветно. Направените промени не се значајни и се со цел подобрување на споредбеноста, освен оние кои се опишани детално во белешките, доколку истите ги има.

4. Сметководствени проценки и расудувања

Групацијата прави проценки и претпоставки кои влијаат на износите на средствата и обврските. Проценките и со нив поврзаните претпоставки постојано се предмет на преоценување и се темелат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани за кои се верува дека се извесни во соодветните околности.

(и) Клучни извори на несигурност во оценките

Подолу се презентирани оценките и претпоставките во врска со обврските по основ на осигурување. Во белешката 5 се обелоденети факторите на ризик кои произлегуваат од овие договори.

Резерви по договори за осигурување

Претпоставките кои влијаат на прикажаните износи на средства и обврски од осигурување се користат за да се утврди резервата по договори за осигурување, која е доволна за да се покријат обврските кои можат да произлезат од договорите за осигурување, доколку тие можат да се предвидат.

Сепак, земајќи ја во предвид неизвесноста при утврдувањето на резервацијата на неподмирени штети, возможно е крајниот резултат да се разликува од претходно утврдената обврска.

Општи договори за осигурување

На датумот на извештајот за финансиската состојба се одредуваат резерви за очекуваните трошоци за подмирување на сите штети кои настанале се до тој датум, без оглед дали се пријавени или не, вклучувајќи ги и трошоците за разрешување на штетите, намалени за износите кои се веќе исплатени.

Резервите за штети не се дисконтираат за временската вредност на парите.

Изворите на податоци употребени како влезни информации за градење на претпоставките се типични и интерни за Групацијата, притоа применувајќи детални анализи кои се прават најмалку еднаш годишно. Претпоставките се проверуваат со цел да се утврди дали се конзистентни со информациите од пазарот или други објавени информации.

Групацијата обрнува посебно внимание на тековните трендови.

Проценката на настаните, но сеуште непријавени штети ("IBNR") генерално е предмет на повисок степен на несигурност во однос на оценките на пријавените штети, за кои што Групацијата располага со повеќе информации. IBNR штетите често може да станат видливи за Групацијата дури неколку години по случувањето на настанот кој ја предизвикал таа штета.

Секоја пријавена штета се проценува поодделно, земајќи ги во предвид условите во кои настанала штетата, информациите достапни од проценителите на штети и минатите искуства за големината на слични штети. Проценките по пооделните предмети редовно се прегледуваат и се ажурираат со нови информации.

Потешкотиите при проценувањето на резервите се разликуваат кај различните класи на осигурување од повеќе причини, вклучувајќи ги следниве:

Резерви по договори за осигурување (продолжение)

- Разлики во условите на договорите за осигурување;
- Различна сложеност на штетите;

- Разлики во тежината на секоја штета;
- Разлики во периодот помеѓу настанувањето и пријавувањето на штетите.

4. Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)

Кај одредени класи на осигурување може да постојат значајни одолговлекувања од моментот на пријавување на штетата до моментот на разрешување на истата, така да не може со сигурност да се знаат конечните трошоци на датумот на извештајот за финансиската состојба.

Вредноста на резервите за настанати а сеуште непријавени штети се проценуваат со примена на статистички методи. Овие методи го екстраполираат развојот на платените и настанати штети, просечниот трошок по штета и конечниот број на штети за секоја година во која се случуваат штетните настани, врз основа на набљудувањата на развојот во претходните години и очекуваните коефициенти на штети.

Клучниот статистички метод кој се применува е методот на верижно скапило - (Chain ladder method) кој користи историски податоци за проценување на очекуваниот исход на платените и настанати штети.

Примената на историски податоци подразбира дека начинот на развој на штетите ќе се повторува и во иднина. Поради тоа што ова не е секогаш така, методите на проценка се менуваат во зависност од условите. Причините може да бидат:

- Економски, правни, политички и социјални трендови (кои резултираат со, на пример разлики во очекуваното ниво на инфлација);
- Промена во портфолиото на договорите за осигурување;
- Влијанието на големите загуби.

Штетите од општите договори за осигурување се плаќаат по настанување на штетата. Договорите се склучуваат на кратки рокови, најчесто за период од една година, при што Групацијата има обврски по сите настанати осигурани настани за времетраењето на договорот.

Пократкиот рок на разрешување на овие штети му овозможува на Групацијата да има поголема сигурност при проценката на трошоците за штети што влијае на пресметката на резерви за настанатите, но сеуште непријавени штети.

Претпоставки

Клучна претпоставка при проценките на Групацијата е искуството со развојот на штетите во минатото. Ова вклучува претпоставки за просечните трошоци за штети, трошоците за решавање на штетите, факторот на инфлацијата и бројот на штети во секоја година. При утврдувањето до која мера влијаат надворешните фактори, како што се судските одлуки и законската регулатива врз проценките се користи расудување.

Клучни сметководствени расудувања во примената на сметководствените политики на Групацијата

Одредени клучни сметководствени расудувања во примената на сметководствените политики на Групацијата се презентирани подолу.

4. **Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)**

Класификација на договорите за осигурување

Договори за осигурување се договори со кои Групацијата прифаќа значителен ризик од осигурување од другата договорна страна (осигуреникот).

Класификација на финансиските средства и обврски

Сметководствените политики на Групацијата овозможуваат финансиските средства и обврски да бидат класифицирани во одредени категории, во зависност од условите.

(iii) **Анализа на сензитивност**

Групацијата го има проценето влијанието на промената на одредени клучни варијабли врз добивката или загубата за годината, капиталот и коефициентот на покриеност.

Сензитивноста на добивката за годината и капиталот на промените во принос на вложувањата, настанатите штети и вкупните трошоци на 31 декември 2022 година и 31 декември 2021 година се презентирани во табелата подолу:

Анализа на сензитивност

За годината завршена на 31 декември 2022

	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капиталот	103,692,649	491,828,390	158,454,942	310%	-
Принос од вложувања (+200 п.п.)	104,172,160	492,307,900	158,454,942	312%	1%
Принос од вложувања (-200 п.п.)	103,213,138	491,348,879	158,454,942	310%	0%
5% зголемување на настанати штети	81,514,227	469,649,968	158,454,942	296%	-14%
5% намалување на настанати штети	125,871,071	514,006,811	158,454,942	324%	14%
5% зголемување на вкупните трошоци	79,735,826	467,871,567	158,454,942	296%	-14%
5% намалување на вкупните трошоци	127,649,472	515,785,213	158,454,942	326%	15%

За годината завршена на 31 декември 2021

	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капиталот	(15,751,986)	413,408,096	149,063,650	277%	-
Принос од вложувања (+200 п.п.)	(15,314,518)	413,845,564	149,063,650	279%	1%
Принос од вложувања (-200 п.п.)	(16,189,454)	412,970,627	149,063,650	277%	0%
5% зголемување на настанати штети	(35,724,441)	393,435,640	149,063,650	264%	-13%
5% намалување на настанати штети	4,220,470	433,380,551	149,063,650	291%	13%
5% зголемување на вкупните трошоци	(39,063,995)	390,096,086	149,063,650	263%	-15%
5% намалување на вкупните трошоци	7,560,023	436,720,105	149,063,650	293%	16%

4. **Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)**

(iii) **Анализа на сензитивност (продолжение)**

Најзначајно влијание врз (загубата)/добивката за годината, капиталот и коефициентот на покриеност има потенцијалната промена на настанатите штети и вкупните трошоци.

При извршувањето на овие анализи претпоставка е дека останатите фактори се константни, а се менува само една варијабла. Треба да се нагласи дека информациите презентирани во табелата погоре се подготвени со примена на детерминистички пристап, така да не постои корелација помеѓу клучните варијабли и анализата не може да се пренесе на нив.

Каде што се смета дека варијаблите се нематеријални, не е проценето влијанието на незначајните промени на овие варијабли. Одредени варијабли може да не бидат материјални во моментот, но доколку се промени нивото на материјалност на одредена варијабла, треба да се направи проценка на влијанието на таа варијабла во иднина.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик**

Цели на управување со ризикот и политики за намалување на ризикот од осигурување

Управувањето на Групацијата со ризикот од осигурување и финансискиот ризик се критични за работењето на Групацијата. За општите договори за осигурување целта е да се одберат средства чиј рок и износ при достасување ќе биде усогласен со очекуваните парични одливи по основ на настанатите штети по тие договори.

Главната осигурителна активност на Групацијата претпоставува ризик од загуба од лица или организации кои што се директно изложени на ризикот. Овие ризици може да се однесуваат на имот, обврска, здравје, незгода или останати ризици што може да произлезат од осигурени настани. Друштвото е изложено на неизвесноста поврзана со времето на настанување, зачестеноста и тежината на штетите што произлегуваат од тие договори. Групацијата исто така е изложена и на пазарен ризик преку осигурителните и инвестиционите активности.

Групацијата управува со ризиците од осигурување преку поставување на лимити за осигурување, процедури за одобрување на трансакции со нови производи или производи со кои се надминуваат поставените лимити, ценовни тарифи, централизирано управување со реосигурувањето и следење на вонредни настани.

Стратегија за запишување на полиси за осигурување

Стратегијата на Групацијата за запишување на полиси за осигурување е да се постигне дисперзија со што би се обезбедило многубројно и избалансирано портфолио со слични ризици во текот на повеќе години, со што се намалува променливоста на резултатот.

Стратегијата на Групацијата за запишување на полиси за осигурување е презентирана во годишниот деловен план во кој се утврдени класите за осигурување, територијата на дејствување, како и индустриските сектори во кои Групацијата е подготвена да осигурува. Сите општи договори за осигурување се по природа годишни и осигурителот има право да одбие обновување или продолжување на истите, како и промена на условите на договорот при неговото продолжување.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Стратегија за реосигурување

Групацијата реосигурува дел од ризиците за осигурување за да ја контролира својата изложеност кон загуби и за да ги заштити изворите на капитал. Групацијата склучува комбинација од пропорционални и непропорционални договори за реосигурување за да ја намали нето изложеноста, и тоа од типовите вишок на штети, квотно реосигурување и вишок на ризик. Исто така Групацијата купува и факултативно реосигурување во одредени специфични случаи.

Факултативните договори мора претходно да бидат посебно одобрени и трошоците по нив редовно се следат.

Договорите за реосигурување содржат кредитен ризик и таквите средства повратени од реосигурителите, се искажуваат по утврдување на загуба за обезвреднување на признаеното средство. Групацијата редовно ја следи финансиската состојба на реосигурителите и периодично ги проверува договорите со реосигурителите. Раководството на Групацијата ги определува минималните безбедносни критериуми за прифатливо реосигурување и следи дали при склучувањето на договорите за реосигурување истите се запазени. Исто така раководството на Групацијата редовно ја следи успешноста на програмата за реосигурување. Кредитниот ризик на реосигурувањето е подетално објаснет подолу во оваа белешка.

Усогласеност на средствата и обврските

Законот за супервизија на осигурувањето пропишува одредени лимити во однос на политиката за усогласување на средствата и обврските на Групацијата.

Групацијата активно управува со својата финансиска позиција користејќи пристап со кој се балансира квалитетот, дисперзија, ликвидноста и повратот на вложувањата, земајќи ги во предвид лимитите одредени во Законот за супервизија на осигурувањето. Главна цел е да се усогласат паричните текови на средствата и обврските.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Усогласеност на средствата и обврските (продолжение)

Во табелата е презентирано усогласувањето на средствата со обврските согласно законските барања, во врска со средствата што ги покриваат техничките резерви:

Усогласеност на средствата и обврските

	2022	2021
Средства		
Депозити во банки кои имаат дозвола од НБРСМ	231,748,014	220,246,831
Парични средства и средства на банкарски сметки	30,718,225	22,682,437
Хартии од вредност издадени од РСМ или НБРСМ	669,491,847	584,144,088
Акции и удели во инвестициски фондови	137,067,282	136,502,803
	1,069,025,367	963,576,159
Обврски (технички резерви)		
Резерви по договори за осигурување нето од делот на реосигурителот	436,680,997	384,270,353
Преносна премија нето од делот на реосигурителот	492,235,367	437,400,259
	928,916,364	821,670,612
Усогласеност на средствата и обврските	140,109,003	141,905,547

Согласно барањата на Законот за супервизија на осигурувањето, Групацјата е усогласена во поглед на вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви.

Одговорност кон трети лица

Карактеристики

Групацјата склучува договори за осигурување од одговорност кон трети лица. Согласно овие договори надомест се исплатува за претрпени повреди од физички лица, вклучувајќи вработени или трети лица. Главно оваа класа на осигурување се однесува на претрпени телесни повреди.

Времетраењето на процесот на исплата на штетата од датумот на пријавување на штета до датумот на разрешување на истата зависи од повеќе фактори како што се природата на покритието, условите на полисата како и тоа кој суд е надлежен според договорот.

Најголем дел од договорите за осигурување од одговорност кон трети лица не се предмет на значајна комплексност така да и крајниот исход е помалку неизвесен. Генерално овие договори резултираат со помала неизвесност во проценките.

Управување со ризикот

Управувањето со ризикот од договори за осигурување од одговорност кон трети лица се прави главно преку цената, дизајнот на производот, изборот на ризик, соодветна стратегија за инвестирање, проценка и реосигурување. Групацјата ги следи и реагира на промените на општите економски и комерцијални услови во опкружувањето во кое работи за да се осигура дека само оние ризици кои се во согласност со критериумите на Групацјата се предмет на осигурување.

Главен ризик во договорите за осигурување од одговорност кои резултираат со претрпени телесни повреди е трендот судовите да одредуваат високо ниво на надомест.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Одговорност кон трети лица (продолжение)

Управување со ризикот (продолжение)

При утврдувањето на премијата Групаацијата претпоставува дека трошоците ќе се зголемат пропорционално со крајно расположливите информации.

Клучните ризици поврзани со овие договори се поврзани со осигурувањето, конкуренцијата, искуството со штети и евентуалноста осигурениците да преувеличат или измислат штета.

Имот

Карактеристики

Групаацијата склучува договори за осигурување на имот што се наоѓа на територијата на Република Северна Македонија. Договорите за осигурување на имот до одредени лимити го заштитуваат осигуреникот од загуба или штета на нивниот имот.

Настанот што предизвикува штета на градежни објекти или друг имот најчесто се случува ненадејно (како што е пожар или кражба) при што причината за штета лесно се определува. Во овој случај штетата ќе биде брзо пријавена и може да биде разрешена без одлагање. Соодветно имотното осигурување се класификува како краткорочно, што значи дека зголемувањето на трошоците и повратот на вложувањето се од помало значење.

Управување со ризикот

Главните ризици поврзани со овие договори е ризикот од осигурување, ризикот од дејствувањата на конкуренцијата и искуството со штети (вклучувајќи го и променливото настанување на природни непогоди). Групаацијата исто така е изложена и на ризик од осигурениците да ја преувеличат или измислат штетата. Ова во голема мерка објаснува зошто економските услови се во корелација со профитабилноста на портфолиото на договори за осигурување на имот.

Ризикот од овие осигурувања е ризикот Групаацијата да наплати несоодветна премија за различните имоти што ги осигурува. Ризикот од секоја поодделна полиса ќе варира во зависност од повеќе фактори како што се локацијата, воспоставените сигурносни мерки и староста на имотот. За осигурувањето на домашен имот, се очекува голем број од имотите да бидат изложени на слични ризици. Меѓутоа, ова не важи за деловните објекти.

Голем број од деловните објекти претставуваат специфична комбинација на локација, вид на работење и воспоставени сигурносни мерки. Пресметката на премијата е пропорционална со ризикот овие полиси да бидат субјективни и со тоа и по ризични.

Групаацијата го реосигурува ризикот пропорционално со задржување на ризикот до определен лимит кој е различен во зависност од типот на производот и територијата.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Осигурување на возила

Карактеристики

Групацијата склучува договори за осигурување на возила на територијата на Република Северна Македонија. Ова осигурување вклучува осигурување и на имот и одговорност кон трети лица и е краткорочно.

За разрешување на штетите во кои се претрпени телесни повреди е потребно повеќе време и се покомплексни да се проценат. Овие видови на осигурување на моторни возила исто така покриваат и штети од одговорност кон трети лица и смртен случај или повреда.

Управување со ризикот

Генерално гледано овие штети се помалку комплексни и е потребно пократок период за да се разрешат, така што тие носат умерен ризик. Групацијата редовно ги следи трендовите и соодветно реагира на промените на надоместот за овој вид на повреди, судските парници и зачестеноста на пријавување на штети.

Зачестеноста на овие штети зависи од неповолните временски услови и бројот на пријавени штети е поголем во зимските месеци. Исто така тие зависат и од цената на горивото и економските активности, кои што влијаат на сообраќајните активности.

Групацијата го реосигурува ризикот пропорционално со задржување на ризикот до определен лимит кој е различен во зависност од типот на производот и територијата.

Здравствено осигурување

Карактеристики

Групацијата исто така склучува и договори за здравствено осигурување во Република Северна Македонија.

Според овие договори се исплаќаат средства за покривање на медицински услуги и болнички трошоци во фиксен износ за секој ден поминат во болница од страна на осигуреникот.

Вообичаено осигуреникот е покриен само за дел од медицинските трошоци или му се исплаќа фиксен износ без оглед на реалните трошоци.

Управување со ризикот

Здравственото осигурување е примарно изложено на ризик од потребата за болнички третман. Групацијата управува со ризикот преку медицинско следење со цел да се осигури дека тековните премии се во согласност со здравствената состојба на осигуреникот и неговата фамилијарна медицинска историја.

Развој на штети

Групацијата нема презентирани информации за развојот на штети т.е споредба меѓу исплатените штети и резервата, првенствено поради тоа што тие типично се разрешуваат во рок од една година.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Концентрација на ризикот од осигурување

Главен аспект на ризикот од осигурување со кој се соочува Групацијата е концентрацијата на ризик која може да постои доколку се случи одреден штетен настан кој би можел значително да влијае врз обврските на Групацијата. Ова може да произлезе од еден договор за осигурување или повеќе помали, но поврзани договори кои би можеле да предизвикаат значителни обврски за Групацијата. Важен аспект на концентрација на ризикот од осигурување е дека може да настане со кумулирање на ризиците од повеќе поодделни класи на осигурување.

Концентрација може да настане и кај многу сериозни, ретки настани, како што се природни катастрофи, како и кај настани кои се поврзани со одредени групи или територии.

(и) Географска и секторска концентрација

Ризиците на кои е изложена Групацијата се лоцирани во Република Северна Македонија.

Раководството верува дека Групацијата не е изложена на значително концентрација кон ниедна група на осигуреници од социјален, професионален, старосен или друг аспект.

(ии) Концентрација од многу сериозни, ретки настани

Според нивната природа и настанување овие настани ретко се случуваат. Тие претставуваат сериозен ризик за Групацијата бидејќи случувањето на ваков настан, би имал значително негативно влијание врз паричните текови на Групацијата.

Групацијата управува со овие ризици на следните начини:

- Првенствено ризикот се управува преку склучување на соодветни договори за осигурување. Агентите за осигурување не смеат да склучат договор доколку очекуваните добивки не се пропорционални на ризикот.
- Како второ, овој ризик се управува и преку склучување на договори за реосигурување. Групацијата склучува договори за реосигурување, како што се - вишок на штети, квотно реосигурување и вишок на ризик, како и целосно реосигурување кое обезбедува заштита од вкупниот ризик. Групацијата редовно ја следи програмата за реосигурување, како и трошоците и користите од истата.

Финансиски ризик

Групацијата е изложена на финансиски ризик преку финансиските средства, финансиските обврски, средствата од реосигурување, обврските за осигурување и реосигурување. Поконкретно, главен финансиски ризик е дека приливите по основ на финансиски средства нема да бидат доволни за да се подмират обврските кои произлегуваат од договорите за осигурување. Финансискиот ризик ги опфаќа ризикот од каматни стапки, валутниот ризик, ликвидносниот ризик и кредитниот ризик.

Цел на Групацијата е да ги усогласи обврските по основ на договорите за осигурување со средства со ист или сличен ризик. Ова и обезбедува на Групацијата сите достасани обврски редовно да ги исплаќа.

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

(u) **Каматен ризик**

Изложеноста на Групацијата на каматен ризик првенствено произлегува од портфолиото на вложувања.

Најголем дел од осигурителните договори се краткорочни и каматниот ризик се намалува преку вложување во краткорочни депозити во банки.

Краткорочните обврски за осигурување и реосигурување не се директно осетливи на пазарните каматни стапки бидејќи се недисконтирани и се некаматносни.

Заеднички обврски

Групацијата има обврски кон Националното Биро за Осигурување во сооднос со учеството на Групацијата во штетите кои произлегуваат од осигурување на моторни возила, причинети од непознати сторители или неосигурани возила. Дополнително, Групацијата како и останатите друштва кои се вклучени на пазарот и вршат осигурување на моторни возила, е обврзано да учествува со дел во неисплатените штети кои произлегуваат од осигурувањето на моторни возила, во случај на ликвидирање на било кое осигурително друштво на пазарот, во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето.

Финансиски ризик (продолжение)
Каматен ризик (продолжение)

Каматен ризик

За годината завршена на 31 декември 2022

	Вкупно	Инструменти со променлива каматна стапка	Инструменти со фиксна каматна стапка					Некаматносни
			До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Повеќе од 5 години	
Средства	1,435,820,935	46,488,528	-	-	192,154,134	318,176,811	390,821,737	488,179,725
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	16,706,487	16,706,487	-	-	-	-	-	-
Финансиски вложувања расположливи за продажба	806,559,128	-	-	-	171,939,316	106,730,790	390,821,737	137,067,285
Депозити, заеми и останати пласмани	231,748,013	87,174	-	-	20,214,818	211,446,021	-	-
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	83,440,851	-	-	-	-	-	-	83,440,851
Побарувања од непосредни работи на осигурување	230,116,052	-	-	-	-	-	-	230,116,052
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	9,268,924	-	-	-	-	-	-	9,268,924
Останати побарувања	27,263,255	-	-	-	-	-	-	27,263,255
Парични средства и парични еквиваленти	30,718,225	29,694,867	-	-	-	-	-	1,023,358
Обврски	1,058,485,974	-	-	-	-	-	-	1,058,485,974
Бруто технички резерви	1,012,357,215	-	-	-	-	-	-	1,012,357,215
Обврски од непосредни работи на осигурување	4,230,604	-	-	-	-	-	-	4,230,604
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	15,344,518	-	-	-	-	-	-	15,344,518
Останати обврски	26,553,637	-	-	-	-	-	-	26,553,637
Неусогласеност на средствата и обврските	377,334,961	46,488,528	-	-	192,154,134	318,176,811	390,821,737	(570,306,249)

Каматен ризик

За годината завршена на 31 декември 2021

	Вкупно	Инструменти со променлива каматна стапка	Инструменти со фиксна каматна стапка					Некаматносни
			До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Повеќе од 5 години	
Средства	1,276,254,703	77,858,789	-	-	201,522,571	164,658,225	399,389,956	432,825,162
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	16,950,036	16,950,036	-	-	-	-	-	-
Финансиски вложувања расположливи за продажба	720,646,891	-	-	-	40,396,750	144,357,382	399,389,956	136,502,803
Депозити, заеми и останати пласмани	220,246,831	38,820,167	-	-	161,125,822	20,300,843	-	-
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	61,562,927	-	-	-	-	-	-	61,562,927
Побарувања од непосредни работи на осигурување	188,989,340	-	-	-	-	-	-	188,989,340
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	19,184,783	-	-	-	-	-	-	19,184,783
Останати побарувања	25,991,458	-	-	-	-	-	-	25,991,458
Парични средства и парични еквиваленти	22,682,437	22,088,586	-	-	-	-	-	593,851
Обврски	1,034,302,885	-	-	-	-	-	-	1,034,302,885
Бруто технички резерви	883,233,539	-	-	-	-	-	-	883,233,539
Обврски од непосредни работи на осигурување	3,472,924	-	-	-	-	-	-	3,472,924
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	9,897,922	-	-	-	-	-	-	9,897,922
Останати обврски	137,698,500	-	-	-	-	-	-	137,698,500
Неусогласеност на средствата и обврските	241,951,819	77,858,789	-	-	201,522,571	164,658,225	399,389,956	(601,477,723)

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)****Финансиски ризик (продолжение)****(iii) Кредитен ризик**

Кредитниот ризик претставува сметководствена загуба што би била признаена доколку договорната странка не ги исполни договорените обврски. За да ја контролира изложеноста кон кредитниот ризик, Групацијата редовно врши кредитна проценка на финансиската состојба на овие странки.

Побарувања по основ на осигурување

Групацијата е изложена на кредитен ризик во случај кога осигурениците нема да ги исполнат своите финансиски обврски што произлегуваат од договорите за осигурување. Изложеноста на Групацијата изнесува максимално до износот на сметководствената вредност на побарувањата по основ на премија и останатите побарувања. Побарувањата по основ на премии се од голем број на клиенти и се на нормална комерцијална основа, така да концентрацијата на кредитен ризик е минимална. Групацијата редовно ги следи побарувањата по основ на премии, со што изложеноста кон лоши побарувања е контролирана.

Средства од реосигурување

Групацијата е изложена на кредитен ризик и преку средствата од реосигурување. Групацијата склучува договори за реосигурување со првокласни реосигурители и концентрацијата на ризик се избегнува преку следењето на политиката на Групацијата преку поставените лимити кои се ревидираат секоја година. Раководството на Групацијата редовно прави оценка на кредитоспособноста на реосигурителите за да може да ја ажурира стратегијата за реосигурување.

Финансиски инструменти

Управувањето со кредитен ризик на Групацијата во најголема мера е законски регулирано со видовите на дозволени вложувања и ограничување на истите. Друштвото управува со кредитниот ризик така што вложува само во законски дозволени инструменти.

Земајќи во предвид дека Групацијата вложува во орочени депозити во домашни банки, не се очекува некоја од договорените страни да не ги исполни обврските.

Групацијата редовно ја анализира надоместливоста на вложувањата расположливи-за-продажба и дадените заеми и доколку е потребно, одредува соодветна исправка на вредноста.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Финансиски ризик (продолжение)

(iii) Кредитен ризик (продолжение)

Анализа на максимална изложеност на кредитен ризик

	Побарувања по основ на осигурување		Други побарувања		Финансиски вложувања расположливи за продажба		Орочени депозити и дадени заеми		Побарувања по основ на реосигурување	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Сметководствена вредност на побарувања за кои Друштвото има издвоено исправка на вредноста	189,374,484	188,361,046	43,793,384	44,619,493	2,159,452	2,159,452	650,000	650,000	-	-
Исправка на вредност на побарувањата	(144,584,394)	(145,954,440)	(41,513,670)	(41,940,218)	(2,159,452)	(2,159,452)	(650,000)	(650,000)	-	-
Сметководствена вредност на побарувањата намалени за исправка на вредноста	44,790,090	42,406,607	2,279,714	2,679,275	-	-	-	-	-	-
Старосна структура на достасани побарувања за кои нема издвоено до 3 месеци	22,880,450	19,781,922	3,400,088	2,573,101	-	-	-	-	2	2,320
од 3 месеци до 12 месеци	-	-	198,104	28,804	-	-	-	-	-	-
над 12 месеци	-	-	270,078	269,587	-	-	-	-	219,224	219,701
Сметководствена вредност на достасани побарувања за кои Друштвото нема издвоено исправка на вредност	22,880,450	19,781,922	3,868,270	2,871,492	-	-	-	-	219,226	222,021
Недостасани побарувања за кои нема издвоено исправка на вредноста	162,445,510	126,800,812	21,115,271	20,440,691	806,559,129	720,646,891	231,748,014	220,246,831	9,049,698	18,962,762
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик пред исправката на вредноста	374,700,444	334,943,780	68,776,924	67,931,676	808,718,581	722,806,343	232,398,014	220,896,831	9,268,924	19,184,783
Вкупна исправка на вредност	(144,584,394)	(145,954,440)	(41,513,670)	(41,940,218)	(2,159,452)	(2,159,452)	(650,000)	(650,000)	-	-
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик намалени за исправката на вредноста	230,116,052	188,989,339	27,263,255	25,991,459	806,559,129	720,646,892	231,748,014	220,246,831	9,268,924	19,184,783

Финансиски ризик (продолжение)

(iii) Кредитен ризик (продолжение)

Во април 2020 година, Агенцијата за супервизија на осигурување донесе мерка за поддршка на осигурителната индустрија, преку донесување на Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за методот на вреднување на ставките во билансот на состојба и изготвување на деловните биланси (“Правилникот за изменување”).

Според овој Правилник за изменување кој се применуваше заклучно со 31 декември 2020 година, друштвата за осигурување вршеа нова класификација на побарувањата во зависност од времето на доцнење на исполнување на обврските од страна на должникот, при што во однос на стариот правилник истата беше променета со додавање на дополнителни 60 дена во секоја поединечна категорија. Од 1 јануари 2021 година, престана да важи Правилникот за изменување со што Друштвото призна дополнителна исправка на вредност од приближно 12 милиони денари во 2021 година по овој основ.

Согласно погоре наведеното, Друштвото за тековната 2022 година како и за 2021 година ја утврди исправката на вредност на следниот начин:

Група на побарувања	2022		2021	
	Период на доцнење во исплата на обврската од страна на должникот	Исправка на вредност (во % од вкупната вредност на поединечно побарување)	Период на доцнење во исплата на обврската од страна на должникот	Исправка на вредност (во % од вкупната вредност на поединечно побарување)
А	до 30 дена	0%	до 30 дена	0%
Б	од 31 до 60 дена	10%	од 31 до 60 дена	10%
В	од 61 до 120 дена	31%	од 61 до 120 дена	31%
Г	121 до 270 дена	51%	121 до 270 дена	51%
Д	271-365 дена	71%	271-365 дена	71%
Ѓ	подолг од 365 дена	100%	подолг од 365 дена	100%

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Финансиски ризик (продолжение)

(iii) **Валутен ризик**

Групацијата е изложена на валутен ризик преку трансакциите во странска валута и преку средствата и обврските во странска валута.

За да го избегне ризикот од негативното влијание на промената на девизните курсеви, Групацијата претежно има средства и обврски во евра. Денарот е врзан за еврото и монетарната проекција е дека девизниот курс на денарот во однос на еврото ќе биде стабилен.

Во табелите подолу е прикажана изложеноста на Групацијата на валутен ризик. Во табелите е презентирана сметководствената вредност на средствата и обврските, по валути.

Валутен ризик

За годината завршена на 31 декември 2022

	МКД	ЕУР	Вкупно
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	16,706,487	-	16,706,487
Финансиски вложувања расположливи за продажба	510,596,897	295,962,231	806,559,128
Депозити, заеми и останати пласмани	231,748,013	-	231,748,013
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	83,440,851	83,440,851
Побарувања од непосредни работи на осигурување	230,116,052	-	230,116,052
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	-	9,268,924	9,268,924
Останати побарувања	20,901,294	6,361,961	27,263,255
Парични средства и парични еквиваленти	29,576,987	1,141,238	30,718,225
Вкупно средства	1,039,645,731	396,175,205	1,435,820,935
Бруто технички резерви	1,012,357,215	-	1,012,357,215
Обврски од непосредни работи на осигурување	4,230,604	-	4,230,604
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	15,344,518	15,344,518
Останати обврски	20,757,757	5,795,880	26,553,637
Вкупно обврски	1,037,345,576	21,140,398	1,058,485,974
Нето вредност	2,300,155	375,034,807	377,334,962

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

Финансиски ризик (продолжение)

Валутен ризик (продолжение)

Валутен ризик

За годината завршена на 31 декември 2021

	МКД	ЕУР	ЦХФ	Вкупно
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	16,950,036	-	-	16,950,036
Финансиски вложувања расположливи за продажба	422,159,066	298,487,825	-	720,646,891
Депозити, заеми и останати пласмани	220,246,831	-	-	220,246,831
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	61,562,927	-	61,562,927
Побарувања од непосредни работи на осигурување	188,989,340	-	-	188,989,340
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	-	19,184,783	-	19,184,783
Останати побарувања	21,356,045	4,635,413	-	25,991,458
Парични средства и парични еквиваленти	17,428,867	5,253,570	-	22,682,437
Вкупно средства	887,130,184	389,124,518	-	1,276,254,703
Бруто технички резерви	883,233,539	-	-	883,233,539
Обврски од непосредни работи на осигурување	3,472,924	-	-	3,472,924
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	9,897,921	-	9,897,921
Останати обврски	136,721,914	976,586	-	137,698,500
Вкупно обврски	1,023,428,377	10,874,507	-	1,034,302,884
				-
Нето вредност	(136,298,193)	378,250,011	-	241,951,818

(и6)

Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност претставува ризик дека Групацијата ќе се соочи со тешкотии при обезбедувањето на средства за да ги подмири обврските што произлегуваат од финансиските инструменти. Ризикот на ликвидност може да произлезе или од неможности да се продадат финансиски средства во најкус можен рок по нивната објективна вредност; или неспособност на подмирување на обврските кои произлегуваат од договорите; или пак обврските за осигурување доспеале порано за исплата од очекуваното; или пак неспособност да генерира парични средства според предвидувањата.

Најголемиот ризик од ликвидност со кој се соочува Групацијата се дневните барања за расположливите парични средства во однос на појавата на штети од договорите за осигурување.

Групацијата управува со ликвидноста преку политиката за ризик на ликвидност која определува што го сочинува ризикот на ликвидност за Групацијата; ги утврдува минималните фондови за да излезе во пресрет на итните барања; определува резервен план за финансирање на можните обврски; ги утврдува изворите на финансирање и настаните кои би го активирале планот; концентрацијата на извори на финансирање; известување за изложеноста на ризик од ликвидност и прегледување на политиката за ризик на ликвидност во однос на нејзината адекватност и во однос на околностите кои се менуваат

Раководството не предвидува директно и значително негативно влијание на КОВИД-19 врз Групацијата, нејзината финансиска состојба и ликвидност. Сепак, Групацијата не може да ја исклучи можноста дека евентуалното повторно воведување на ограничувачки мерки, како и нивно засилување, а следствено на тоа и нивните импликации на економското опкружување во кое работи Групацијата, нема да имаат негативно влијание врз Групацијата, нејзината финансиска состојба и врз оперативните резултати на среден и долг рок во однос на остварување на планираната стратегија. Раководството продолжува внимателно да ја следи состојбата и соодветно ќе реагира со цел да се намали влијанието на ваквите настани и околности во моментот на нивното случување.

Групацијата е должна да ја одржува својата ликвидност согласно Законот за супервизија на осигурувањето, врз основ на кој капиталот на осигурителното друштво кое се занимава со неживотно осигурување и/или пак реосигурување треба во секој момент да биде барем еднаков на бараната граница на солвентност, пресметана со користење на методот на премија или методот на штета, во зависност од тоа кој метод дава највисок износ.

Групацијата исто така има готовина во банки и други високо ликвидни средства во секој момент, за да се заштити од непотребна концентрација на ризикот и за да биде во можност да ги превземе обврските за плаќање како и потенцијалните обврски за плаќање како што достасуваат.

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски

Анализата на финансиските средства и обврски на Групацијата во соодветни групи на достасување, според нивниот преостанат период до денот на нивната договорена достасаност е како што следи:

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Финансиски ризик (продолжение)

(ив) Ризик на ликвидност (продолжение)

Ризик на ликвидност

За годината завршена на 31 декември 2022 е како што следи:

	До 1 месец	1-3 месеци	3-12 месеци	1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	-	16,706,487	16,706,487
Финансиски вложувања расположливи за продажба	137,067,285	-	171,939,316	106,730,790	390,821,737	806,559,129
Депозити, заеми и останати пласмани	-	-	20,214,818	211,533,196	-	231,748,014
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	-	83,440,851	-	-	83,440,851
Побарувања од непосредни работи на осигурување	162,445,512	44,189,246	23,327,306	153,988	-	230,116,052
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	9,049,698	2	-	219,224	-	9,268,924
Останати побарувања	23,831,455	718,801	275,125	2,437,875	-	27,263,255
Парични средства и парични еквиваленти	30,718,225	-	-	-	-	30,718,225
	363,112,175	44,908,049	299,197,416	321,075,072	407,528,224	1,435,820,936
Обврски						
Бруто технички резерви	-	-	809,615,797	171,797,127	30,944,289	1,012,357,215
Обврски од непосредни работи на осигурување	4,230,604	-	-	-	-	4,230,604
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	5,446,597	9,744,212	153,709	-	-	15,344,518
Останати обврски	20,778,637	-	5,775,000	-	-	26,553,637
	30,455,839	9,744,212	815,544,507	171,797,127	30,944,289	1,058,485,974
Рочна неусогласеност	332,656,337	35,163,837	(516,347,091)	149,277,945	376,583,934	377,334,962

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Финансиски ризик (продолжение)

(ив) Ризик на ликвидност (продолжение)

Ризик на ликвидност

За годината завршена на 31 декември 2021 е како што следи:

	До 1 месец	1-3 месеци	3-12 месеци	1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	-	16,950,036	16,950,036
Финансиски вложувања расположливи за продажба	136,502,803	-	40,396,750	144,357,382	399,389,956	720,646,891
Депозити, заеми и останати пласмани	(0)	-	199,945,989	20,300,843	-	220,246,831
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	-	61,562,927	-	-	61,562,927
Побарувања од непосредни работи на осигурување	126,800,813	39,601,858	22,386,135	200,534	-	188,989,340
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	18,962,762	2,320	-	219,701	-	19,184,783
Останати побарувања	22,177,199	945,687	183,172	2,685,400	-	25,991,458
Парични средства и парични еквиваленти	22,682,437	-	-	-	-	22,682,437
	327,126,013	40,549,865	324,474,972	167,763,860	416,339,992	1,276,254,703
Обврски						
Бруто технички резерви	0	-	664,927,114	170,396,980	47,909,444	883,233,539
Обврски од непосредни работи на осигурување	3,472,924	-	-	-	-	3,472,924
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	0	9,744,212	153,709	-	-	9,897,922
Останати обврски	36,963,839	-	100,734,661	-	-	137,698,500
	40,436,764	9,744,212	765,815,485	170,396,980	47,909,444	1,034,302,884
Рочна неусогласеност	286,689,250	30,805,654	(441,340,513)	(2,633,120)	368,430,549	241,951,819

5. **Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**

(в) *Управување со капиталот*

Групацијата е должна во секое време да располага со соодветен капитал во однос на обемот на работата и класите во рамките на неживотното осигурување и/или реосигурување, во било кое време најмалку во висина на нивото на маргината на солвентност.

Согласно Законот за супервизија на осигурување, законски утврдениот капитал на Друштвото треба да биде барем еднаков на потребното ниво на маргина на солвентност и на гарантниот фонд од ЕУР 3,000,000.

Капиталот на Друштвото согласно законските барања е составен од основен и дополнителен капитал и е пресметан на следниот начин:

При пресметка на основниот капитал на Друштвото се земаат во предвид следните ставки:

- уплатен акционерски капитал со исклучок на уплатениот акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции;
- резерви на друштвото (законски и статутарни) кои не произлегуваат од договорите за осигурување;
- пренесена нераспределена добивка;
- нераспределена добивка од тековната година (по одбивање на даноците и останати придонеси, како и дивидендата предвидена за исплата), доколку износот на добивка е потврден од овластен ревизор.

При пресметка на основниот капитал на Друштвото за осигурување следните ставки ќе се сметаат за одбитни

- сопствени акции кои ги поседува Друштвото за осигурување;
- долгорочни нематеријални средства;
- пренесена непокриена загуба и загуба од тековната година.
- износот на нереализирана загуба од сопственички инструменти расположливи за продажба мерени по објективна вредност
- нереализиранаа загуба од вреднување на финансиските средства расположливи за продажба
- нето негативните ревалоризациски резерви и останати разлики од вреднување коишто произлегуваат од вложувања во придружни друштва или заеднички вложувања коишто се вреднуваат со користење на методот на главнина
- непочитување на ограничувањата при вложување на средствата од капиталот, предвидени во член 73-а од Законот за супервизија на осигурување

Пресметката на капиталот на Друштвото е како што следи:

	Ознака	2022	2021
Основен капитал, чл. 69 (I1+I2+I3+I4+I5-I6-I7-I8-I9-I10-I11-I12)	I	371,810,265	384,936,173
Уплатен акционерски капитал со исклучок на уплатениот акционерски	I1	234,072,672	234,072,672
Премии од емитирани обични акции	I2	-	-
Законски и статутарни резерви	I3	56,648,135	56,648,135
Пренесена нераспределена добивка	I4	96,895,823	113,296,270
Нераспределена добивка од тековната година	I5	-	-
Сопствени акции кои ги поседува друштвото за осигурување	I6	-	-
Долгорочни нематеријални средства	I7	5,326,498	2,418,792
Пренесена непокриена загуба и загуба од тековната година	I8	0	16,400,448
Нереализирана загуба од сопственички инструменти расположливи за продажба мерени по објективна вредност	I9	-	-
Нереализирана загуба од вреднување на финансиските средства расположливи за продажба	I10	10,479,867	261,665
Нето негативни ревалоризациски резерви и останатите разлики од вреднување коишто произлегуваат од вложувања во придружени друштва или заеднички вложувања коишто се вреднуваат со користење на методот на главнина	I11	-	-
Останати одбивни ставки поради непочитување на ограничувањата при	I12	-	-
Дополнителен капитал, чл. 71 (II1+II2+II3+II4), доколку не е поголем	II	3,634,439	3,296,189
Уплатен акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	II1	-	-
Премии од емитирани кумулативни приоритетни акции	II2	-	-
Субординирани должнички инструменти	II3	-	-
Хартии од вредност со неопределен рок на доспевање	II4	-	-
Нереализирана добивка од ревалоризацијата на сопственичките инструменти коишто се расположливи за продажба и мерени по објективна вредност	II5	433,358	532,974
Нереализирана добивка од ревалоризацијата на должничките инструменти расположливи за продажба, мерени по објективна вредност	II6	3,201,081	2,763,215
Вкупно основен и дополнителен капитал I.+II.	III	375,444,704	388,232,362
Одбивни ставки, чл. 72 (IV1+IV2)	IV	-	-
Вложувања во акции во правни лица од членот 72 од Законот	IV1	-	-
Вложувања во субординирани должнички инструменти и други вложувања во правни лица од членот 72 од ЗСО	IV2	-	-
КАПИТАЛ I + II - IV	V	375,444,704	388,232,362

Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за неживотно осигурување)	VI1	158,454,942	149,063,650
Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот)	VI2	-	
Капитал	VI3	375,444,704	388,232,362
Гарантен фонд*	VI4	184,479,600	184,881,000
Вишок/недостаток на Капитал во однос на Гарантен фонд (VI5 = VI3 - VI4)	VI5	190,965,104	203,351,362
Вишок/недостаток на Капитал (за неживотно осигурување) во однос на Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за неживотно осигурување) (VI6 = VI3 - VI1)	VI6	216,989,762	239,168,712
Вишок/недостаток на Капитал (за осигурување на живот) во однос на Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот) (VI7 = VI3 - VI2)	VI7	0	

*Гарантниот фонд е дефиниран во член 77 од Законот и претставува 1/3 од потребното ниво на маргина на солвентност, но не смее да биде понизок од соодвениот износ наведен во член 77 став (3) од Законот

Потребно ниво на маргина на солвентност

Потребното ниво на маргина на солвентност е прикажано подолу:

Потребно ниво на маргината на солвентност за неживотно осигурување		МС (н.о.)		
Име на Друштвото:	Сава			
Период на известување:	31.12.2022			
			Неживотно осигурување освен здравствено осигурување на кое се применуваат одредбите од член 75 став 6 од Законот	
			Тековна година	Претходна година
			100	101
Бруто полисирана премија	1		1,072,970,822	941,572,475
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 0.18	2		110,687,760	110,928,600
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 0.16	3		73,286,212	52,048,396
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 18/300	4			
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 16/300	5			
Вкупен износ од Бруто полисирана премија ([6]=[2] + [3] или [6]=[4] + [5])	6		183,973,972	162,976,996
Бруто исплатени штети	7		465,362,151	463,287,962
Нето исплатени штети	8		400,812,833	423,736,771
Коефициент ([9]=[8]/[7] или 0.50, доколку е помал)	9		0.86	0.91
Маргина на солвентност - метод стапка на премија ([10]=[6]*[9])	10		158,454,942	149,063,650
Референтен период (во години)	11		3	3
Бруто исплатени штети во референтниот период	12		1,300,418,163	1,223,519,646
Бруто резерви за штети на крајот на референтниот период	13		497,957,931	427,781,472
Бруто резерви за штети на почетокот на референтниот период	14		397,648,069	392,951,813
Бруто настанати штети ([15]=[12] + [13] - [14])/[11])	15		466,909,341	419,449,768
Бруто настанати штети < 7 милиони евра x 0,26	16		111,917,624	109,056,940
Бруто настанати штети > 7 милиони евра x 0,23	17		8,385,097	-
Бруто настанати штети < 7 милиони евра x 26/300	18			
Бруто настанати штети > 7 милиони евра x 23/300	19			
Вкупен износ од Бруто настанати штети ([20]=[16] + [17] или [20]=[18] + [19])	20		120,302,721	109,056,940
Маргина на солвентност - метод стапка на штети ([21]=[20]*[9])	21		103,615,530	99,746,749
Потребно ниво на маргина на солвентност ([22]=max([10],[21]))	22		158,454,942	149,063,650

МС_2 (н.о.): Конечна пресметка на потребното ниво на маргината на солвентност			
--	--	--	--

		Тековна година	Претходна година
		400	401
Конечна пресметка на потребното ниво на маргината на солвентност	1	158,454,942	149,063,650

6. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ

Табелата ја прикажува класификацијата на секоја класа на финансиски средства и обврски на Друштвото и нивната објективна вредност:

	Кредити и побарувања	Чувани до достасаност	Расположливи за продажба	Останата амортизирана набавна вредност	Вкупна сметководствена вредност	Објективна вредност
31 декември 2022						
Средства						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	16,706,487	16,706,487	16,706,487
Финансиски вложувања расположливи за продажба	-	-	806,559,129	-	806,559,129	806,559,129
Депозити, заеми и останати пласмани	-	-	-	231,748,013	231,748,013	231,748,013
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	83,440,851	-	-	-	83,440,851	83,440,851
Побарувања од непосредни работи на осигурување	230,116,052	-	-	-	230,116,052	230,116,052
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	9,268,924	-	-	-	9,268,924	9,268,924
Останати побарувања	27,263,255	-	-	-	27,263,255	27,263,255
Парични средства и останати парични еквиваленти	30,718,225	-	-	-	30,718,225	30,718,225
	380,807,307	-	806,559,129	231,748,013	1,419,114,448	1,419,114,448
Останати обврски	-	-	-	26,553,637	26,553,637	26,553,637
Бруто технички резерви	-	-	-	1,012,357,214	1,012,357,214	1,012,357,214
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	-	-	15,344,518	15,344,518	15,344,518
Обврски од непосредни работи на осигурување	-	-	-	4,230,604	4,230,604	4,230,604
Обврски	-	-	-	1,058,485,973	1,058,485,973	1,058,485,973
31 декември 2021						
Средства						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	16,950,036	16,950,036	16,950,036
Финансиски вложувања расположливи за продажба	-	-	720,646,891	-	720,646,891	720,646,891
Депозити, заеми и останати пласмани	-	-	-	220,246,831	220,246,831	220,246,831
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	61,562,927	-	-	-	61,562,927	61,562,927
Побарувања од непосредни работи на осигурување	188,989,340	-	-	-	188,989,340	188,989,340
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	19,184,783	-	-	-	19,184,783	19,184,783
Останати побарувања	25,991,458	-	-	-	25,991,458	25,991,458
Парични средства и останати парични еквиваленти	22,682,437	-	-	-	22,682,437	22,682,437
	318,410,945	-	720,646,891	220,246,831	1,259,304,667	1,259,304,667
Останати обврски	-	-	-	137,698,500	137,698,500	137,698,500
Бруто технички резерви	-	-	-	883,233,539	883,233,539	883,233,539
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	-	-	9,897,921	9,897,921	9,897,921
Обврски од непосредни работи на осигурување	-	-	-	3,472,924	3,472,924	3,472,924
Обврски	-	-	-	1,034,302,884	1,034,302,884	1,034,302,884

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат составен дел на овие консолидирани финансиски извештаи

7. **Оперативни сегменти**

Продукти, услуги и главни потрошувачи

Основна дејност на Групацијата е неживотно осигурување, а најзначајни активности на Групацијата се осигурување од незгоди, осигурување на моторни возила, осигурување од пожар, туристичко осигурување, осигурување на домаќинства, како и осигурување на имот и технички преглед на возила. Во овие области на компанијата нуди широк асортиман на производи, за покривање на зголемената побарувачка на пазарот на осигурување во Република Северна Македонија.

Приходот на Групацијата е составен од приходи од премија за осигурување, приходи од вложувања и приходи од реосигурители.

Фирмата нуди услуги за осигурување на некои од најголемите локални компании во областа на производство и дистрибуција на енергија, производство, транспорт и логистика, како и финансиски услуги.

Географски области

При презентирање на информациите врз основа на географските области, приходот се прикажува врз основа на географската локација на потрошувачите, а средствата се прикажуваат врз основа на географската локација на средствата.

Приход од сегменти

Приходот од сегменти се состои од бруто приход од премија за осигурување, приходи од провизии и надомести и финансиски приход.

	<u>Република Северна Македонија</u>	Остаток од Европа	Вкупно
2022			
Приходи од бруто премија од осигурување	1,072,917,405	-	1,072,917,405
Финансиски приход	23,975,540	-	23,975,540
Приходи од надоместоци од реосигурители	-	11,221,028	11,221,028
Нетековни средства	149,621,794	-	149,621,794
2021			
Приходи од бруто премија од осигурување	941,525,352	-	941,525,352
Финансиски приход	21,873,406	-	21,873,406
Приходи од надоместоци од реосигурители	-	8,276,655	8,276,655
Нетековни средства	153,401,455	-	153,401,455

8. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА)

Анализа на остварени премии со состојба 31 декември 2022:

	Бруто полисирана премија	Пренесена премија во реосигурувањ е и соосигурувањ е(-)	Промена во бруто резерви за преносна премија (+/-)	Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурувањ е и соосигурувањ е (+/-)	Нето приходи од премија за осигурување
1 Осигурување од незгода	80,647,364	(462,905)	223,192	-	80,407,650
2 Здравствено осигурување	61,036,594	-	(10,937,387)	-	50,099,207
3 Моторни возила(каска)	172,558,618	(713,530)	(18,241,423)	(828)	153,602,837
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	873,435	(220,325)	(194,989)	3,117	461,239
7 Стока во превоз	3,777,348	(1,540,201)	38,035	(46,925)	2,228,257
8 Имот од пожар	64,025,600	(28,863,023)	(2,487,606)	1,288,543	33,963,513
9 Други осигурувања на имот	151,972,177	(34,883,180)	(10,759,905)	2,007,125	108,336,217
10 Одговорност-моторни возила	477,175,890	(14,534,372)	(13,214,139)	90,430	449,517,808
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	912,237	-	(22,289)	-	889,948
13 Општа одговорност	9,149,855	(4,262,060)	279,251	(105,915)	5,061,131
14 Осигурување на кредити	7,812,920	(7,812,907)	(312,694)	322,910	10,229
15 Осигурување на гаранции	-	-	-	-	-
16 Финансиски загуби	5,393,043	(2,378,371)	(1,033,114)	204,285	2,185,843
17 Правна заштита	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	37,582,324	(249,257)	(1,934,783)	-	35,398,284
Вкупно премии	1,072,917,405	(95,920,134)	(58,597,851)	3,762,743	922,162,163

8. Анализа на остварени премии со состојба 31 декември 2021:

	Бруто полисирана премија	Пренесена премија во реосигурувањ е и соосигурувањ е(-)	Промена во бруто резерви за преносна премија (+/-)	Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурувањ е и соосигурувањ е (+/-)	Нето приходи од премија за осигурување
1 Осигурување од незгода	81,235,502	(596,949)	40,927	(17,272)	80,662,208
2 Здравствено осигурување	36,837,307	-	(18,343,902)	-	18,493,406
3 Моторни возила(каска)	152,921,420	(644,253)	(4,474,736)	(7,003)	147,795,428
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	519,084	(210,620)	(184,949)	110,219	233,733
7 Стока во превоз	3,103,895	(898,638)	92,762	79,158	2,377,177
8 Имот од пожар	54,136,151	(20,332,575)	3,331,495	(3,559,624)	33,575,447
9 Други осигурувања на имот	124,050,113	(19,220,337)	10,332,048	(16,238,847)	98,922,976
10 Одговорност-моторни возила	451,445,171	(14,587,284)	(19,590,043)	1,142,007	418,409,851
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	873,714	-	(54,347)	-	819,367
13 Општа одговорност	8,452,741	(2,788,122)	541,536	(812,983)	5,393,172
14 Осигурување на кредити	881,202	(881,204)	1,072,947	(1,073,087)	(142)
15 Осигурување на гаранции	-	-	-	-	-
16 Финансиски загуби	2,406,004	(6,066)	1,405,315	(1,296,495)	2,508,758
17 Правна заштита	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	24,663,047	(321,434)	(1,640,594)	-	22,701,020
Вкупно премии	941,525,352	(60,487,482)	(27,471,542)	(21,673,927)	831,892,401

9. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)

Анализа на настанати штети со состојба 31 декември 2022:

	Вкупно ликвидирани штети	Приходи од регресни побарувања (-)	Учество на реосигурител ите во ликвидирани е штети (-)	Промена на брuto резервираните штети (+/-)	Промена во резервиранит е штети за делот на реосигурувањ ето (+/-)	Нето
1 Осигурување од незгода	18,563,398	-	-	(181,037)	-	18,382,360
2 Здравствено осигурување	33,196,228	-	-	9,540,787	-	42,737,015
3 Моторни возила(каска)	85,814,673	(3,388,885)	-	12,775,314	-	95,201,102
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	-	-	-	155,700	-	155,700
7 Стока во превоз	1,701,209	-	(1,311,197)	(103,600)	-	286,412
8 Имот од пожар	7,822,367	-	(1,385,791)	7,318,032	(2,481,583)	11,273,025
9 Други осигурувања на имот	60,736,641	(314,019)	(9,051,136)	(2,084,544)	3,179,136	52,466,078
10 Одговорност-моторни возила	223,040,014	(5,952,137)	(32,523,540)	41,065,741	(22,166,078)	203,464,000
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	421,757	-	-	-	-	421,757
13 Општа одговорност	389,070	-	(98,795)	(3,277,790)	2,840,437	(147,078)
14 Осигурување на кредити	20,109,271	-	(20,109,271)	-	-	-
15 Осигурување на гаранции	-	-	-	-	-	-
16 Финансиски загуби	424,857	-	(69,588)	-	-	355,269
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	13,142,667	-	-	4,967,857	-	18,110,524
Вкупно	465,362,152	(9,655,041)	(64,549,318)	70,176,459	(18,628,088)	442,706,164

9. Анализа на настанати штети со состојба 31 декември 2021:

	Вкупно ликвидирани штети	Приходи од регресни побарувања (-)	Учество на реосигурител ите во ликвидирани штети (-)	Промена на брuto резервираните штети (+/-)	Промена во резервиранит е штети за делот на реосигурувањ ето (+/-)	Нето
1 Осигурување од незгода	35,518,250	-	-	(4,534,007)	-	30,984,243
2 Здравствено осигурување	14,029,054	-	-	1,516,341	-	15,545,395
3 Моторни возила(каско)	89,356,620	(2,722,379)	-	45,372	-	86,679,613
4 Шински возила(каско)	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	-	-	-	-	-	-
7 Стока во превоз	222,333	-	-	103,600	-	325,933
8 Имот од пожар	13,322,479	-	(4,698,917)	(4,833,736)	2,725,198	6,515,023
9 Други осигурувања на имот	63,362,666	-	(20,291,997)	(2,494,299)	1,113,341	41,689,712
10 Одговорност-моторни возила	229,718,888	(5,707,407)	(8,264,472)	4,576,230	(14,939,511)	205,383,728
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	-	-	-	-	-	-
13 Општа одговорност	1,977,482	-	(1,132,387)	(8,945,462)	7,881,622	(218,746)
14 Осигурување на кредити	-	-	-	-	-	-
15 Осигурување на гаранции	-	-	-	-	-	-
16 Финансиски загуби	7,697,097	-	(5,163,417)	-	-	2,533,680
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	8,083,092	-	-	1,787,206	-	9,870,298
Вкупно	463,287,962	(8,429,786)	(39,551,191)	(12,778,754)	(3,219,350)	399,308,881

9. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ) (продолжение)

Основни коефициенти на работењето

		брuto меродавен коефициент		брuto трошковен коефициент		Брuto комбиниран коефициент (збир од меродавен и трошковен коефициент)		Брuto штетен коефициент	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
1	Осигурување од незгода	38.1%	22.7%	44.0%	41.6%	82.1%	64.3%	43,7%	23,0%
2	Здравствено осигурување	84.1%	84.3%	17.9%	25.0%	101.9%	109.3%	38,1%	54,4%
3	Моторни возила(каска)	58.4%	61.2%	35.0%	35.9%	93.4%	97.0%	56,7%	47,8%
4	Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Пловни објекти	0.1%	23.0%	39.0%	33.7%	39.1%	56.7%	0,0%	0,0%
7	Стока во превоз	10.2%	41.9%	30.1%	39.2%	40.3%	81.0%	7,2%	45,0%
8	Имот од пожар	14.8%	24.6%	43.8%	37.5%	58.5%	62.2%	24,6%	12,2%
9	Други осигурувања на имот	44.1%	40.1%	41.0%	37.7%	85.0%	77.8%	49,7%	38,6%
10	Одговорност-моторни возила	52.9%	55.9%	47.4%	45.6%	100.3%	101.5%	49,6%	45,5%
11	Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Одговорност-пловни објекти	-	47.5%	24.8%	38.3%	24.8%	85.7%	-	46,3%
13	Општа одговорност	-77.1%	-30.8%	32.9%	35.9%	-44.1%	5.1%	23,3%	4,2%
14	Осигурување на кредити	-	268.2%	152.5%	8.3%	152.5%	276.5%	-	0,0%
15	Осигурување на гаранции	-34263.0%	12123.6%	-16308.7%	24.8%	-50571.7%	12148.4%	0,0%	0,0%
16	Финансиски загуби	202.0%	9.7%	85.1%	40.4%	287.0%	50.2%	319,9%	7,9%
17	Правна заштита	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Туристичка помош	42.9%	50.8%	64.2%	50.2%	107.0%	101.0%	32,8%	35,0%
	Неживотно осигурување	48.4%	51.8%	43.3%	40.7%	91.7%	92.5%	48.3%	42.5%

10. **ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА**

	2022	2021
Приходи од камати од депозити во банки	4,227,967	3,866,665
Приходи од камати од Гарантен фонд	193,125	268,987
Приходи од камати по обврзници	14,971,535	14,014,381
Капитална добивка од продажба на акции и удели	2,188,999	1,979,508
Позитивни курсни разлики	2,196,219	1,558,356
Останати приходи од вложувања	197,695	185,509
Вкупно	23,975,540	21,873,406

11. **ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ**

	2022	2021
Приходи од Гарантен фонд по регресни побарувања	3,036,130	3,769,626
Приходи за услужни штети	2,228,369	1,350,585
Останати осигурително технички приходи	40,167,109	1,404,437
Приходи од претходни години	186,284	174,928
Вкупно	45,617,893	6,699,575

12. **ОСТАНАТИ ПРИХОДИ**

	2022	2021
Отпис на останати обврски	146,439	169,599
Приходи од камати по задоцнети плаќања	58,444,847	2,865,266
Приходи од технички прегледи и други услуги	8,379,623	8,333,163
Приходи по процесни трошоци	2,588,041	1,623,083
Останати приходи	1,835,070	1,268,844
Вкупно	71,394,020	14,259,955

13. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

	2022	2021
Трошоци за провизија	89,090,099	88,330,756
Трошоци за вработени во продажна мрежа	133,581,279	124,711,696
Трошоци за маркетинг	-	15,630,086
Трошоци за репрезентација	-	7,108,665
Трошоци за печатење обрасци	506,060	1,876,619
Промена во одложени трошоци за стекнување	(5,759,393)	(2,138,118)
Вкупно трошоци за стекнување	217,418,045	235,519,704
Амортизација на материјални средства кои служат за вршење на дејноста	8,696,994	12,877,621
Трошоци за вработените	69,383,154	71,641,838
Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност	10,334,814	10,130,117
Закупнина	19,981,642	21,024,500
Трошоци за телекомуникации	7,261,246	6,602,743
Професионални и интелектуални услуги	29,160,562	19,092,654
Трошоци за енергија и комунални услуги	10,118,917	4,560,046
Банкарски услуги, платен промет	4,363,215	3,857,277
Трошоци за услуги за одржување	3,858,074	4,463,194
Трошоци за обезбедување	1,010,638	1,317,394
Административни такси	850,569	805,580
Трошоци за канцелариски и потрошен материјал	3,551,536	1,916,975
Отпис на ситен инвентар	1,047,199	432,416
Трошоци за потрошено гориво и топлотна енергија	1,459,001	1,170,600
Трошоци за надомест на службени патувања	1,572,037	495,432
Трошоци за стручно усовршување	787,723	1,042,632
Трошоци за спонзорства и донации	2,332,194	1,736,782
Трошоци за маркетинг	20,789,917	-
Трошоци за репрезентација	7,305,753	-
Трошоци за јубилејни награди и отпремнини	235,475	11,766
Трошоци од резервирања	(655,350)	7,591,503
Останати трошоци	5,693,584	5,330,698
Вкупно административни трошоци	209,138,894	176,101,768
Нето трошоци за спроведување на осигурувањето	426,556,939	411,621,472

Трошоците за вработените се искажани на позициите трошоци за вработени во продажна мрежа и трошоци за вработени. Ги опфаќаат платите на вработените, регрес, отпремнина и други лични примања.

Професионални и интелектуални услуги се поголеми во тековната година, поради исплатени адвокатски награди за поголем судски спор

Во текот на 2022 Друштвото изврши премапирање на позиции трошоци за маркетинг и трошоци за репрезентација, согласно измената од страна на регулаторот па истите во 2022 се прикажани кон административни трошоци

14. **ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА**

	2022	2021
Негативни курсни разлики	2,877,169	1,810,571
Расходи по камати	11,415	4,564
Вкупно	2,888,584	1,815,135

15. **ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ**

	2022	2021
Противпожарен придонес и придонес за безбедност во сообраќајот	18,098,365	17,389,440
Трошоци за неосигурани возила	11,142,394	14,117,221
Трошоци за финансирање на АСО и НБО	10,009,879	10,266,110
Останати трошоци за осигурување	4,011,584	2,909,312
Вкупно	43,262,222	44,682,083

16. **ДРУГИ РАСХОДИ**

	2022	2021
Расходи за извршени услуги	1,075,083	800,536
Расходи за камата за задоцнето плаќање	3,992	2,254
Негативни курсни разлики	410,986	267,183
Загуба/(Ослободување) на загуба од обезвреднување на останати побарувања освен премија на осигурување	(426,547)	(431,788)
Останати расходи	1,691,929	537,675
Вкупно	2,755,443	1,175,860

17. **ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА**

Пресметката на основната/разводната заработка по акција на 31 декември 2022 година е направена врз основа на добивката за годината која им припаѓа на имателите на обични акции во износ од МКД 103.692.650 (2021: загуба за годината МКД 15,751,983) и пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината завршена на 31 декември 2022 година од 18.326 (2021: 18.326).

Добивка расположива за имателите на обичните акции

	2022	2021
Нето добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	103,692,650	(15,751,983)
	-	-
Пондериран просечен број на обични акции	-	-
<i>Број на акции</i>	-	-
Издадени обични акции на 1 јануари	18,326	18,326
	-	-
Издадени во текот на годината	-	-
Пондериран просечен број на обични акции на 31 декември	18,326	18,326
Основна/разводната добивка по акција (денари)	5,658	(860)

18. **ДАНОК НА ДОБИВКА**

	2022	2021
Данок на добивка	12,027,755	-
Вкупно	<u>12,027,755</u>	<u>-</u>
Добивка/(загуба) пред оданочување	115,720,405	(15,751,985)
Пресметан данок по стапка од 10%	11,572,040	(1,575,199)
Зголемување за непризнати расходи за даночни цели	1,377,148	1,147,391
Загуба за годината за која не е признаено одложено даночно средство	-	541,419
Намалување на даночна основа за дел од загуба пренесена од претходни години	(921,433)	(113,612)
Данок на добивка	<u>12,027,755</u>	<u>0</u>
Ефективна каматна стапка	10.39%	0.00%

19. **НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА**

	Софтвер и лиценци	Инвестиции во тек и аванси	Вкупно
Набавна вредност			
На 1 јануари 2021	145,523,915	-	145,523,915
Набавки	4,637,458	-	4,637,458
На 31 декември 2021	<u>150,161,372</u>	<u>-</u>	<u>150,161,372</u>
На 1 јануари 2022	150,161,372	-	150,161,372
Набавки	4,029,986	1,000,418	5,030,404
Трансфер	-	-	-
На 31 декември 2022	<u>154,191,358</u>	<u>1,000,418</u>	<u>155,191,776</u>
Амортизација			
На 1 јануари 2021	141,593,127	-	141,593,127
Амортизација за годината	6,149,453	-	6,149,453
Отпис/отуѓување	-	-	-
На 31 декември 2021	<u>147,742,580</u>	<u>-</u>	<u>147,742,580</u>
На 1 јануари 2022	147,742,580	-	147,742,580
Амортизација за годината	2,122,698	-	2,122,698
На 31 декември 2022	<u>149,865,278</u>	<u>-</u>	<u>149,865,278</u>
Неотпишана вредност			
На 1 јануари 2021	<u>3,930,788</u>	<u>-</u>	<u>3,930,788</u>
На 31 декември 2021	2,418,792	-	2,418,792
На 1 јануари 2022	2,418,792	-	2,418,792
На 31 декември 2022	<u>4,326,080</u>	<u>1,000,418</u>	<u>5,326,498</u>

20. ЗЕМЈИШТЕ, НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА

	Објекти за дејност	Објекти кои не се наменети за основна дејност	Опрема	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2021	267,971,108	1,762,352	60,762,742	330,496,202
Набавки	88,134	-	4,643,607	4,731,741
Отпис/отуѓување	-	-	(1,119,816)	(1,119,816)
На 31 декември 2021	<u>268,059,242</u>	<u>1,762,352</u>	<u>64,286,533</u>	<u>334,108,127</u>
На 1 јануари 2022	268,059,242	1,762,352	64,286,533	334,108,127
Набавки	422,240	-	1,075,797	1,498,037
Отпис/отуѓување	-	-	(3,280,266)	(3,280,266)
На 31 декември 2022	<u>268,481,482</u>	<u>1,762,352</u>	<u>62,082,064</u>	<u>332,325,898</u>
Исправка				
На 1 јануари 2021	128,299,436	1,762,352	47,405,134	177,466,922
Амортизација за годината	2,129,924	-	4,598,244	6,728,168
Отпис/отуѓување	-	-	(1,069,627)	(1,069,627)
На 31 декември 2021	<u>130,429,360</u>	<u>1,762,352</u>	<u>50,933,752</u>	<u>183,125,464</u>
На 1 јануари 2022	130,429,360	1,762,352	50,933,752	183,125,464
Амортизација за годината	2,131,487	-	4,442,809	6,574,296
Отпис/отуѓување	-	-	(1,669,158)	(1,669,158)
На 31 декември 2022	<u>132,560,846</u>	<u>1,762,352</u>	<u>53,707,403</u>	<u>188,030,601</u>
Неотпишана вредност				
На 1 јануари 2021	<u>139,671,672</u>	-	<u>13,357,608</u>	<u>153,029,279</u>
На 31 декември 2021	<u>137,629,882</u>	-	<u>13,352,781</u>	<u>150,982,663</u>
На 1 јануари 2022	<u>137,629,882</u>	-	<u>13,352,781</u>	<u>150,982,663</u>
На 31 декември 2022	<u>135,920,635</u>	-	<u>8,374,661</u>	<u>144,295,296</u>

21. **ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА ВО ДРУШТВА ВО ГРУПА - ПОДРУЖНИЦИ, ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА И ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИРАНИ ЕНТИТЕТИ**

	2022	2021
Вложувања во заеднички контролирани ентитети	-	-
Вложувања во Гарантен фонд	16,706,487	16,950,036
	-	-
Вкупно финансиски пласмани	16,706,487	16,950,036

Вложување во Гарантниот фонд претставува депозит за членување во согласност со барањата на Законот за супервизија на осигурувањето на Република Македонија. Националното биро за Осигурување е непрофитна организација основана од страна на сите домашни осигурителни компании чија цел е да го заштити интересот на нејзините членови при меѓународното осигурување на моторни возила и да ги претставува членовите пред меѓународните осигурителни компании. Депозитите на членовите се чуваат на посебна сметка во банка и Бирото е обврзано да не ги вложува и да го врати депозитот на секој член при престанување на нивното работење со осигурување на моторни возила.

22. **ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА**

	2022	2021
А. Вложувања во должнички хартии од вредност		
Државни хартии од вредност со рок на доспевање до 1 год.	171,939,319	40,396,750
Државни хартии од вредност со рок на доспевање над 1 год.	497,552,526	543,747,337
Акции и удели во инвестициски фондови	137,067,282	136,502,803
Вкупно	806,559,127	720,646,891
Б. Вложувања во акции кои немаат активен пазар		
Табак АД Охрид под 5%	2,159,452	2,159,452
Градинар АД под 5%	-	-
Вкупно	2,159,452	2,159,452
Оштетување на вложувања во акции кои не котираат на официјален пазар	(2,159,452)	(2,159,452)
Вкупно	-	-
Вкупно вложувања расположливи за продажба	806,559,127	720,646,891
Котирани	336,341,984	396,710,617
Некотирани	470,217,143	323,936,274
Вкупно	806,559,127	720,646,891

На 31 декември 2022 година, Групацијата има вложувања расположливи за продажба во државни обврзници за денационализација и континуирани обврзници издадени од Министерството за Финансии на Република Северна Македонија. Овие обврзници се со рок на доспевање од 1 до 30 години и каматни стапки од 0.6% до 4.5%.

23. **ДЕПОЗИТИ, ЗАЕМИ И ОСТАНАТИ ПЛАСМАНИ**

	2022	2021
Орочени депозити во домашни бани	231,748,013	220,246,831
	231,748,013	220,246,831
Дадени заеми	650,000	650,000
Исправка на вредноста на дадените заеми	(650,000)	(650,000)
Вкупно дадени заеми	-	-
Вкупно	231,748,013	220,246,831

24. **ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ**

	2022	2021
Побарувања произлезени од договори за осигурување	363,308,433	323,676,558
Побарувања од посредници	11,392,010	11,267,220
Вкупно побарувања	374,700,443	334,943,778
Исправка на вредноста на побарувањата	(138,819,860)	(140,492,691)
Исправка на вредноста на побарувањата од застапници во осигурувањето	(5,764,532)	(5,461,749)
Вкупно исправка на вредност на побарувањата	(144,584,393)	(145,954,440)
Вкупно	230,116,050	188,989,338

Движењето на посебната резерва за побарувањата и исправката на вредноста на побарувањата произлезени од договори за осигурување во текот на годината се како што следи:

	2022	2021
На 1 јануари	145,954,439	148,710,468
Дополнителна исправка на вредност во добивката или загубата	28,811,833	36,838,066
Намалување на исправка поради отпис на побарувања	(5,043,318)	(9,736,497)
Ослободување на исправка на вредност	(25,138,561)	(29,857,598)
На 31 декември	144,584,393	145,954,439

25. **ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА**

	2022	2021
Побарувања за аванси, депозити и кауции	10,932,588	15,673,231
Побарувања по основ на камати	11,192,880	11,245,859
Други побарувања од вработени	581,798	408,854
Побарувања по основ на регрес	6,774,934	7,252,656
Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	9,767,712	6,269,280
Останати побарувања	29,312,425	26,790,760
Останати побарувања од вложување	214,587	291,036
Вкупно бруто останати побарувања	68,776,924	67,931,675
Исправка на вредност на побарувања по основ на камати	(10,060,607)	(10,060,607)
Исправка на вредност на побарувања по основ на регрес	(6,772,743)	(7,199,290)
Исправка на вредност на останати побарувања	(24,680,320)	(24,680,320)
Вкупно исправка на вредност на останати побарувања	(41,513,670)	(41,940,217)
Вкупно нето вредност на останати побарувања	27,263,254	25,991,458

Движењето на исправката на вредност е како што следи:

	2022	2021
На 1 јануари	41,940,217	46,572,199
Дополнителна исправка на вредност на регресни побарувања	3,918	8,558
Ослободување на исправката на вредност	(430,465)	(440,346)
Намалување на исправка поради отпис на побарувања	-	(4,200,194)
На 31 декември	41,513,670	41,940,217

26. **ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ОСТАНАТИ ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ**

	2022	2021
Денарски сметки во домашни банки	28,589,664	16,908,967
Парични средства во благајна	1,023,358	593,851
Девизни сметки во домашни банки	1,105,203	5,179,619
Вкупно парични средства	30,718,225	22,682,437

27. **КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ**

Акционерски капитал

	Обични акции	
<i>Во број на акции</i>	2022	2021
На 1 јануари - целосно платени	18,326	18,326
Зголемување	-	-
На 31 декември - целосно платени	18,326	18,326

На 31 декември 2022 година одобриениот акционерски капитал се состои од 18,326 обични акции со номинална вредност од 207.6779 ЕУР по акција. Имателите на обични акции имаат право на дивиденда кога ќе биде објавена и имаат право на глас на Собрание на Групацјата за еквивалент од една обична акција. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса. Сите издадени акции се целосно платени. За годината завршена на 31 декември 2022 и по денот на известување Групацјата нема објавено дивиденди (2021: нема).

Акционерската структура на Друштвото е:

	Број на акции	% на учество
Позаваровалница САВА дд Словенија	17,201	93.86%
МТ ДОО Штип	920	5.02%
Останати помали акционери (под 5%)	205	1.12%
	18,326	100.00%

Резерви на сигурност

Според Законот за супервизија во осигурувањето, Групацјата треба да пресметува и издвојува една третина од нето добивката за годината за резерви на сигурност (доколку добивката не се користи за покривање на загуби од претходни години), се додека нивото на резервите не достигне износ кој е најмалку еднаков на 50% од остварената просечна премија на осигурување во последните две години, при што премиите од претходните години се зголемуваат за индексот на порастот на цените на мало, сметајќи ја и годината за која се распоредува остварената добивка.

Резервите на сигурност се наменети за покривање на обврските од договорите за осигурување во подолг временски период.

Ревалоризациона резерва

Ревалоризационата резерва за финансиски средства расположливи за продажба го вклучува кумулативниот нето ефект од промените во објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба се до моментот на нивното депризнавање или оштетување.

Добивка издвоена за реинвестирање

Во текот на 2022 и 2021 година, Групацјата изврши инвестициски вложувања од добивката во материјални и нематеријални средства за проширување на дејноста. Но Групацјата поради остварената загуба не беше во можност Даночната основа сразмерно да ја намали за износот на вложувањата од добивката од претходната година, а од причина што друштвото не искористи намалување на даночната основа издвоениот дел за реинвестирање на износ од 6.000.000 денари ќе биде повторно вратен во акумулирана (нераспределена) добивка. Реинвестираната добивка не може да се распределува како дивиденда во следните периоди. Вкупната кумулативна добивка издвоена за реинвестирање во 2022 година изнесува МКД 30,131,057 (2021: МКД 36,131,057).

28. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

	2022			2021		
	Бруто	Реосигурување	Нето	Бруто	Реосигурување	Нето
Пријавени штети	283,997,333	30,514,621	253,482,712	247,331,821	25,999,232	221,332,589
Настанати, но непријавени штети	195,730,924	34,143,949	161,586,975	165,741,028	20,031,251	145,709,778
Други технички резерви	23,464,887	1,853,577	21,611,309	19,594,470	2,366,484	17,227,986
Преносна премија	509,164,071	16,928,704	492,235,367	450,566,220	13,165,961	437,400,259
	<u>1,012,357,215</u>	<u>83,440,852</u>	<u>928,916,362</u>	<u>883,233,539</u>	<u>61,562,927</u>	<u>821,670,612</u>

Движење во преносната премија и резервите за штети во 2022 година:

	Преносна премија			Ре			Технички резерви		
	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето
1 Осигурување од незгода	27,609,230	-	27,609,230	22,058,734	-	22,058,734	49,667,964	-	49,667,964
2 Здравствено осигурување	34,552,787	-	34,552,787	13,267,404	-	13,267,404	47,820,190	-	47,820,190
3 Моторни возила(каско)	101,322,477	-	101,322,477	41,543,837	-	41,543,837	142,866,314	-	142,866,314
4 Шински возила(каско)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	441,000	113,336	327,664	155,700	-	155,700	596,700	113,336	483,364
7 Стока во превоз	556,254	39,925	516,329	-	-	-	556,254	39,925	516,329
8 Имот од пожар	28,195,455	8,513,460	19,681,995	16,078,582	2,869,016	13,209,566	44,274,037	11,382,476	32,891,561
9 Други осигурувања на имот	68,857,447	5,140,413	63,717,034	19,769,245	2,281,049	17,488,196	88,626,692	7,421,462	81,205,230
10 Одговорност-моторни возила	234,789,804	1,232,438	233,557,366	375,834,584	57,375,570	318,459,013	610,624,388	58,608,008	552,016,380
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	467,515	-	467,515	-	-	-	467,515	-	467,515
13 Општа одговорност	3,739,340	1,361,271	2,378,069	4,125,220	3,004,000	1,121,220	7,864,560	4,365,271	3,499,288
14 Осигурување на кредити	312,694	322,910	(10,216)	982,512	982,512	(0)	1,295,206	1,305,422	(10,216)
15 Осигурување на гаранции	975	-	975	-	-	-	975	-	975
16 Финансиски загуби	2,108,911	204,951	1,903,960	-	-	-	2,108,911	204,951	1,903,960
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	6,210,182	-	6,210,182	9,377,327	-	9,377,326	15,587,508	-	15,587,508
Вкупно	509,164,071	16,928,704	492,235,367	503,193,144	66,512,147	436,680,996	1,012,357,214	83,440,852	928,916,362

28. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (продолжение)

Движење во преносната премија и резервите за штети во 2021 година:

	Преносна премија			Резерви за штети и др. технички резерви			Технички резерви		
	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето
1 Осигурување од незгода	27,832,423	-	27,832,423	21,376,083	-	21,376,083	49,208,506	-	49,208,506
2 Здравствено осигурување	23,615,400	-	23,615,400	3,726,616	-	3,726,616	27,342,016	-	27,342,016
3 Моторни возила(каска)	83,081,054	828	83,080,226	28,768,523	-	28,768,523	111,849,577	828	111,848,749
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	246,011	110,219	135,792	-	-	-	246,011	110,219	135,792
7 Стока во превоз	594,289	86,850	507,439	103,600	-	103,600	697,889	86,850	611,039
8 Имот од пожар	25,707,849	7,224,918	18,482,931	8,760,551	387,433	8,373,118	34,468,400	7,612,351	26,856,049
9 Други осигурувања на имот	58,091,299	3,133,288	54,958,011	21,755,286	5,361,682	16,393,604	79,846,585	8,494,970	71,351,615
10 Одговорност-моторни возила	221,575,664	1,142,007	220,433,658	334,768,842	35,209,494	299,559,348	556,344,506	36,351,501	519,993,006
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	445,227	-	445,227	-	-	-	445,227	-	445,227
13 Општа одговорност	4,018,591	1,467,186	2,551,405	7,403,009	5,844,436	1,558,573	11,421,600	7,311,622	4,109,978
14 Осигурување на кредити	-	-	-	1,595,337	1,593,921	1,416	1,595,337	1,593,921	1,416
15 Осигурување на гаранции	7,218	-	7,218	-	-	-	7,218	-	7,218
16 Финансиски загуби	1,075,797	666	1,075,131	-	-	-	1,075,797	666	1,075,131
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	4,275,398	-	4,275,398	4,409,472	-	4,409,472	8,684,870	-	8,684,870
0 Вкупно	450,566,220	13,165,961	437,400,259	432,667,319	48,396,966	384,270,353	883,233,539	61,562,927	821,670,612

29. **ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ**

	2022	2021
Долгорочни резервирања по основ на отпремнини за пензионирање и јубилејни награди	23,022,985	19,934,871
Вкупно	23,022,985	19,934,871

30. **ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ**

	2022	2021
Обврски по штети	4,134,444	3,375,139
Останати обврски од непосредни работи на осигурување	96,159	97,785
Обврски кон Гарантен Фонд	1	1
Вкупно	4,230,603	3,472,924

31. **ОСТАНАТИ ОБВРСКИ**

	2022	2021
Обврски за примени аванси по основ премија за осигурување и надомест на штети	9,628,231	104,801,999
Обврски кон вработени по основ на плати и придонеси	23,451,066	22,218,984
Обврски за провизија	4,284,787	21,874,028
Обврски по основ на законски пропишани давачки	4,538,451	4,303,654
Обврски кон добавувачи	7,251,279	5,950,173
Останати обврски	850,888	768,646
Вкупно	50,004,703	159,917,484

32. **ОПЕРАТИВЕН ЛИЗИНГ**

Обврски по неотповиклив оперативен лизинг се следниве:

	2022	2021
Помалку од една година	1,639,260	1,548,351
Вкупно	1,639,260	1,548,351

33. **ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА**

Согласно локалната законска регулатива, Групацијата вонбилансно евидентира резервација за пријавени штети по основ на непознати и неосигурани моторни возила и коресподентски штети. Средствата и обврските по овој основ на 31 декември 2022 година изнесуваат МКД 43,661,480 денари. Групацијата нема дополнителни обврски по овој основ

34. **ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ ЛИЦА**

Групацијата е во доминантна сопственост на Позаваровалница САВА дд од Словенија која поседува 93,86% од вкупниот акционерски капитал на Друштвото, поради што истото припаѓа на Групацијата на САВА РЕ од Словенија. Побарувањата од, обврските кон како и соодветните приходи и расходи со матичното друштво, останатите друштва во Групацијата на САВА РЕ и придружените друштва во 2022 и 2021 година се како што следува:

Салда и трансакции со САВА РЕ (матично друштво)

	2022	2021
Побарувања од реосигурувачите за удели во штети	8,201,955	17,616,447
Побарувања од реосигурувачите по основ на провизија	2,684,280	2,157,553
Обврски кон реосигурувачите	11,448,309	9,187,049
Дел за реосигурителот во бруто резерви за преносна премија	15,058,465	12,011,186
Дел за реосигурителот во бруто резерви за штети	61,012,719	39,439,563
Расход по основ на пренесена премија во реосигурување	63,146,442	56,661,815
Приход од удел на реосигурувачот во штети	43,917,084	36,365,763
Приход од провизија од реосигурување	8,546,494	6,866,850
Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурување	3,047,279	3,224,586
Промени во резервирани штети за делот на реосигурување	21,573,157	12,436,064
Одложена провизија за реосигурување	2,933,778	2,421,389
Останати побарувања	138,737	-

Салда и трансакции со ентитети под заедничка контрола

	2022	2021
Побарувања по основ на премија	451,805	417,133
Останати побарувања	1,083,582	45,925
Обврски кон реосигурувачите	-	-
Дел за реосигурителот во бруто резерви за штети	89,884	774,762
Дел за реосигурителот во бруто резерви за преносна премија	-	5,023,741
Останати обврски	2,087,532	1,060,665
Расход по основ на пренесена премија во реосигурување	5,980,717	-
Промени во резервирани штети за делот на реосигурување	774,762	570,739
Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурување	-	-
Приходи по основ на премија за осигурување	829,385	835,679
Приход од провизија од реосигурување	418,650	-
Приходи од др. за осигурување по над. за обработка на услужни штети	375,690	342,779
Останати расходи	2,874,562	1,968,631
Бруто исплатени штети	721,347	403,027

Трансакции со клучниот менаџерски персонал

	2022	2021
Вкупен надомест на клучниот менаџерски персонал (вклучени во Трошоци за вработени)	9,433,624	14,420,831
Вкупно	9,433,624	14,420,831

35. **ПОТЕНЦИЈАЛНИ И ПРЕЗЕМЕНИ ОБВРСКИ**

Судски спорови

Групацијата дејствува во областа на осигурувањето и е предмет на судски постапки кои произлегуваат од нејзиното редовно работење. Тие се предмет на детална анализа од страна на Групацијата и врз основа на очекуваниот исход се вклучени во резервите за пријавени штети (види белешка 28). Во дополние Групацијата е предмет на судски постапки кои не произлегуваат од договори за осигурување. Раководството не верува дека крајниот исход од овие постапки ќе има негативно материјално влијание на резултатите на Групацијата.

Неизвесни даночни обврски

Консолидираните финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Групацијата подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во период од 5 години од поднесување на даночната пријава за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски коишто во оваа фаза не може да бидат утврдени со разумна точност. Сепак, раководството на Групацијата смета дека не постојат било какви дополнителни услови од кои можат да произлезат материјално значајни обврски по овој основ.

Неизвесни обврски

На 31 декември 2022 година Групацијата врз основа на добиена второстепена пресуда за судски спор изврши приходување на износот на главен долг во висина од 34.650.868 , износ на законска камата и трошоци во постапка 56.850.635 поради поголема веројатност за позитивна разрешница, иако сèуште се чека одлука по искажана ревизија од страна на третостепениот суд. Групацијата не очекува одливи во наредниот период по однос на овој предмет.

Преземени обврски

До датумот на изготвување на финансиските извештаи, Групацијата нема преземени обврски.

36. **УСОГЛАСЕНОСТ СО ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА**

На 31 декември 2022 година Групацијата е усогласено со барањата на Законот за супервизија на осигурување во врска со покривање на маргина на солвентност, пропишаните лимити за вложувањата на капиталот утврден во согласност со Законот за супервизија на осигурување како и средствата кои ги покриваат техничките резерви. Друштвото има доволно средства за покривање на техничките резерви и покривање на капиталот во целост.

37. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

На 24 февруари 2022 година, руските трупи ја нападнаа Украина и започнаа воени операции на повеќе локации. Како одговор, повеќе земји наметнаа економски санкции кон Русија. Покрај воведувањето санкции, се поголем број на големи јавни и приватни компании најавуваат намалување на деловните активности со Русија. Конфликтот во Украина и со него поврзаните настани се случуваат во време на значителна глобална економска несигурност и нестабилност и ефектите најверојатно ќе ги влошат моменталните пазарни услови. Многу сектори/земји веќе се соочуваат со влијанието на порастот на цените на сировините како резултат на зголемената побарувачка која произлегува од стивнувањето на КОВИД-19 пандемијата. Одредени сектори се соочуваат и со недостиг на вработени како и ефекти од зголемување на платите. Овие фактори може значително да се влошат со конфликтот во Украина и тоа преку зголемен инфлаторен притисок и забавување на глобалното закрепнување од пандемијата. Раководството на Друштвото внимателно го следи развојот на горенаведените услови и нивното потенцијално влијание врз глобалната и домашната економија, како и врз работењето на Друштвото. Врз основа на јавно достапните информации на датумот кога овие финансиски извештаи беа одобрени за издавање, раководството не предвидува директно, непосредно и значајно неповолно влијание врз Друштвото, неговите активности и финансиската состојба. Сепак, Друштвото не може да ја исклучи можноста дека продолжение на конфликтот, негово проширување или последователно негативно влијание врз економското опкружување во коешто работи Друштвото, би имале негативен ефект врз Друштвото, неговата финансиска состојба и резултатите од работењето, на среден и долг рок. Раководството продолжува внимателно да ја следи ситуацијата и ќе одговори соодветно со цел да го намали влијанието на ваквите настани и околности во моментот кога истите се случуваат.

ПРИЛОГ 1– ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

SAVA
OSIGURUVANJE

КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН
ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТЕЊЕТО ЗА
2022 ГОДИНА НА САВА
ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ

Содржина:

I.	ОБРАЌАЊЕ НА ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР	4
II.	ИЗВЕШТАЈ ЗА УПРАВАТА НА ДРУШТВОТО	6
1.	ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ	7
2.	РАКОВОДНИ ЛИЦА	9
III.	ДОСЕГАШЕН И ИДЕН РАЗВОЈ НА ДРУШТВОТО.....	10
3.	ИСТОРИЈА НА ДРУШТВОТО	11
3.1.	Најважни настани на Друштвото.....	11
3.2.	Најважни настани во 2022 година	13
4.	РАЗВОЈ ВО 2022 И ОЧЕКУВАН РАЗВОЈ ВО 2023	14
4.1.	Визија, мисија и вредности	14
4.2.	Профил на Друштвото	14
4.3.	Дејност на Друштвото	16
4.4.	Позначајни случувања за 2022 година	18
4.5.	Развој во 2022	19
4.6.	Очекуван иден развој во 2023.....	20
4.7.	Опис на главните опасности и несигурности со кои се соочуваше Друштвото	21
5.	КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ.....	22
5.1.	Стретешки насоки на Друштвото	22
5.2.	Исполнување на деловните цели	23
5.3.	Овластени ревизори	23
5.4.	Материјални фактори на ризик	24
5.5.	Зделки со заинтересирана страна	26
5.6.	Големи зделки	27
5.7.	Измени во основната главнина и во резултатите за извештајниот период.....	27
5.8.	Промена во сопственичката структура.....	27
5.9.	Акционерски капитал и сопственичка структура.....	27
5.10.	Организациона шема	29
5.11.	Подружници на Друштвото	29
5.12.	Податоци за продажната мрежа	31

6.	ОПИС НА СОСТОЈБАТА ВО СТОПАНСТВОТО	32
6.1.	Макроекономски движења во 2022 и очекувања во 2023	32
6.2.	Осигурителен пазар	38
IV.	АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ	41
7.	КЛУЧНИТЕ ИНДИКАТОРИ НА РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО	42
7.1.	Најважни финансиски показатели за 2022 година.....	42
8.	ПРЕМИЈА.....	43
8.1.	Број на склучени договори за осигурување.....	43
8.2.	Полисирана премија	44
8.2.1.	Бруто полисирана премија по класи на осигурување	44
8.2.2.	Структура на бруто полисирана премија	45
8.2.3.	Полисирана премија по дистрибуциски канали	46
9.	ШТЕТИ.....	47
9.1.	Број на ликвидирани штети.....	47
9.2.	Износ на ликвидирани штети.....	48
9.2.1.	Ликвидирани штети по класи на осигурување.....	48
9.2.2.	Структура на штети.....	50
9.2.3.	Ликвидирани штети по дистрибуциски канали	50
9.2.4.	Штети / премија (loss ratio)	51
10.	РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ	52
10.1.	Број на резервирани штети	52
10.2.	Износ на резервирани штети.....	53
10.2.1.	Бруто резервирани штети.....	53
10.2.2.	Структура на бруто резервирани штети	54
11.	РЕОСИГУРУВАЊЕ	55
12.	ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ.....	56
12.1.	Бруто технички резерви	56
12.1.1.	Бруто технички резервации по класи на осигурување	56
12.1.2.	Структура на бруто технички резервации	57
12.2.	Нето технички резерви.....	58
12.2.1.	Нето технички резервации по класи на осигурување	58

12.2.2.	Структура на нето технички резервации.....	59
V.	АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО НА САВА СТЕЈШН ДООЕЛ СКОПЈЕ.....	60
13.	ПРОДУКЦИЈА НА ТЕХНИЧКАТА СТАНИЦА.....	61
VI.	КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ.....	63
14.	КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ.....	64
14.1.	Консолидиран резултат од работењето.....	64
14.1.1.	Образложение за финансиски резултат.....	64
15.	КОНСОЛИДИРАНА ФИНАНСИСКА ПОЛОЖБА.....	66
15.1.	Консолидирана актива и пасива.....	66
15.2.	Консолидиран капитал и резерви.....	67
VII.	ОСТАНАТИ ПОДАТОЦИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАБОТЕЊЕТО.....	68
16.	УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ.....	69
16.1.	Стратешки насоки од областа на управување со човечки ресурси.....	69
16.2.	Клучни активности од областа на управување со кадри во 2021 година.....	69
16.3.	Вработување и структура на вработени.....	70
16.3.1.	Вкупен број на вработени во САВА осигурување а.д. Скопје.....	70
16.3.1.1.	Број на вработени во Друштвото врз основа на типот на вработеност (скратено/полно работно време).....	72
16.3.1.2.	Вработени во Друштвото врз основа на степенот на образование.....	72
16.3.1.3.	Вработени во Друштвото врз основа на возраст.....	73
16.3.1.4.	Вработени во Друштвото врз основа на пол.....	74
16.3.2.	Вкупен број на вработени во САВА Стејшн ДООЕЛ Скопје.....	74
17.	ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА.....	75

I. ОБРАЌАЊЕ НА ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР

Почитувани акционери, деловни партнери, соработници и пријатели,

Ми претставува особена чест да Ви се обратам и да го искажам моето задоволство по успешната измината деловна година, горда на успехите и достигнувањата, но пред се благодарна на тимската работа, која влева голема доверба за реализација на уште повисоки цели и подобри резултати во идниот период.

Во годината што измина работевме со целосна посветеност, професионалност и слух за потребите на нашите клиенти и вработени. Резултатите за 2022 година се пред се позитивен финансиски резултат од 100,7 мил денари, со што во однос на минатата година кога имавме негативен финансиски резултат, реализиравме пораст на добивката и ја потврдивме стабилната позиција на македонскиот осигурителен пазар. Бруто полисираната премија изнесува 1.072,9 милиони денари, што претставува раст од 14% во однос на минатогодишната реализација, притоа планираниот износ за 2022 е надминат за 3,9%.

Би сакала да се осврнам на неколку значајни карактеристики, кои претставуваат наш идентитет, на кој сме горди, кој не разликува од останатите осигурителни друштва и не мотивира се повеќе да вложуваме во нашите вистински вредности, да растеме, да се развиваме и тимски да постигнеме многу поголеми успеси во идниот период.

Фокус на нашите клиенти и соработници, кои во Сава осигурување препознаваат сериозен и стабилен партнер, со акцент на високо ниво на корпоративна култура, пред се заснована на транспарентно и тимско работење. Епитети кои ги оправдуваме со секојдневното, посветено работење, со континуираната комуникација, преку иновативните решенија со кои се олеснува процесот на соработка во секој сегмент од нашата дејност, преку сопствена станица за технички преглед, сопствен 24/7 контакт центар и сопствен асистентски центар за организација и координација на помош, преку креирање на осигурителни производи „по мерка“, преку брза и коректна исплата на штети, како и подготвеноста за брзи прилагодувања според потребите на нашите клиенти – бидејќи клиентот со нас, никогаш не е сам.

Фокус на вработените, единствено задоволен и исполнет тим, притоа поткрепен со квалитетно образование и искуство, може да понуди највисоко ниво на професионалност, соодветна понуда на осигурителни продукти, да го доближи осигурувањето до клиентите, притоа создавајќи позитивни искуства на клиентите во однос на целиот осигурителен процес, како и да допринесе за генерално чувство на пријатна работна атмосфера и здраво окружување. Оттаму, целосната посветеност кон вработените, вложување во нивната едукација и континуирана надоградба, преку бројни обуки, работилници и конференции, вложување во нивното задоволство, организирајќи друштвени настани, размена на искуства и создавање нови контакти на групациско ниво, тим билдинг, учество на спортски настани и корпоративни спортски игри. Во изминатиот период, голем дел од енергијата беше насочена кон развојот на нови сопствени кадри преку проектот Инкубатор, кој за нас е од исклучителна важност.

Фокус на дигитализација, оптимизација на интерните процеси и рационализација на трошоците, како неопходни процеси преку кои оптимално ги користиме нашите ресурси, ја збогатуваме нашата понуда и вредност и отвораме нови полиња и можности за натамошно развивање и подобрување.

Фокус на одржливиот развој, општествено одговорно дејствување – максимално посветени на проектот „Срце за светот“, организирани бројни настани за корпоративно волонтирање, грижа за средината, преку нејзино чистење и разубавување, активности во рурални средини, поддршка и помош на поединци и семејства на кои тоа им е потребно, крводарителски акции, активности за намалување на загадувањето, преку изоставување или постепено намалување на примената на сите практики во работењето, кои се штетни за средината, како и редовно следење на параметрите и трендовите на нашето подобрување во тој сегмент. Се вложуваат големи напори за буђење на чувството и потребата за приклучување на секој поединец и стекнување на здрави навики кои ќе ни овозможат поубава средина за сите нас.

На крајот, оваа година беше година на предизвици и промени на кои најодговорно и најпрофесионално одговоривме, притоа остануваме убедени дека се движиме во вистинска насока за градење на подобра иднина за вработените, акционерите и за средината во која живеме.

Со тимот на Сава осигурување, кој и оваа година покажа дека е тим кој е спремен на се, тим кој е професионален и одговорен, подготвен за нови предизвици, нови промени и нови победи, со голема мотивација, се радуваме на годината која доаѓа, која е воедно наша роденденска - 30 години постеење на Сава осигурување.

Искрено,

Генерален директор,

Мелита Гугуловска

II. ИЗВЕШТАЈ ЗА УПРАВАТА НА ДРУШТВОТО

1. ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ

Одборот на Директори го сочинуваат шест членови во следниот состав:

МЕЛИТА ГУГУЛОВСКА, дипломиран градежен инженер, извршен член на

Одборот на директори на Друштвото, родена на 20.11.1966 година во Скопје, Р.Северна Македонија, пол женски, државјанство: македонско, датум на првично именување 24.07.2017 година, со дадена согласност за нејзино именување од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување на ден 14.09.2017 година, продолжена на ден 31.10.2018 година, како и нова согласност за новиот четиригодишен мандат на Извршниот член од ден 12.08.2020 година, за период од 05.09.2020 година до 05.07.2024 година, вработена во САВА осигурување, а.д. Скопје на работно место Генерален директор, дејност: неживотно осигурување, не членува во органи на управување и надзорни органи во други правни лица.

На 2-тата Мелита Гугуловска во 2022 година и е исплатен вкупен износ од 4.557.147,00 денари по основ на плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права.

РОК МОЉК, дипломиран економист, претседател и неизвршен член на Одборот на

директори на Друштвото, роден на 20.04.1968 година во Постојна, Република Словенија, машки пол, без индивидуален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување, Државјанство: словенечко, датум на првично именување: 08.02.2012 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Г-дин Рок Мољк е член на Управата на Illyria Kompania e Sigurimeve sh.a. и Illyria Life Kompania e Sigurimit të Jëtës, sh.a. – Косово и член на надзорните органи на САВА Покојнинска, Република Словенија и САВА пензиско друштво а.д. Скопје. Вработен во Позаваровалница САВА Ре, д.д. Љубљана, Р.Словенија, дејност: осигурување, на работно место овластено лице од Управата.

МИЛАН ВИРШЕК, дипломиран правник, неизвршен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 05.11.1968 година во Љубљана, Република Словенија, пол машки, без индивидуален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување, Државјанство: словенечко, датум на првично именување: 25.03.2010 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Г-дин Милан Виршек е член на Управата на *Illyria Kompania e Sigurimeve sh.a.*, *Illyria Life Kompania e Sigurimit të Jëtës, sh.a.* – Косово и САВА Монтенегро а.д. Подгорица - Црна Гора и член на надзорните органи на САВА Покојнинска, Република Словенија и САВА пензиско друштво а.д. Скопје. Вработен во Позаваровалница САВА Ре, д.д. Љубљана, Р.Словенија, дејност: реосигурување, на работно место овластено лице од Управата.

ПЕТЕР СКВАРЧА, М-р за европски интеграции (дипломиран политиколог), неизвршен член на Одборот на директори, роден на 01.02.1975 година во Крањ, Република Словенија, машки пол, Државјанство: словенечко, датум на првично именување: 22.11.2011 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Г-дин Петер Скварча е член на Управата на Позаваровалница Сава д.д. Љубљана и член на надзорните органи на Заваровалница САВА д.д. Марибор, Словенија, САВА неживотно осигурање Белград, Србија и САВА пензиско друштво а.д. Скопје, Македонија. Вработен во Позаваровалница САВА, д.д. од Љубљана, Р.Словенија, дејност: реосигурување на работно место член на Управата.

НЕНАД ЈОВАНОВИЌ, Дипломиран машински инженер, неизвршен и независен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 21.06.1966 година во Љубљана, Република

Словенија, машки пол, со индивидуален квартален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување во износ од 550 ЕУР во денарска противвредност, државјанство: македонско и словенечко датум на првично именување: 02.04.2019 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Тој е вработен како Генерален секретар на Одборот на оснивачи на Друштвото ЕКОН ЕЛЕКТРОН.

САШО ТОНЕВСКИ, М-р за управување со цивилно воздухопловство (дипломиран политиколог), неизвршен и независен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 07.06.1971 година во Скопје, Република Северна Македонија, пол машки, со индивидуален квартален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување во износ од 500 ЕУР во денарска противвредност, државјанство: Р. С. Македонија, датум на првично именување: 27.12.2019 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Тој е вработен и Управител на ТД Делфино Рент а Кар Дооел и ТД Делфино Травел Агенци Дооел.

2. РАКОВОДНИ ЛИЦА

- Сектор за продажба, Кристиан Лешков, директор;
- Сектор за развој и преземање на ризици, Елена Петровска, директор;
- Сектор за штети (проценка и ликвидација);
- Сектор за финансии и сметководство, Мирче Маринковиќ, директор;
- Сектор за општи и правни работи;
- Самостојна служба за внатрешна ревизија, Наташа Џидрова, раководител;
- Самостојна служба за контролинг;
- Самостојна служба за наплата на побарувања, Јасмина Џартова, раководител;
- Самостојна служба за актуарски работи;
- Самостојна служба за ИТ, Александар Михајлоски, раководител;
- Самостојна служба за управување со ризици.

III. ДОСЕГАШЕН И ИДЕН РАЗВОЈ НА ДРУШТВОТО

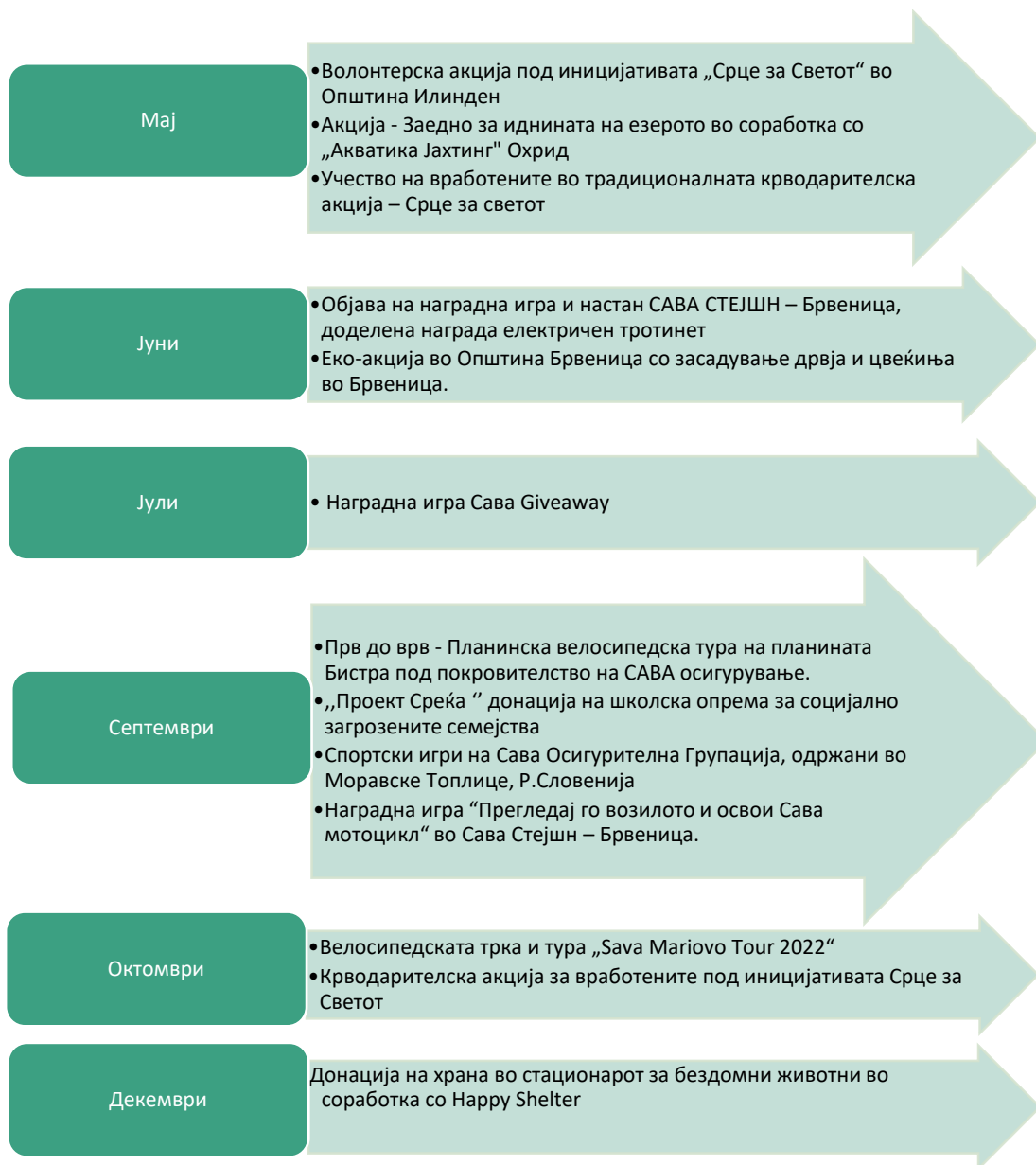
3. ИСТОРИЈА НА ДРУШТВОТО

3.1. НАЈВАЖНИ НАСТАНИ НА ДРУШТВОТО

Година	Најважни настани
1993	САВА осигурување, а.д. Скопје е основано како а.д. за осигурување ТАБАК – Скопје, на основачкото собрание одржано на 24.12.1993 година, со почетен капитал од 1 милион германски марки или 1000 обични акции со вредност од 1.000 ДЕМ по акција. После успешно спроведената втора емисија на акции, во текот на 1994 и 1995 година обезбеден е дополнителен капитал, со што вкупната главнина изнесувала 2.530.000 ДЕМ или 1.265.000 ЕУР. Со резервирање на 66,9% од остварената добивка во 2001 година и преку издавање на трета емисија на акции во 2002 година, акционерскиот капитал е зголемен за 3.010 акции, или за дополнителни 1.505.000 ЕУР.
2006	Во 2006 година сопственичката структура била распределена на 21 акционер, а 10 од нив контролирале 81% од вкупниот број на акции.
2007	Во почетокот на 2007 година SAVA RE Љубљана го откупила мнозинскиот пакет на акции, а во Ноември 2007 година Друштвото го промени името во Акционерско Друштво за осигурување САВА ТАБАК.
2008	Во Јануари 2008 година извршена е четвртата емисија на акции во износ од 230.000 ЕУР, со која се емитирани 460 обични акции, со цел усогласување со новите измени и дополнувања на Законот за супервизија на осигурувањето. Со овие измени основачкиот капитал на Друштвото изнесува 3.000.000 ЕУР.
2011	На 10–ти Ноември 2011 година Друштвото се ребрендираше и го промени своето име во САВА осигурување а.д. Скопје. Со тоа Друштвото се унифицираше во својот корпоративен идентитет и лого со останатите придружни друштва на групацијата Сава Ре.
2013	Во август 2013 година Групацијата САВА РЕ стана сопственик на 100% од осигурителната компанија Заваровалница Марибор (Zavarovalnica Maribor) од Словенија, со што доживеа значајна трансформација и стана втората по големина осигурителна групација во регионот. Ова претставува остварување на важна стратешка цел – да се зацврсти позицијата на развиениот осигурителен пазар и да се воспостави бизнис модел кој е добро избалансиран во однос на локалните и светските трендови на осигурителниот пазар. Тоа се двата сегменти по кои групацијата ќе го очекува и најголемиот прилив, главно поради растот на премиите на осигурителниот пазар на Западен Балкан – чиј потенцијал е токму во неговата недоволна развиеност, а кој треба да обезбеди зајакнување на групацијата и поддршка на нејзината политика за дивиденда.
2014	На 22.12.2014 како целосна инвестиција на Друштвото беше основана станицата за технички преглед Сава Стејшн, која е уште една успешна приказна за словенечко-македонското партнерство и економска соработка. Сава Стејшн е нова членка на групацијата Сава Ре и проект на Сава осигурување а.д. Скопје. Станицата отпочна со работа во 2015 година со првичните резултати веќе ја зацврсти одличната позиционираност на Сава осигурување на македонскиот осигурителен пазар, но дава свој придонес во економскиот развој на општина Илинден, каде е лоцирана.
2015	Со вклучувањето на новата членка Заваровалница Марибор, групацијата од 2015 година планира значителен пораст на премијата и тоа, главно, на осигурителните пазари надвор од Словенија. Впрочем, главните цели на групацијата во наредните три години ќе бидат интеграцијата на осигурителниот пазар во Словенија и растот надвор од нејзините граници, поради што Сава Ре ќе биде во потрага по нови развојни можности во регионот.
2016	Во процесот на спојување на четири друштва за осигурување (Заваровалница Марибор, Заваровалница Тилија, Велебит осигурување и Велебит Животно осигурување), сите членови на групата Сава Ре се здружија и се формира нова осигурителна компанија под името Заваровалница Сава, д.д.
2017	На 24.07.2017 година, Собранието на акционери на Друштвото изгласа измени на Статутот на Друштвото, со кои бројот на членови на Одборот на директори на Друштвото се зголеми од постоечките 5 на 7 члена, од кои 3 извршни членови, 3 неизвршни и 1 неизвршен и независен член. На ден 12.12.2017 година Сава Ре д.д. Љубљана потпиша договор за купување на 100% од акциите на НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје. Матичната куќа на САВА осигурување а.д. Скопје инвестира во развој на пензиското осигурување како дел од групацијата стратегија.

2018	<p>Во март 2018 година, матичната куќа на Групација - Сава Ре д.д. ја доби согласноста од Македонската агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС), како и сите останати одобрености од надлежните институции за аквизиција на компанијата НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје. Со тоа се исполнети сите потребни услови за остварување на купопродажниот договор од 12 декември 2017 година.</p> <p>На 13 март 2018 година со купување на Македонска берза, Сава Ре д.д. Љубљана се стекна со 21200 акции, односно 100% од акционерскиот капитал во НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје. Со влегувањето на пазарот за пензиско осигурување во Република Македонија Сава Ре д.д. ја оствари својата стратегија за проширување на дејноста и зацврстување на својата позиција во Западен Балкан.</p> <p>Македонските членки на групацијата Сава Ре - Сава осигурување а.д. Скопје и Сава пензиско друштво а.д. Скопје склучија важен стратешки договор за соработка во делот на вршењето на работи на маркетинг на пензиски фондови во продажната мрежа на Сава осигурување а.д. Скопје.</p>
2019	<p>Во мај 2019 година Групацијата чија членка е САВА осигурување а.д. Скопје - брендот Сава Ре го замени со Sava Insurance Group на англиски јазик.</p> <p>На 53-тата седница на вонредно Собрание на акционери одржана на ден 03.01.2019 год. е донесена Одлука за измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Овие измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје се изготвени со цел воведување нова класа - осигурување на кредити.</p> <p>На Годишното Собрание на акционери на Друштвото 54-та седница одржана на ден 02.04.2019 година, Собранието донесе Одлука за измени на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Со овие измени на Статутот се врши промена односно зголемување на бројот на членови на Одборот на директори на Друштвото. Потоа, се усогласува Статутот со корпоративните барања на Групацијата во која Друштвото е членка. Во целиот текст на Статутот се вршат измени со цел поедноставување на содржината на Статутот на препорака на внатрешната ревизија на Друштвото, а во согласност со локалните законски и подзаконски прописи. Покрај наведеното, во целиот текст на Статутот се врши усогласување со Уставните амандмани со кои се изврши промена на Уставното име на државата.</p> <p>Исто така на 56-тата седница на вонредно Собрание на акционери на Друштвото, одржана на 27.12.2019 година, Собранието на Друштвото донесе Одлука за измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Овие измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје се изготвени со цел намалување на бројот на извршни членови на Одборот на директори од постоечките 3 (три) извршни членови на 2 (два) членови, со кое намалување вкупниот број на членови на Одборот на директори од постоечките 8 (осум) членови се намалува на 7 (седум) членови. Намалувањето на бројот на извршни членови е како резултат внатрешната кадровска политика.</p>
2020	<p>Во текот на 2020 година Друштвото успешно се справи со предизвиците на Корона кризата и ширењето на Корона вирусот, се прилагоди на нови дигитални начини на работење и го подобри развојот на дигиталните системи и ИТ решенија.</p> <p>Во 2020 година истече постојниот мандат на сите членови на Одборот на директори и истиот состав беше реизбран со нов четиригодишен мандат.</p>
2021	<p>Во текот на 2021 година Друштвото продолжи успешно да се справува со предизвиците на Корона кризата, нови регулаторни барања и продолжи да работи на нови дигитални начини на работење, развој на дигиталните системи и ИТ решенија.</p>
2022	<p>Одборот на директори на САВА осигурување а.д. Скопје на својата 20-та седница одржана на ден 21.03.2022 година, ја констатираше оставката на Генералниот директор и Извршен член на Одборот на директори г-динот Ило Ристовски кој функцијата ја вршеше до 31.03.2022 година. На истата седница Одборот на директори ја избра г-ѓата Мелита Гугуловска за Генерален директор и Извршен член на Одборот на директори која функцијата ќе ја врши почнувајќи од 01.04.2022 година.</p> <p>На Годишното Собрание на акционери на Друштвото 61-ва седница одржана на ден 21.04.2022 година, Собранието донесе Одлука за измени на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Со овие измени на Статутот се врши промена односно намалување на бројот на извршни членови на Одборот на директори на Друштвото. По промените се намалува вкупниот број на членови на Одборот на директори од 7 (седум) на 6 (шест) членови, од кои се намалија извршните членови од дотогашните 2 (два) на 1 (еден) извршен член.</p>

3.2. НАЈВАЖНИ НАСТАНИ ВО 2022 ГОДИНА

4. РАЗВОЈ ВО 2022 И ОЧЕКУВАН РАЗВОЈ ВО 2023

4.1. ВИЗИЈА, МИСИЈА И ВРЕДНОСТИ

 МИСИЈА	<ul style="list-style-type: none"> • Обезбедуваме континуитет во сигурноста, ги следиме во чекор сите новитети и потреби на осигурителниот пазар, се со цел поуспешно и поефикасно работење на Друштвото. 	 ВИЗИЈА	<ul style="list-style-type: none"> • Да бидеме осигурително друштво кое на домашниот пазар ќе го препознаваат како сериозен партнер кој нуди услуги со највисок квалитет и сигурност. 	 ВРЕДНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Ние сме посветени кон клиентите, иновативни, професионални и етични, ние сме успешни во работењето, одговорни кон околината, ние имаме приврзани и задоволни вработени и заедно го градиме угледот на Друштвото.
--	--	--	--	---	--

4.2. ПРОФИЛ НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување а.д. со седиште во Скопје е подредено друштво на Позаваровалница САВА д.д Љубљана, која има доминантно учество од 93,86% во неговиот акционерски капитал.

Име:	САВА осигурување, а.д. Скопје
Седиште:	Ул. Загребска бр.28 А, 1000 Скопје
Телефон:	+389 (2) 5101 500
Телефакс:	+389 (2) 5101 502
Web страна:	www.sava.mk
Матичен број:	4778529
Основна дејност:	Неживотно осигурување
Година на основање:	1993
Основен капитал:	234.072.672 МКД (3.805.905 ЕУР)
Број на обични акции	18.326
Удел во капиталот:	Позаваровалница Сава, д. д. Љубљана: 93,86%
Органи на управување:	
Генерален директор:	Мелита Гугуловска

Одбор на директори:	
Претседател:	<i>Рок Мољк</i>
Членови:	<i>Милан Виршек</i>
	<i>Петер Скварча</i>
	<i>Ненад Јовановиќ</i>
	<i>Сашо Тоневски</i>
	<i>Мелита Гугуловска</i>
Управувачка поврзаност:	<i>Подредено друштво</i>

На 02 јануари 2015 година, Друштвото вложи 12.300.000 денари како основачки влог во нов субјект, Сава Стејшн ДООЕЛ Скопје (“подружница”). Основната дејност на новата подружница е техничко испитување и анализа на моторни возила. Сава Стејшн ДООЕЛ Скопје својата дејност ја вршеше преку две подружници-станции за технички преглед во Илинден и Брвеница. Заклучно со 31.10.2022 година, Друштвото донесе одлука за затворање на Подружница Брвеница. Почнувајќи од 01.11.2022 година, Друштвото својата дејност ја врши преку една подружница-станција за технички преглед во Илинден.

Име:	САВА СТЕЈШН ДООЕЛ Скопје
Седиште:	<i>Ул. Загребска бр.28 Б, локал 20, 1000 Скопје</i>
Телефон:	<i>+389 (2) 5101 500</i>
Телефакс:	<i>+389 (2) 5101 502</i>
Web страна:	<i>/</i>
Матичен број:	<i>7005350</i>
Основна дејност:	<i>Технички преглед на возила</i>
Година на основање:	<i>2014</i>
Основен капитал:	<i>12.300.000 MKD</i>
Удел во капиталот:	<i>САВА осигурување а.д. Скопје – 100%</i>
Органи на управување:	
	<i>Управител: Илија Николовски</i>

4.3. ДЕЈНОСТ НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување, а.д. Скопје обавува работи од дејноста на неживотно осигурување, со која обезбедува сигурност за клиентите, економска заштита на имотот, возилата и лицата од ризици и гарантира добро работење со капиталот.

Врз основа на Решение бр.18-23977/8-02 од 28.03.2003 година, Друштвото има дозвола за вршење на работи за осигурување во рамките на следните класи на осигурување:

- Осигурување од последици на несреќен случај-незгода;
- Здравствено осигурување кое не е покриено со задолжителното здравствено осигурување;
- Осигурување на моторни возила (каска);
- Осигурување на шински возила (каска);
- Осигурување на воздухоплови (каска);
- Осигурување на пловни објекти (каска);
- Осигурување на стоки во превоз (карга);
- Осигурување на имот од пожар и природни непогоди;
- Други осигурувања на имот;
- Осигурувања од одговорност од употреба на моторни возила;
- Осигурувања од одговорност од употреба на воздухоплови;
- Осигурувања од одговорност од употреба на пловни објекти;
- Општото осигурување од одговорност;
- Осигурување на кредити;
- Осигурување на гаранции;
- Осигурување од финансиски загуби;
- Осигурување на правна заштита;
- Осигурување на туристичка помош за лица кои се соочуваат со проблеми при патување.

Основната дејност на Друштвото е поврзана со:

- склучување и исполнување на договори за неживотно осигурување;
- склучување и исполнување на договори за соосигурување.

Работењето се одвива преку:

- Сектор за развој и преземање на ризици;

- Сектор за продажба;
- Сектор за штети;
- Сектор за финансии и сметководство;
- Сектор за општи и правни работи;
- Самостојна служба за внатрешна ревизија;
- Самостојна служба за наплата на побарувања;
- Самостојна служба за контролинг;
- Самостојна служба за актуарски работи,
- Самостојна служба за управување со ризици,
- Самостојна служба за ИТ,
- Самостојна служба Контакт центар и
- Самостојна служба за човечки ресурси.

Според обемот и видот на работата Секторите имаат оптимален капацитет за квалитетно извршување на работењето и располагаат со кадар кој има повеќегодишно искуство и знаење, потврдена стручност и компетентност за обавување на работите од областа на осигурувањето.

Стратешка определба на Друштвото е развој на своите вработени, подобрување на квалитетот и перформансите во осигурувањето и зголемување на учеството на осигурителниот пазар.

Делувањето на Друштвото е во согласност со принципите на корпоративното управување преку кое се изразува сигурност, доверба, транспарентност и рејтинг. Потврда за успешното работење се досегашните достигнувања на домашниот пазар и високата позиција во осигурителната дејност во државата.

4.4. ПОЗНАЧАЈНИ СЛУЧУВАЊА ЗА 2022 ГОДИНА

Деловната 2022 година се смета за далеку постабилна година во споредба со изминатите две години, кога на глобално ниво се соочивме со пандемија со коронавирус, која во голема мера го забави стопанството и економскиот развој и предизвика потреба за драстични промени во дотогашниот начин на дејствување. И покрај воочливото раздвижување на сите процеси во сите сегменти, вклучувајќи го и пазарот на осигурување, сепак и понатаму се чувствуваат одредени последици од изминатиот период, дополнително и влијанието од новите предизвици кои произлегоа од актуелната војна помеѓу Русија и Украина, енергетската криза, што надоврзано на пандемиските случувања доведоа до општо влошување на макроекономската ситуација, драстичен раст на стапките на инфлација, што ја намали куповната моќ на луѓето, што во крајна линија претставуваше потенцијална опасност за продажбата на одредени осигурителни покритија. Сето тоа ја изнуди потребата за брзо прилагодување на новиот начин на функционирање, дополнителна реорганизација, преземање на брзи активности за справување со настанатата ситуација и спречување на потенцијални негативни влијанија, без притоа да се наруши ефикасноста и континуитетот на работењето. Како позитивен момент од севкупната ситуација произлезе забрзаното унапредување на процесот на дигитализација и оптимизација на интерните процеси што овозможи друштвото, покрај сите предизвици и промени, успешно да одговори на сè поголемите барања на модерниот пазар и воедно да го одржи волументот на работа и да пласира нови продукти.

Во изминатиот период големо значење се придаде на рационализацијата на трошоците, како поле на кое што може да се дејствува. За таа цел беа преземени повеќе активности кои дадоа видливи резултати. Реорганизирање на продажната мрежа, преиспитување на оправданоста на набавките и изоставување на ненеопходните трошоци, без притоа да се наруши секојдневното работење, континуирано следење на оперативните трошоци, преземање активности за рационализација на работните процеси во координација со одговорните лица, позитивно влијаеше на продуктивноста на подружниците и истовремено допринесе за намалување на трошоците на друштвото во време кога тоа беше од клучно значење.

Покрај сите случувања, друштвото успеа да го одржи својот континуитет во работењето, реализирајќи раст на бруто полисираната премија од 14% во однос на 2021 и надминување на планираниот износ за 3,9%. Професионално и експедитивно се сервисираа барањата по штетни настани. Притоа, не се изостави фокусот кон клиентите, развивање на понудата, збогатување на комуникацијата и зголемување на клиентското задоволство. Се задржа целосната посветеност кон вработените, инвестирање во нивното знаење, компетенции и задоволство. Се реализираа настани во склоп на групациските проекти и самостојни активности во делот на одржлив развој. Финално, 2022 годината ја завршуваме со позитивен финансиски резултат по одданочување во износ од 100.754.309 денари, што е показател за успешно справување со предизвиците со кои се соочивме и дополнителна мотивација за уште поуспешни идни периоди.

4.5. РАЗВОЈ ВО 2022

Со цел да ја задржиме стекнатата позиција и во услови на светска криза која во голема мера го забави стопанството и економскиот развој, поставивме стабилни односи, воведовме нови практики и брзо се вклопивме во новонастанатата ситуација. Притоа, и покрај многубројните промени во начините на работење, Друштвото одговори на сè поголемите барања на модерниот пазар и воедно го одржа волументот на работа и пласираше нови продукти.

Во текот на годината редовно беа разгледувани од страна на Одборот на директори извештаи за измени во правната регулатива во Република Северна Македонија, како и Извештаи за ревизија на усогласеноста на Друштвото со прописите и се следеше остварувањето на препораките дадени од Службеникот за усогласеност со прописите (compliance officer). Беа усвојувани нови акти на деловна политика или се вршеше измена и дополнување на постоечките. Беа усвојувани нови интерни акти на Друштвото или се усогласуваа постоечките со измените во законската регулатива и со изменетите оперативни процедури.

Во своето работење перманентно ги следиме современите европски и светски трендови и воведуваме иновации во согласност со светските стандарди. Во фокусот на нашето работење и понатаму остануваат осигурениците, како и придонесот за развојот на економијата во земјата. Вложувањето во квалитетот, знаењето и вештините се компаративна предност и придобивка за клиентите/осигурениците, акционерите и вработените.

Друштвото во работењето се базира на следните вредности:

- Доверба и интегритет;
- Задоволство на клиентите;
- Продукти кои се формираат според потребите на клиентите;
- Грижа за угледот и напредокот на Друштвото;
- Користење на вкупните способности и капацитет, за развој и остварување на добри резултати во работењето;
- Задоволство и лојалност на вработените;
- Компетентност и одговорност во работењето;
- Транспарентност во работењето;
- Тимско и успешно работење.

4.6. ОЧЕКУВАН ИДЕН РАЗВОЈ ВО 2023

Како и во изминатите години и во 2023 година се планира развој на постоечките производи и воведување на нови продукти кои ќе ја зајакнат конкурентската предност на компанијата, при што квалитетот на понуденото покритие и понатаму останува носечки елемент на развојот.

Квалитетот на услугите и потребите на осигурениците секогаш ќе бидат на прво место во работењето на Друштвото, притоа на нашите осигуреници ќе им обезбедиме најдобри услуги и целокупен сервис во поглед на водење на осигурувањето и ризикот.

Посветеноста кон вработените, континуираното вложување во нивните компетенции, знаења, поддржување на нивниот раст и развој и во идниот период ќе претставува клучен сегмент од кој веруваме дека произлегува квалитетот, стабилноста и растот на нашата компанија, воедно правејќи ја Сава осигурување посакувана средина за вработените, клиентите и соработниците.

Дејствувањето на Сава Осигурување во 2023 година е во насока на исполнување на поставените стратешки цели за периодот 2023-2027, кои се во склоп на остварување на главните приоритети на Групацијата Сава. Во нашиот фокус и понатаму се нашите клиенти и нашата цел е понуда на најсоодветен осигурителен прозивод и севкупно позитивно искуство, што во целост ќе одговори на нивните потреби, префернции и во крајна линија ќе доведе до задоволни осигуреници. Значајно внимание се посветува на дигитализацијата, на новите форми на работење кои ги наметнува новото време со кое постојано држиме чекор, притоа ги користиме сите предности што овие новитети ги нудат, што ни овозможува конкурентност на пазарот и ни дава можност да ние самиот го трасираме нашиот пат, притоа да наметнуваме нови трендови и очекувања од осигурителната дејност.

Сите споменати нови форми на работење, но и сега веќе изменетото секојдневие, придружени со ситуациите, кризите, непријатностите со кои сите ние се соочивме изминатите неколку години, доведоа до неопходно преиспитување на работните процеси и навики, оттаму рационализација на бизнис процесите се постави како важна цел во нашето работење. Посветеноста кон оваа проблематика допринесе за поефикасна употреба на технологиите, ресурсите, што во крајна линија ни овозможи издигнување на процесите на повисоко ниво, побрза и побогата комуникација со клиентите и намалување на фиксните трошоци, што пак ослободи средства кои можат да се пренасочат за натамошен раст, равој и збогатување на вистинските вредности на компанијата. Од сите наведени причини, дел од нашиот фокус останува на рационализацијата на бизнис процесите и во идниот период.

Во текот на 2023 година се планира отварање на нова станица за технички преглед, финансирана од Сава Осигурување. Интензивно се работи на обезбедување на сите неопходни документи и дозволи, припрема на бизнис план како и организирање на продажбата на полиси за осигурување на новата локација. Со отворањето на новата подружница на САВА Стејшн во 2023 очекуваме дополнителен придонес во работењето и на САВА Стејшн и на САВА Осигурување кој во иднина би бил значителен;

Сава осигурување, како и во целина, Осигурителната Групација Сава, секогаш одржувале близок контакт со своите осигуреници, соработници и се грижеле за општото добро, но тоа не би било доволно доколку не правиме нешто што ќе има поголема додадена вредност за поширокото окружување. Од таа причина одржливиот развој, преку грижа за средината, за луѓето, наметнување добри навики и практики, организација на бројни настани, високо котира помеѓу нашите приоритети и секој еден вработен се залага во иднина да има уште поголем допринос за благосостојбата на сите нас.

4.7. ОПИС НА ГЛАВНИТЕ ОПАСНОСТИ И НЕСИГУРНОСТИ СО КОИ СЕ СООЧУВАШЕ ДРУШТВОТО

Во 2022 година на македонскиот осигурителен пазар, кој се уште спаѓа во категоријата на неразвиени осигурителни пазари, се повеќе се чувствува силна конкуренција и борба на пазарот. Покрај силната конкуренција, САВА осигурување успешно се бори на пазарот, остварува напредок заклучно со четвртиот квартал на 2022 година го зазема четвртото место според вкупната бруто полисирана премија во Република Северна Македонија со 10,2% пазарно учество.

Очекуваме конкуренцијата и во наредниот период да биде силна, беспопштедна и поагресивна, поради што ќе биде неопходно да се инвестира многу повеќе во развојот, квалитетот и маркетингот.

Главни оперативни опасности со кои се соочивме во 2022 година:

- последиците од коронавирусот, војната, енергетската криза;
- нелојална конкуренција;
- ниска куповна моќ;
- мал финансиски пазар;
- низок степен на ликвидност на стопанските субјекти;
- општ тренд на намалување на премиските стапки, особено за учество на тендерите, кои ја кршат економската логика и рентабилноста на работењето;
- општ тренд на зголемување на просечната провизиска стапка на пазарот.

5. КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

5.1. СТРЕТЕШКИ НАСОКИ НА ДРУШТВОТО

Во 2022 година активно се работеше на усовршување на дигитализацијата на процесите, воведување современи методи и организација на работењето, прилагодување на новото нормално работење, но истовремено и на подобрување на квалитетот на осигурувањето. Исто така, динамично се развиваше процесот на воспоставување на сигурни и доверливи односи со клиентите. Проектот за непосредно и системско поврзување со осигурениците и задоволување на нивните интереси, односно обликување на процесот на работење според потребите и интересите на клиентите, успешно се развива и останува важна задача и во идниот период.

И понатаму ќе се развиваат конкурентските предности на пазарот, ќе се вложува во квалитетот на понудите и во продажната мрежа. Во технологијата на работењето ќе се имплементираат нови современи методи на работење, но пред се ќе се вложува во знаењето, вештините и односите со вработените. На овој начин ќе обезбедиме сигурна иднина за нашите клиенти, акционери и вработени.

Квалитетот на услугите и потребите на осигурениците секогаш ќе бидат на прво место во работењето на Друштвото, притоа на нашите клиенти (осигуреници) ќе им обезбедиме најдобри услуги, целокупно сервисирање од аспект на управување со осигурувањето и ризикот, како клучни фактори кои го гарантираат идниот развој, притоа традицијата и високиот рејтинг, заедно со кадровската екипираност, се основа за натамошен успешен развој на САВА осигурување.

Долгорочни развојни цели на Друштвото:

- Постојан развој и раст на Друштвото како афирмирана осигурителна компанија, која е силно етаблирана на македонскиот пазар;
- Заштита на интересите на акционерите, осигурениците и на вработените, одржување и зголемување на стабилноста и финансиската моќ;
- Поефикасно и подинамично работење и целосна ориентираност кон корисниците и пазарот;
- Зголемување на квалитетот и на финансиската сила на Друштвото;
- Зголемување на довербата и рејтингот на Друштвото и подобрување на перформансите на Друштвото;
- Унапредување на работењето и развивање модел на корпоративно управување.
- Фокус кон клиентите
- Развој на постоечките и воведување на нови канали на продажба
- Развој на нови производи и услуги во осигурувањето
- Развој на нови и постоечки помошни услуги
- Препознавање на пазарот и употреба на модерни пристапи и нови технологии за продажба
- Подобрување на продуктивноста и економичноста
- Синергија со другите компании во осигурителната Групација Сава:

5.2. ИСПОЛНУВАЊЕ НА ДЕЛОВНИТЕ ЦЕЛИ

Ефектите од пост-пандемиската криза, сите направени прилагодувања и последиците од истите, во комбинација со новите предизвици кои произлегоа од актуелната војна помеѓу Русија и Украина, енергетската криза, допринесоа да 2022 година биде специфична деловна година со потреба за нов, соодветен пристап на делување како единствен начин за постигнување на посакуваните резултати.

Реализираната бруто премија во износ од 1.072.970.822 денари го надминува усвоениот план на Друштвото за 2022 година за 3,9%, додека во однос на минатата година реализиран е раст од 14,0%. Во однос на планот на бруто ликвидации имаме надминување за 3,0%, притоа одржувајќи речиси идентично ниво како минатата година (+0,2%).

Главните активности беа насочени кон остварување на следните принципи во осигурителното работење:

- Квалитетни услуги кои ќе ги задоволат потребите на осигурениците;
- Постојана ликвидност во работењето;
- Задржување на постоечкиот обем на работа и зголемување на осигурителното портфолио со придобивање на нови осигуреници;
- Афирмирање на работењето, обезбедување поповолни услови на осигурување, работа според пазарните услови и постоечката конкуренција;
- Максимална сигурност во исплатата на штетите на осигурениците и нивна што пореална проценка, со цел заштита и задоволување на интересите на осигурениците;
- Зголемување на ангажираноста, професионалноста и лојалноста на вработените во вршењето на осигурителните услуги;
- Прилагодување на условите и тарифите во согласност со техничкиот резултат;
- Развивање и јакнење на софтверската поддршка;
- Одржување на финансиската стабилност и обезбедување на профит за акционерите и за Друштвото.

5.3. ОВЛАСТЕНИ РЕВИЗОРИ

Собранието на акционери на Друштвото на својата 62-ра вонредна седница, одржана на ден 22.08.2022 година донесе Одлука, Друштвото за ревизиски, консалтинг и даночни услуги ДИЛОИТ ДОО Скопје да изврши ревизија на Годишната сметка и финансиските извештаи на Друштвото за деловната 2022 година. Врз основа на Одлуката, Друштвото побара и доби согласност од Агецијата за супервизија на осигурување за овластениот ревизор Друштвото за ревизиски, консалтинг и даночни услуги ДИЛОИТ ДОО Скопје да врши ревизија за деловната 2022 година.

5.4. МАТЕРИЈАЛНИ ФАКТОРИ НА РИЗИК

САВА осигурување ја креира политиката за управување со ризиците согласно прописите за управување со ризиците на Групацијата и според Законот за супервизија на осигурување, водејќи сметка за потребното ниво на обемот на капиталот, маргината на солвентноста, износот на техничките резерви, вредноста на средствата, вложувања и локализацијата на средствата кои ги покриваат техничките резерви.

Службата за управување со ризици ги идентификува, мери и проценува ризиците на кои е изложено Друштвото во своето работење, односно управува со истите така што се обезбедува трајно одржување на степенот на изложеност на ризици, без притоа да го загрози капиталот и работењето на Друштвото. Воедно, обезбедува соодветна заштита на интересите на осигурениците, корисниците на осигурувањето, третите оштетени лица и другите доверители на Друштвото, во согласност со Законот, Политиката за управување со ризици и внатрешните акти на Друштвото.

Во 2022 година, како и изминатите две години за случувањата поврзани со КОВИД-19, Друштвото продолжи да работи во услови предизвикани од светската пандемија и нестабилноста на пазарот на осигурување и истите влијааа на работењето и оценувањето на ризиците. Со стивнување на последиците предизвикани од пандемијата, во 2022 година започна нова геополитичка криза која беше предизвикана од војната во Украина и која го дестабилизираше пазарот и понудата и побарувачката на основните животни продукти, што се одрази и на целокупната потрошувачка во општеството. Најголеми фактори кои што влијааа во зголемувањето на одредени ризици се нелојалната конкуренција и послабата куповна моќ на осигурениците предизвикана од почетокот на годината со нагорен раст на инфлацијата, која со себе повлекува зголемување на каматни стапки од страна на Народната банка. Дополнително како предизвик се јавуваат и зголемените цени на сите енергенти кои влијаат на секојдневно функционирање на граѓаните и компаниите. Навременото детектирање на сите овие ризици и областите кои имаа најголемо влијание за работењето на Друштвото допринесе за минимизирање на последиците и одржување на процесот на работа во границите на нормалното работење. Поради тоа и изложеноста на ризиците во Друштвото оваа година беше во помал обем од претходната година. Во процесот на оценување на ризиците секогаш беа вклучени и влијанијата на горенаведените фактори за зголемувањето или намалувањето на ризикот и мерките кои се преземаат за негово регулирање. Управувањето и оценувањето на ризиците во изминатиот период беше во согласност со измените на законската регулатива донесена од законодавецот и регулаторот (АСО).

Во директна корелација со падот на Бруто домашниот производ и инфлацијата, Друштвото предвиди оперативен ризик од пад во своето работење кој не се случи. Кризата со пандемијата во

2022 година немаше веќе влијание на определни класи на осигурување, како зелената карта, патничкото осигурување и транспортот и овие класи на осигурување се продаваа без ограничувања и беше забележан раст во целокупната премија во однос на претходната година. Во периодот кој следи не очекуваме на кој било начин да биде загрозната солвентноста на компанијата, стапката на солвентност на компанијата останува висока. Целокупната макроекономска и инфлациска криза немаше голем импакт на пазарните ризици, но и минимален импакт на ликвидносните ризици. Исто така, сметаме дека ликвидносниот ризик во компанијата е добро управуван и не очекуваме значително зголемување на овој ризик во следните 12 месеци, така што претпоставката за функционална компанија продолжува да важи. Нашата претпоставка се заснова на готовинскиот тек што се очекува од основната дејност и составот на инвестициското портфолио, што може да обезбеди доволна ликвидност за долг период на тешки услови.

Постојаните следења на состојбите и трендовите од страна на Управата доведоа до стабилно работење и брзи реакции и прилагодувања на новите ситуации.

Управата смета дека неизвесноста поврзана со инфлаторните и макроекономски предизвици остануваат присутни и во 2023 година, и целокупното работење ќе продолжи да се одвива во не' толку поволна економска ситуација предизвикана од зголемени трошоци и послаба куповна моќ на населението, но сепак се очекува раст на целокупната премија и стабилно работење на Друштвото.

Процедурите, инструкциите, постапките и дејствата со кои Друштвото управува со ризиците опфаќаат квалитативен и квантитативен начин на управување со истите.

Управувањето со ризиците е во согласност со прописите, правилата на структурата, добрите деловни обичаи и деловната етика.

Друштвото во своето работење е изложено на следните ризици:

- Ризик од неисполнување на обврски од договорени страни
- Ризик од осигурување
- Пазарен ризик
- Оперативен ризик
- Ликвидносен ризик
- Стратегиски ризик

Самостојната служба за управување со ризици заедно со Органот на управување на Друштвото преземаат мерки за отстранување на наведените ризици и со нив управуваат на следниов начин:

Ризик од осигурување - Друштвото ги елиминира и смалува ризиците на осигурување на тој начин што се прави адекватна процена на ризикот кој се превзема во осигурувањето. Воедно, Друштвото се грижи за адекватно одредување на премијата, како од аспект на висината, така и во однос на структурата.

САВА осигурување адекватно го утврдува и нивото на самопридржајот, при што вишокот на ризик над самопридржајот го пренесува во реосигурување. Друштвото настојува да избере оптимално реосигурување и при тоа многу се води сметка за рејтингот на реосигурувачот.

Исто така, Друштвото адекватно ги утврдува техничките резерви, при што, како и до сега, на овој ризик му се пристапува со големо внимание. Ова се обезбедува со употреба на прилагодени актуарски методи и анализи.

Пазарен ризик - При прилагодувањето, спрема барањата на корисниците на услугите од осигурувањето, Друштвото води сметка за нивната адекватност. Воедно, Друштвото се спротиставува на нелојалната конкуренција, во согласност со прописите, кои ја регулираат оваа област. САВА осигурување ги превзема сите можни мерки да обезбеди адекватно управување со имотот и обврските. При тоа, посебно се води сметка да се обезбеди адекватна заштита од промена на каматните стапки, промена на цената на хартиите од вредност, промена на цената на недвижностите и др.

Оперативен ризик - Друштвото перманентно ги проверува внатрешните процедури и прописи, со што се отстрануваат и намалуваат можностите за пропусти во работењето. Воедно, се настојува на добра организациска поставеност и систематизација на работните места.

Ликвидносен ризик - Друштвото перманентно ја следи солвентноста и ликвидноста на компанијата во работењето, соодветно управува со средствата и обврските. Врши правилна проценка, евидентирање, презентирање и транспарентност во објавување на вредноста на средствата, изворите на средства, како и приходите, расходите и резултатите од работење.

Ризик од неисполнување на обврски од договорните страни - Друштвото перманентно го следи ризикот од неисполнување на обврските - ризик дека издавачот на обврзници нема да е во можност во целост да ја подмири обврската, неисполнување на обврски по договори за реосигурување и др. Исто така континуирано се следи ризикот од намалување на кредитниот рејтинг на комингентите.

Стратегискиот ризик - Друштвото го контролира и управува на тој начин што врши следење и отстранување на можностите од појава на ризик од неочекуван пад на вредноста на компанијата како резултат на негативен ефект од менаџерска одлука, промени на бизнис средината како и промена во развојот на пазарната економија.

Постојниот информатички систем постојано се надградува и прилагодува спрема потребите на Друштвото.

5.5. ЗДЕЛКИ СО ЗАИНТЕРЕСИРАНА СТРАНА

Друштвото во 2022 година изврши избор на реосигурителна компанија со цел да обезбеди реосигурително покритие за деловната 2023 година при што ќе бидат склучени повеќе договори за

реосигурување со Позаваровалница САВА д.д. кои се однесуваат на 2023 година со кои се врши реосигурување на ризиците на САВА осигурување кои се над максималното покритие на компанијата.

5.6. ГОЛЕМИ ЗДЕЛКИ

Во 2022 година Друштвото нема склучено голема зделка.

5.7. ИЗМЕНИ ВО ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА И ВО РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ИЗВЕШТАЈНИОТ ПЕРИОД

Во 2022 година не настанале промени во основната главнина на Друштвото, па соодветно на тоа немало никакво влијание од таков карактер на резултатите на Друштвото.

5.8. ПРОМЕНА ВО СОПСТВЕНИЧКАТА СТРУКТУРА

Во 2022 година нема промена во акционерската структура на САВА осигурување а.д. Скопје.

5.9. АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ И СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА

На ден 31.12.2022 година акционерскиот капитал на САВА осигурување а.д. Скопје изнесува 3.805.905 ЕУР. Акционерскиот капитал на САВА осигурување е поделен на 18.326 обични акции со номинална вредност на 1 акција од 207,68 ЕУР. Една обична акција дава право на еден глас во Собранието на акционери на САВА осигурување, а.д. Скопје. Акционерите - сопственици на обични акции од САВА осигурување, а.д. Скопје ги имаат следниве права од акциите, и тоа:

1. Право на глас во Собранието на Друштвото,
2. Право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и
3. Право на исплата на дел од остатокот на ликвидационата, односно стечајната маса на Друштвото.

Табела 5.9.1. Акционерска структура

Акционер	Број на акции	Номинална вредност на акциите (eur)	Структура %
Позаваровалница САВА Д.Д. Словенија, Љубљана	17.201	3.572.268	93,86%
Друштво за услуги МТ ДОО Штип – во стечај	920	191.064	5,02%
Крсте Таневски	135	28.037	0,74%
Премиум Инвест Доел Увоз-Извоз Скопје	46	9.553	0,25%
Југотутун АД Скопје	13	2.700	0,07%
Ѓорѓи Јованов	11	2.284	0,06%
ВКУПНО	18.326	3.805.905	100,0%

Членовите на Одборот на директори немаат сопственост на акции во акционерскиот капитал на САВА осигурување.

Табела 5.9.2. Учество на правни и физички лица во акционерската структура

Акционери	Број акции	% во сите издадени акции
Правни лица	18.180	99,2%
Физички лица	146	0,8%
Фондови	-	/
ВКУПНО	18.326	100,0%

Денес САВА осигурување е дел од групацијата на САВА осигурителна група која е една од најголемите осигурителни групации во Централна Европа. Привилегијата да се биде дел од ваква групација е многукратна. Покрај сигурноста која ја има клиентот, тука е и многугодишното искуство во осигурителната сфера, но и перспективата за воведување на нови развојни начини на продажба на нашиот осигурителен пазар.

Изминатите периоди не потсетија на комплексноста на управувањето со ризикот, што всушност е задача која што никогаш не е завршена. Исто така, се испостави дека глобализацијата сепак содржи позитивни и негативни импликации за речиси секоја економија и секоја компанија.

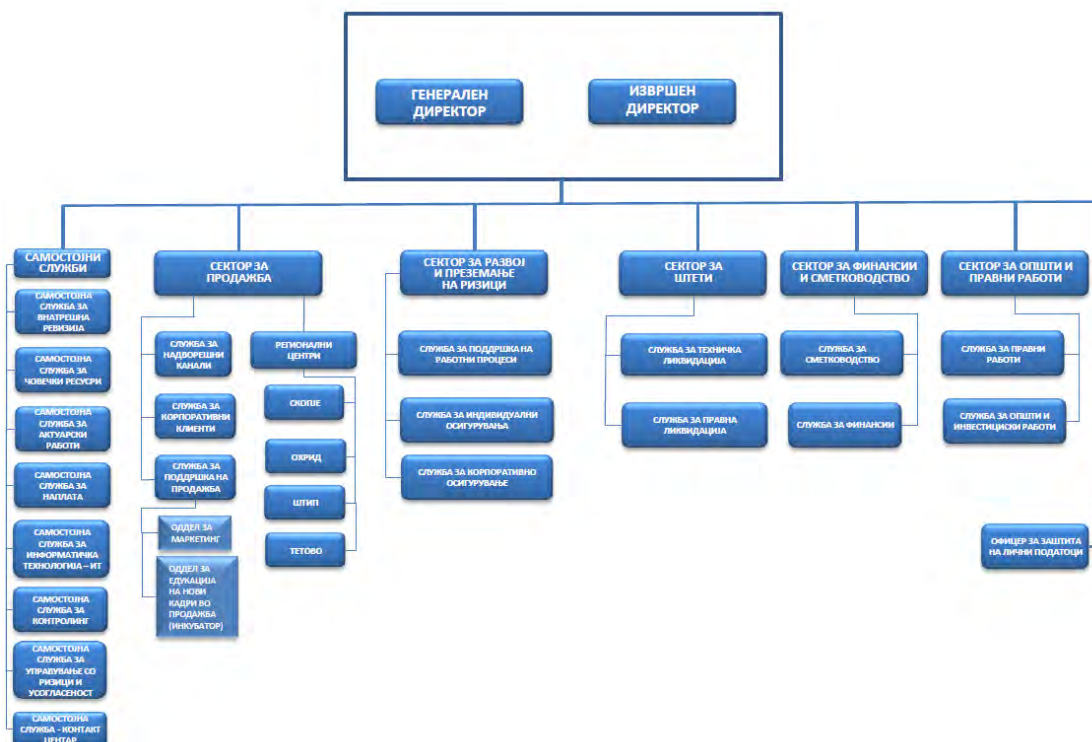
САВА осигурителната група ја задржи својата бонитетна оцена во А со прогноза „стабилна“, според евалуацијата од компанијата S&P Global Ratings од септември 2022 година, и според AM Best со рејтинг А од септември 2022 година.

Слика 5.9.1. Групација Сава Ре

5.10. ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА

Слика 5.9.2. - Организациона структура

5.11. ПОДРУЖНИЦИ НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување а.д. Скопје на крајот на 2022 година располага со 44 подружници низ Република Северна Македонија, и тоа со следниве локации:

1. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Автокоманда*, со седиште во Скопје на ул.624 бр.1 Скопје
2. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Автобуска Станица*, со седиште во Скопје на ул.Никола Карев бр.20 Скопје
3. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Берово*, со седиште во Берово, на ул.23-ти Август бб Берово
4. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Битола*, со седиште во Битола, на ул.Борис Кидрич бр.8/1-1, Битола
5. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Велес*, со седиште во Велес, на ул.Владимир Назор бр.2 Велес
6. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Винаца*, со седиште во Винаца, на ул.Кирил и Методиј бр.23 Винаца,
7. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Гевгелија*, со седиште во Гевгелија, на ул.Маршал Тито бр.55 Гевгелија
8. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Гостивар*, со седиште во Гостивар, на ул.Никола Парапунов бр. 104 Гостивар

9. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Гостивар 1*, со седиште во Гостивар, на ул.Гоце Делчев бр.22 Гостивар
10. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Грација*, со седиште во Скопје, на ул.Максим Горки бр.19 Скопје
11. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Дебар*, со седиште во Дебар на ул.Братство Единство бр.1, Дебар
12. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Делчево*, со седиште во Делчево, на ул.Булевар Македонија бб Делчево
13. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Дирекција*, со седиште во Скопје, на ул.Загребска бр.28А Скопје
14. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Илинден*, со седиште во Скопје, на ул.Трница бр.1 Скопје
15. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Каменица*, со седиште во Каменица, на ул.Александар Македонски бр.11/2-1 Каменица
16. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Карпош*, со седиште во Скопје на ул.Булевар Партизански одреди бр.62/2-13 Скопје
17. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кавадарци 1*, со седиште во Кавадарци, на ул.Ц. Поп-Ристов бр. 7 1/1-1, Кавадарци
18. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кичево*, со седиште во Кичево на ул.бул.Ослободување бр.81 Кичево
19. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кочани 1*, со седиште во Кочани на ул.29-ти Ноември бр.1-3 Кочани
20. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Крива Паланка*, со седиште во Крива Паланка на ул.Маршал Тито бр. 1/7 Крива Паланка
21. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Куманово*, со седиште во Куманово, на ул.Ленинова бр.2 лок.4 Куманово
22. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Куманово 1*, со седиште во Куманово, на ул.Козјачка бр.7, Куманово
23. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Куманово 2*, со седиште во Куманово, на ул. 11-ти Октомври бр.1/3 Куманово
24. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Кривогаштани*, со седиште во Кривогаштани, на ул.Филип Втори бр.90В, Кривогаштани
25. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Неготино*, со седиште во Неготино, на ул.Јане Сандански бр.23, Неготино
26. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Охрид*, со седиште во Охрид, на ул.Булевар Туристичка бр. 36а Охрид
27. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Охрид 1*, со седиште во Охрид, на ул.Јане Сандански бр.49, Охрид
28. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Охрид 2*, со седиште во Охрид на ул.15-ти Корпус бр.93, Охрид
29. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Прилеп*, со седиште во Прилеп, на ул.11-ти Октомври бр.80 Прилеп
30. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Пробиштип*, со седиште во Пробиштип, на ул.Миро Барага бр.1 Пробиштип
31. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Радовиш*, со седиште во Радовиш, на ул.Булевар Александар Македонски бб Радовиш
32. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Ресен*, со седиште во Ресен, на ул.29-ти Ноември бр.30/ГТЦ Ресен
33. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Свети Николе*, со седиште во Свети Николе, на ул.Кумановска бр.66 Св.Николе

34. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струга*, со седиште во Струга, на ул.ЈНА бр.26А, Струга
35. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струмица*, со седиште во Струмица, на ул.24-ти Октомври бр.46 Струмица
36. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струмица 2*, со седиште во Струмица, на ул.Климент Охридски бб Струмица
37. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струмица 3*, со седиште во Струмица, на ул.Населено место без уличен систем бр.246 с. Турново Струмица
38. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Тетово*, со седиште во Тетово, на ул.Јане Сандански бр.101 Тетово
39. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Тетово 1*, со седиште во Тетово, на ул.29-ти Ноември бр.108, Тетово
40. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Три Бисери Скопје*, со седиште во Скопје, на ул.Булевар Јане Сандански бр.7 ТЦ-Три Бисери Скопје
41. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кафасан*, со седиште во Струга, на Граничен премин Кафасан, Струга
42. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Чаир*, со седиште во Скопје, на ул. Џон Кенеди бр.5/1-3, Скопје
43. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Чешиново-Облешево*, со седиште во Чешиново-Облешево на ул.Јоаким Крчовски бр.1 Облешево
44. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Штип*, со седиште во Штип на ул.Кеј Маршал Тито бб.

5.12. ПОДАТОЦИ ЗА ПРОДАЖНАТА МРЕЖА

САВА осигурување во Секторот продажба располага со добро развиена продажна мрежа на агенти, распоредени во 44 подружници на територија на Републиката.

Агентската мрежа во Скопје, ја базира својата продажна стратегија со акцент на физички лица и на мали и средни претпријатија, и тоа: осигурување на имот, возила, незгода и осигурување на имотот на вработените. Изградени се добри односи со осигурениците и во наредниот период не се очекуваат проблеми од аспект на продажбата, обнова на полиси и ширење на продажбата.

Продажбата се спроведува преку Секторот за продажба во Скопје ,во подружниците во поголемите градови низ Републиката и продажните места - шалтери во помалите градови, и тоа со:

- 62 редовно вработени агенти;
- 57 надворешни агенти;
- 37 брокерски друштва;
- 2 деловни банки;
- 104 туристички агенции,
- 1 увозник на возила;
- 2 агенции за застапување во осигурување;
- и останати канали на продажба.

Агентите продолжија со добрата практика - еден вработен со еден клиент и можност за пружање целосна услуга од сите видови на осигурување. На вработените во Секторот за продажба овозможено им е целосно да се фокусираат на продажбата и на работата со клиентите. Нивните резултати програмски се евидентираат и врз основа на резултатите стимулативно се наградуваат.

Од овој начин на продажба има забележливи резултати и голем број на предности меѓу кои: унифицирано работење во сите центри на продажба - подружници, зголемен квалитет на услугата, брзо, квалитетно и навремено изготвување на понудите и пресметките по електронски пат, ефикасна контрола на изготвените полиси, зголемена контрола во наплатата на полисираната премија и пред се остварени добри односи со клиентите. Воспоставената деловна соработка е доста успешна и резултира со зголемен број на договори и полиси.

6. ОПИС НА СОСТОЈБАТА ВО СТОПАНСТВОТО

6.1. МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО 2022 И ОЧЕКУВАЊА ВО 2023¹

Меѓународно економско окружување – Најновите оценки на меѓународните институции за глобалниот раст се неповолни и упатуваат на забавен раст во 2022 и во 2023 година, главно како одраз на оценките за забавување на растот во САД и Европа, очекувајќи одредено забрзување во 2024 година. Притоа, неизвесноста во поглед на идниот глобален раст и натаму е голема, а ризиците околу проекциите остануваат претежно надолни и главно се поврзани со намалување или со евентуално целосен застој на испораките на енергенти од Русија кон Европа, во услови на тековните и на некои идни санкции, што би можело посилно да се одрази врз економската активност и цените. Во однос на еврозоната, како наш главен трговски партнер, економијата во третиот квартал забележа забавен раст од 2,3% (4,2% во претходниот квартал), додека трендот на намалување на стапката на невработеност продолжи и во октомври се сведе на 6,5% (6,6% во вториот квартал). Инфлацијата во еврозоната, за првпат по јуни 2021 година, забави и во ноември изнесува 10% на годишна основа (10,6% во октомври), при забавен раст на цените на енергијата. Сепак, финансиските пазари очекуваат ЕЦБ да продолжи со затегнување на монетарна политика, така што најновите оценки за идното движење на каматната стапка на едномесечниот ЕУРИБОР се ревидирани претежно нагоре во однос на октомвриските очекувања.

¹Преземено од Квартален извештај_декември 2022 на НБРМ
(https://www.nbrm.mk/content/MPI%20publikacii/Najnovi_makroekonomski_pokazатели_dekemvri_2022.pdf)

За 2022 година се задржаа октомвриските оценки за раст на странската ефективна побарувачка од 2,4%, додека за 2023 година оцените се ревидирани надолу и упатуваат на минимален пад од 0,2%, наместо раст од 0,3%, предвиден во октомври. Ова се должи на очекувањата за помал економски раст на речиси сите наши главни трговски партнери, при што најголем придонес за надолната корекција има Германија. За 2024 година се очекува закрепнување, при што се оценува дека растот на странската побарувачка ќе забрза и ќе изнесува 1,8%, колку што се очекуваше и во октомври.

Од друга страна, оцените на странската инфлација се ревидирани умерено во нагорна насока за целиот период на проекциите и засега се очекува нејзиниот раст да изнесува 9,3%, 6,6% и 3,1% во 2022, 2023 и 2024 година (9,1%, 6% и 2,4%, соодветно во октомври). Корекциите се резултат на очекувањата за повисока инфлација кај речиси сите наши увозни партнери, при што најголем придонес за трите години во просек имаат Германија, Бугарија и Полска.

Во однос на девизниот курс евро / САДдолар, најновите проекции упатуваат на апрецијација на САД-доларот во однос на еврото оваа и во наредната година. Притоа, во однос на зголемувањето на вредноста на САДдоларот, таа е непроменета за 2022 година, додека за 2023 година е ревидирана нагоре. Ваквите придвижувања во најголема мера се одраз на очекувањата за поголем интерес за САД-доларот од страна на инвеститорите поради релативно високата глобална неизвесност околу економската активност во 2023 година, во услови на очекувања за понатамошно затегнување на монетарната политика од страна на ФЕД. Од друга страна, за 2024 година е извршена мала надолна ревизија, при што се очекува поголема депрецијација на САД-доларот.

Очекувањата за цената на нафтата изразена во евра, за 2022 и 2023 година се ревидирани нагоре во однос на октомври. Имено, тековните оценки упатуваат на малку повисок раст на цената во 2022 година, а помал пад во 2023 година. Ваквите движења во најголема мера се резултат на ембаргото на руската нафта од страна на ЕУ почнувајќи од декември оваа година и ценовното ограничување за морскиот транспорт на руската нафта, како и очекувањата на инвеститорите за поголемо намалување на производството на нафта од страна на ОПЕК+ земјите од претходно предвиденото. Од друга страна, за 2024 година корекциите се во надолна насока, при што тековно се очекува минимално поголем пад на цената.

Кај едномесечниот Еурибор, ревизиите се претежно нагорни, особено за 2023 година. Имено, за 2022 година оцените се речиси непроменети во однос на октомвриските проекции, при што и натаму се очекува тој во просек да изнесува околу 0%, додека нагорна ревизија е извршена за 2023 и 2024 година, очекувајќи тој во просек да изнесува 2,17% и 2,08%, соодветно (1,66% и 1,78% во октомври, соодветно). Ваквите движења се во согласност со очекувањата за зголемување на каматните стапки на

состанокот на ЕЦБ во декември, но во помал обем од претходно, и нивно задржување на тоа ниво во текот на 2023 година.

Македонска економија - Најновите показатели од домашната економија упатуваат на макроекономска слика којашто главно е во согласност со октомвриските проекции, но во одделни сегменти се забележуваат извесни отстапувања. Согласно со објавените проценети податоци за БДП, во третиот квартал од 2022 година реалниот раст на БДП забави на 2% на годишна основа (4% во претходниот квартал) и соодветствува со проектираниот раст за овој квартал при октомврискиот циклус проекции. Овие остварувања се под влијание на неповолните ефекти од војната во Украина врз цените и снабдувањето, како и при изразена променливост и неизвесност на надворешните економски и финансиски услови. Во просек, во првите три квартали на 2022 година, економијата бележи реален раст од 2,7%, што е блиску до очекувањата од октомвриската проекција (2,5%). Анализирани по компоненти, растот во целост се должи на позитивниот придонес на домашната побарувачка, во услови на раст и позитивен придонес на личната потрошувачка и бруто-инвестициите, поврзано со високиот раст на увозот и акумулирањето залихи на енергенти, додека јавната потрошувачка има мал негативен придонес. Од друга страна, негативен придонес бележи нето извозната компонента, во услови на поголем раст на увозот во однос на растот на извозот. Високофреквентните податоци за четвртиот квартал од 2022 година со кои се располага во моментот се делумни и се недоволни за согледување на состојбите во целина. Засега, податоците за октомври покажуваат мал реален годишен пад на прометот во вкупната трговија, наспроти малиот раст во претходниот квартал, и натамошни негативни движења кај индустриското производство.

Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и понатаму се одржуваат во сигурната зона. Податоците за менувачкото работење заклучно со крајот на ноември 2022 година, укажуваат на можност за остварување на нето-приливи од приватните трансфери коишто се малку повисоки од очекуваните за четвртиот квартал од 2022 година, според октомвриската проекција. Остварувањата кај билансот на плаќања за третиот квартал од 2022 година упатуваат на повисок суфицит во тековната сметка во однос на октомвриската проекција, при истовремено пониски остварени нето-финансиски приливи од очекуваните.

Најновите макроекономски показатели иако главно се во склад со очекуваните, сепак, согласно најновите оценки и согледувања, амбиентот за спроведување на монетарната политика останува неповолен. Растот кај домашните цени малку забави во ноември, при значително забавување на растот кај прехранбената компонента. Сепак, неизвесноста од идната динамика на цените на примарните производи на берзите сè уште е многу нагласена поради воените случувања во Украина.

Во однос на економскиот раст, остварувањата во четвртиот квартал од 2022 година, како и за првите три квартали од годината, се блиски на проектираните. Расположливите високофреквентни податоци за домашната економска активност во четвртиот квартал се недоволни, но засега во прилог на очекувањата дека забавувањето на растот ќе продолжи до крајот на годината. Девизните резерви се одржуваат на соодветно ниво и во сигурна зона, при стабилни движења на девизниот пазар во октомври —ноември и натамошен висок прилив на девизи на менувачкиот пазар. Во монетарниот сектор, кредитната активност и натаму е солидна и засега над проекциите, додека динамиката на раст на вкупните депозити е поумерена и соодветствува со очекувањата.

Вработеност и плати – Во септември 2022 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата достигна 12,8% (11,3% во претходниот месец). За годишниот раст на платите и натаму главно придонесува зголемувањето на минималната плата од 18,5% во март 2022 година, согласно со последните законски измени, а дополнително влијание има и зголемувањето на дел од платите во јавниот сектор во септември 2022 година. Притоа, годишен раст на платите во септември има кај сите дејности, а највисок раст, како и во претходните месеци, е забележан кај дејностите „уметност, забава и рекреација“, „хотели и ресторани“ и „преработувачка индустрија“.

И во третиот квартал од 2022 година се забележува натамошно стабилизирање на пазарот на труд, а со тоа и продолжување на поволните придвижувања во овој сегмент од економијата. Така, стапката на вработеност изнесува 47,3%, исто како и во претходниот квартал, во услови на стагнација на растот на бројот на вработени во однос на претходниот квартал. Стапката на невработеност забележа натамошно намалување, со што се сведе на 14,3% (14,5% во претходниот квартал), во услови на квартален пад на бројот на невработени лица од 1,7%.

Инфлација - Во однос на промените кај потрошувачките цени, во ноември 2022 година е остварена годишна стапка на инфлација од 19,5%, што претставува забавување во однос на остварувањето од минатиот месец (19,8%), по постојан раст од повеќе од една година. Годишната стапка на инфлација во периодот јануари – ноември 2022 година изнесува 13,8%. Забавувањето на годишната стапка на инфлација во целост е резултат на побавниот раст на цените на прехранбената компонента, при стабилизирање на растот на цените на енергетската компонента и умерен раст на базичната инфлација. Сепак, инфлацијата и натаму произлегува од фактори на страната на понудата, односно на порастот на увозните цени на храната и енергијата, вклучително и на домашната цена на електрична и топлинска енергија, коишто се под влијание на случувањата на глобалниот пазар на енергија. Нивниот подолготраен и посилен раст создава преносни ефекти и врз цените на останатите производи и услуги. Ревизиите во однос на очекуваните движења кај надворешните влезни претпоставки за проекцијата на инфлацијата се во различни насоки, при што и понатаму е нагласена

голема неизвесност во движењето на светските цени на примарните производи во следниот период, при неизвесни економски ефекти од војната во Украина.

Биланс на плаќања- Во октомври, прометот во вкупната трговија бележи мал реален пад на годишна основа, наспроти малиот раст во претходниот квартал, во услови на позначителен пад кај трговијата на мало, а мал пад бележи и трговијата на големо. Од друга страна, трговијата со моторни возила бележи висок раст.

Податоците за надворешнотрговската размена во октомври 2022 година упатуваат на потенцијално проширување на дефицитот во четвртиот квартал од годината во однос на истиот период од минатата година, при малку повисок номинален раст на увозот од извозот на стоки.

Податоците за остварувањата на буџетот заклучно со октомври 2022 година упатуваат на реален годишен пад на јавната потрошувачка во четвртиот квартал од годината, но помал, во услови на пад кај речиси сите нејзини главни категории.

Монетарна политика - Во однос на движењата во монетарниот сектор, вкупните депозити во октомври се зголемија за 0,4% на месечна основа. Зголемувањето во најголем дел произлегува од растот на депозитите на домаќинствата и останатите сектори, при мал негативен придонес на депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, зголемувањето е резултат на подеднаквиот позитивен придонес на депозитите во домашна валута (со вклучени депозитни пари) и на депозитите во странска валута. На годишна основа, вкупните депозити во октомври 2022 година се повисоки за 4,1%, при проектиран годишен раст за четвртиот квартал од 3,9%, согласно со октомвриската проекција. Вкупните кредити на приватниот сектор забележаа мал месечен раст во октомври од 0,8%, за што придонесуваат кредитите и на претпријатијата и на домаќинствата. Според валутната структура, зголемувањето во најголем дел е резултат на растот на кредитите во странска валута, при помал позитивен придонес и на кредитите во домашна валута. На годишна основа, растот на вкупните кредити во октомври изнесува 10,1%, при проектиран раст за четвртиот квартал од 2022 година од 9,2%, согласно со октомвриската проекција.

Движења на финансиските пазари – Новите емисии на државни хартии од вредност во ноември 2022 година беа со рочност од дванаесет месеци без валутна клаузула и петнаесетгодишни државни обврзници (без валутна клаузула). Во ноември 2022 година достасаа дванаесет месечни државни записи издадени претходно (со и без валутна клаузула) и двегодишни државни обврзници (без валутна клаузула). Во ноември 2022 година, на редовните аукции Министерството за финансии ги зголеми каматните стапки на новоиздадените хартии од вредност, и тоа на дванаесетмесечните

државни записи без валутна клаузула на ниво од 3,0% (пондериран просек) и на петнаесетгодишните државни обврзници, без валутна клаузула, на ниво од 5,1% (пондериран просек).

На крајот на третиот квартал од 2022 година, јавниот долг изнесува 54,8% од БДП (51,8% од БДП на крајот на претходниот квартал). Притоа, надворешниот и внатрешниот јавен долг изнесуваат 35,8% и 19,0% од БДП, соодветно. Вкупниот државен долг на крајот на третиот квартал од 2022 годината изнесува 46,6% од БДП, додека долгот на јавните претпријатија (гарантиран и негарантиран) на крајот на третиот квартал од годината изнесува 8,2% од БДП.

Јавни финансии – Во октомври 2022 година, во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), на годишно ниво, вкупните буџетски приходи и расходи пораснаа за 8,9% и 18,0%, соодветно. Порастот на буџетските приходи е резултат на растот кај даночните приходи, придонесите и неданочните приходи (позитивни придонеси од 7,9 п.п., 2,4 п.п. и 0,9 п.п., соодветно), додека останатите приходи забележаа мало намалување (негативен придонес од 1,9 п.п.). Притоа, даночните приходи во октомври забележаа раст од 13,2% на годишна основа, во најголем дел како резултат на зголемените приливи од ДДВ, данокот на добивка, персоналниот данок на доход и увозните давачки, при намалување на приходите од акцизи. Зголемувањето на буџетските расходи во октомври 2022 година, во најголем дел се должи на зголемувањето на тековните трошоци (најмногу поради повисоките трансфери), при помал позитивен придонес и на капиталните трошоци.

Во Буџетот на Република Северна Македонија во периодот јануари — октомври 2022 година е остварен дефицит од 16.329 милиони денари, кој е во целост финансиран преку задолжување на државата на странскиот и домашниот пазар, при што депозитите на државата кај Народната банка забележаа зголемување. Остварениот буџетски дефицит за јануари - октомври 2022 година претставува 38,2% од планираниот дефицит на Буџетот за 2022 година.

Во третиот квартал од 2022 година, тековната сметка во билансот на плаќања оствари суфицит во износ од 80,5 милиони евра, или 0,6% од БДП, што претставува повисок суфицит од очекуваниот за третото тримесечје според октомвриската проекција. Од аспект на компонентите на тековната сметка, повисокото остварување главно се должи на повисокиот суфицит во размената со услуги (остварени повисоки нето-приливи кај останатите услуги), додека кај останатите компоненти на тековната сметка остварувањата речиси соодветствуваат со проекциите.

	2018	2019	2020	2021	2022	P 2023
БДП реална стапка на раст (во %)	2,9	3,9	-6,1	4,1	2,7	2,9
БДП (во милиони денари)	660.878	692.683	655.931	721.597	831.733	920.229
БДП (во милиони евра)	10.774	11.262	10.635	11.714	13.502	14.939
Стапка на невработеност (просек, во %)	20,7	17,3	16,4	15,8	14,3	14,0
Инфлација (просек, во%)	1,5	0,8	1,2	3,0	13,8	8,5
Население (милиони)	2,1	2,1	2,1	2,1	1,9	1,9
БДП/жител (во евра)	5.175	5.423	5.124	5.465	7.106	7.863
Осигурителна премија (во милиони евра)	161,5	172,1	163,2	189,0	207,8	226,6
- раст/пад осигурителна премија	10,4	6,6	-5,2	15,8	9,9	9,3
Осигурителна премија - неживот (во милиони евра)	134,3	142,3	135,0	156,5	170,8	182,4
- раст/пад осигурителна премија - неживот	9,4	6,0	-5,1	15,5	9,2	7,5
Осигурителна премија - живот (во милиони евра)	27,2	29,8	28,2	32,5	37,0	44,3
- раст/пад осигурителна премија - живот	15,60%	9,60%	-5,3	15,1	13,7	17,5
Премија/жител (во евра)	76,9	82,0	77,7	90,9	109,4	119,3
Премија/жител (во евра) неживот	64	67,8	64,3	75,3	89,9	96
Премија/жител (во евра) живот	13	14,2	13,4	15,6	19,5	23,3
Премија/БДП (во %)	1,5	1,5	1,5	1,6	1,54	1,52
Премија/БДП (во%) неживот	1,2	1,3	1,3	1,3	1,26	1,22
Премија/БДП (во%) живот	0,3	0,3	0,3	0,3	0,27	0,3
Просечна месечна нето плата (во евра)	394	419	447	473	513	568
Среден курс MKD/EUR)	61,618	61,566	61,674	61,610	61,551	61,580

*Податоците проекции на Министерството за финансии (со исклучок на делот за Осигурителна премија).

* Податоците за Осигурителна премија за 2023 година се проценета вредност.

*Податоците се во номинални вредности.

6.2. ОСИГУРИТЕЛЕН ПАЗАР²

Пазарот на осигурување во Р. Северна Македонија во последните неколку години бележеше тренд на пораст, раст на бруто полисираната премија и бројот на вработени. Овој тренд се должеше пред сè на зголемената понуда на нови продукти, подобрување на продажната услуга на друштвата за осигурување од една страна и зголемената свесност на физичките и правни лица за потребата од осигурување од друга страна. Трендот на раст продолжува и во 2022 година.

На пазарот на осигурување активно работат 16 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, додека останатите 5 друштва за осигурување работат на осигурување на живот.

Друштвата за осигурување се во доминантна сопственост на странски правни лица од финансиски сектор, кои се делумно или целосно присутни во 14 од вкупно 16 друштва за осигурување на пазарот. Притоа, 12 друштва за осигурување се дел од осигурителни групации со седиште во земји-членки на ЕУ, додека две друштва за осигурување се во целосна сопственост на домашни инвеститори. На пазарот на осигурување делуваат 39 осигурително брокерски друштва, 12 друштвата за застапување во осигурување и 7 деловни банки кои делуваат како застапници во осигурување. Законот за супервизија на осигурување, Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и Законот за доброволно здравствено осигурување се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на

² Податоци превземени од извештаи од АСО на РСМ

посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување.

Пазарот на осигурување според последните пресметани показатели од 2021 година, Степен на пенетрација (учеството на бруто полисираните премии во БДП) кој изнесува 1,61% и Степен на густина (бруто полисирани премии по жител) кој изнесува 6.332 мкд, што е зголемување од 30,6% во однос на претходната година. И покрај тоа пазарот се карактеризира како недоволно развиен, но со оглед на тоа дека во последните неколку години важноста на компаниите за осигурување како дел од финансискиот сектор значително се зголеми постои голем потенцијал за негов развој.

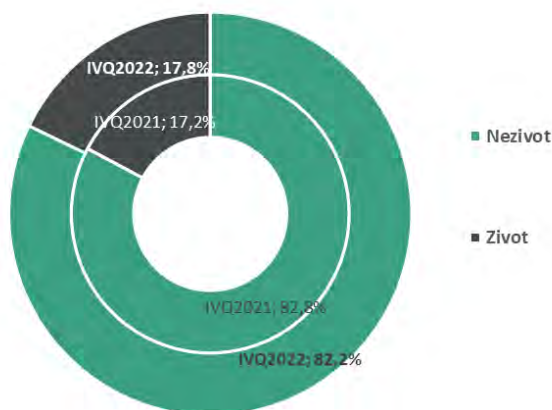
Табела 6.2.1. – Удел на Осигурителните компании во вкупната премија на пазарот на осигурување на РСМ

Осигурителна компанија - Неживот		IVQ2021	IVQ2022	IVQ2022- IVQ2021	% pad/porast	Pazaren udel IVQ2021	Pazaren udel IVQ2022
1	Triglav	1.332.871	1.517.840	184.969	13,9%	13,8%	14,4%
2	Unika	1.023.456	1.141.732	118.276	11,6%	10,6%	10,9%
3	Eurolink	1.124.298	1.125.323	1.025	0,1%	11,7%	10,7%
4	Sava	941.572	1.072.971	131.399	14,0%	9,8%	10,2%
5	Makedonija	911.313	997.352	86.039	9,4%	9,5%	9,5%
6	Viner	848.348	982.855	134.507	15,9%	8,8%	9,4%
7	Evroins	807.699	957.076	149.377	18,5%	8,4%	9,1%
8	Kroacija	670.262	943.304	273.042	40,7%	7,0%	9,0%
9	Os.Polisa	658.248	718.675	60.427	9,2%	6,8%	6,8%
10	Halk	991.893	692.676	-299.217	-30,2%	10,3%	6,6%
11	Grave	317.968	359.125	41.157	12,9%	3,3%	3,4%
Vkupno neživot		9.627.928	10.508.928	881.000	9,2%	82,8%	82,2%
Осигурителна компанија - Живот		IVQ2021	IVQ2022	IVQ2022- IVQ2021	% pad/porast	Pazaren udel IVQ2021	Pazaren udel IVQ2022
1	Kroacija	688.282	719.735	31.453	4,6%	34,4%	31,6%
2	Grave	518.447	504.280	-14.167	-2,7%	25,9%	22,2%
3	Viner	348.206	399.652	51.446	14,8%	17,4%	17,6%
4	Unika	247.416	285.401	37.985	15,4%	12,4%	12,5%
5	Triglav	199.423	367.434	168.011	84,2%	10,0%	16,1%
Vkupno život		2.001.774	2.276.502	274.728	13,7%	17,2%	17,8%
VKUPNO PAZAR		11.629.702	12.785.430	1.155.728	9,9%	100,0%	100,0%

Извор: НБО, Податоци IV квартал 2022 и 2021 година

График 6.2.1- Структура на премијата на пазарот заклучно со IV Квартал 2022 година

Учество на neživotna i životna осигурителна премија во вкупна премија на пазарот

Во текот на 2022 година, на осигурителниот пазар во Р.Северна Македонија е остварена бруто полисираната премија во вкупен износ од 12,78 милијарди денари (2021: 11,62 милијарди денари), што претставува пораст од 9,9% во однос на БПП остварена во истиот период 2021 година.

Позитивен тренд е забележан во двата сегмента на осигурувањето. Во делот за неживотно осигурување, остварена е БПП во износ од 10,50 милијарди денари (2021: 9,62 милијарди денари) или истата претставува 82,2% од вкупната БПП на осигурителниот сектор и бележи пораст од 9,2% во однос на истиот период минатата година. Во делот на осигурување на живот е остварена БПП во износ од 2,27 милијарди денари (2021: 2,00 милијарди денари), односно зголемување од 13,7% во однос на минатата година. Учеството на бруто полисираната премија во делот за животно осигурување во вкупната БПП на осигурителниот сектор е 17,8%, што е зголемување во однос на учеството во 2021 за 0,6 п.п.

На осигурителниот пазар во Северна Македонија ниту едно друштво не го поминува прагот од над 20,0% учество на пазарот. Во период 01.01.2022-31.12.2022 година, САВА осигурување а.д. Скопје учествува со 10,2% во вкупната бруто полисирана премија на пазарот. САВА осигурување а.д. Скопје во истиот период има остварено бруто полисирана премија во износ од 1,072 милијарда денари (2021: 941 милиони денари) односно оствари пораст од 14,0% во однос на истиот период во 2021 година.

Во структурата на каналите на продажба кај неживотното осигурување, најголемо учество зазема директната продажба со 42,5%, потоа следи продажбата преку преку осигурително брокерски друштва со 30,0%, продажбата преку застапници во осигурувањето (физички лица) со 15,9%, друштва за застапување 7,7%, банките со 3,3%, преку останати дистрибутивни канали и туристички агенции 0,4% и автосалони со 0,2%.

Бруто ликвидирани штети заклучно со 31.12.2022 година на пазарот изнесуваат 5,11 милијарди денари и во споредба со 2021 година бруто ликвидирани штети бележат пораст од 9,6% (2021: 4,66 милијарди денари). Притоа, друштвата за неживотно осигурување ликвидирале 4,40 милијарди денари и во споредба со 2021 година бруто исплатените штети бележат пораст од 8,3% (2021: 4,06 милијарди денари), Друштвата за осигурување на живот исплатиле 705,2 милиони денари и во споредба со 2021 година е забележан пораст од 18,5% (2021: 595,0 милиони денари).

Табела 6.2.2. – Бруто ликвидирани штети на пазарот на осигурување на РСМ

Osiguritelna kompanija - Nezivot		IVQ2021	IVQ2022	IVQ2022- IVQ2021	% pad/porast	Pazaren udel IVQ2021	Pazaren udel IVQ2022
1	Triglav	570.319	638.150	67.831	11,9%	14,0%	14,5%
2	Kroacija	250.281	486.002	235.721	94,2%	6,2%	11,0%
3	Halk	511.927	477.499	-34.428	-6,7%	12,6%	10,8%
4	Sava	463.288	465.362	2.074	0,4%	11,4%	10,6%
5	Unika	408.486	409.489	1.003	0,2%	10,0%	9,3%
6	Evroins	396.261	404.186	7.925	2,0%	9,7%	9,2%
7	Makedonija	362.360	403.972	41.612	11,5%	8,9%	9,2%
8	Eurolink	362.048	373.267	11.219	3,1%	8,9%	8,5%
9	Viner	341.223	364.464	23.241	6,8%	8,4%	8,3%
10	Os.Polisa	260.854	267.491	6.637	2,5%	6,4%	6,1%
11	Grave	142.144	117.870	-24.274	-17,1%	3,5%	2,7%
Vкупно nezivot		4.069.191	4.407.751	338.560	8,3%	87,2%	86,2%
Osiguritelna kompanija - Zivot		IVQ2021	IVQ2022	IVQ2022- IVQ2021	% pad/porast	Pazaren udel IVQ2021	Pazaren udel IVQ2022
1	Kroacija	293.461	310.299	16.838	5,7%	49,3%	44,0%
2	Grave	165.401	176.918	11.517	7,0%	27,8%	25,1%
3	Viner	76.591	102.594	26.003	34,0%	12,9%	14,5%
4	Unika	36.792	51.711	14.919	40,5%	6,2%	7,3%
5	Triglav	22.833	63.734	40.901	179,1%	3,8%	9,0%
Vкупно zivot		595.078	705.256	110.178	18,5%	12,8%	13,8%
VKUPNO PAZAR		4.664.269	5.113.007	448.738	9,6%		

IV. АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ

7. КЛУЧНИТЕ ИНДИКАТОРИ НА РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО

7.1. НАЈВАЖНИ ФИНАНСИСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА 2022 ГОДИНА

Табела 7.1.1. - Финансиски показатели за 2022 година

SAVA Osiguruvanje a.d. Skopje	1.1-31.12. 2021	1.1-31.12. 2022	Plan 1.1- 31.12.2022	2022 - 2021	2022 - P2022	2022/ 2021	2022/ P2022
Пресметана осигурителна полисирана премија	941.572.475	1.072.970.822	1.032.272.653	131.398.347	40.698.169	14,00%	3,90%
Чисти приходи од премија	831.939.525	922.215.581	917.684.059	90.276.056	4.531.522	10,90%	0,50%
Пресметани ликвидирани штети	454.858.175	455.707.110	442.555.773	848.935	13.151.337	0,20%	3,00%
Чисти расходи за штети	399.308.880	442.706.163	429.014.591	43.397.283	13.691.572	10,90%	3,20%
Бруто трошоци за работењето	405.145.927	430.178.400	405.830.604	25.032.473	24.347.796	6,20%	6,00%
Едноставен штетен количник	48,30%	42,50%	42,90%	-5,80%	-0,40%	-12,00%	-0,90%
Бруто меродавен коефициент	48,40%	51,80%	45,10%	3,40%	6,70%	7,00%	149%
Нето меродавен коефициент	48,00%	48,00%	46,80%	0,00%	1,20%	0,00%	2,60%
Бруто трошковен коефициент	43,30%	40,70%	40,20%	-2,60%	0,50%	-6,00%	1,20%
Нето трошковен коефициент	47,80%	45,50%	43,40%	-2,30%	2,10%	-4,80%	4,80%
Нето комбиниран коефициент S&P	104,10%	91,50%	97,70%	-12,60%	-6,20%	-12,10%	-6,30%
% на трошоци за стекнување во бруто полисирана премија	31,60%	29,20%	30,20%	-2,40%	-1,00%	-7,60%	-3,30%
% на останати трошоци во премија	11,70%	11,40%	10,00%	-0,30%	1,50%	-2,60%	14,00%
% на нето премија во бруто полисирана премија	88,40%	85,90%	88,90%	-2,50%	-2,90%	-2,80%	-3,40%
Ретенција на расходите за штети (меродавен показател)	90,30%	84,20%	95,50%	-6,10%	-11,30%	-6,80%	-11,80%
Осигурително-технички резултат	-41.767.637	29.648.051	17.973.445	71.415.688	11.674.606	-171,00%	65,00%
Резултат од финансиски пласмани	20.058.270	21.086.976	19.814.830	1.028.706	1.272.147	5,10%	6,40%
Резултат останато	5.308.920	62.047.037	4.536.572	56.738.117	57.510.465	1068,70%	1267,70%
Резултат пред одданочување	-16.400.448	112.782.064	42.324.847	129.182.512	70.457.217	-787,70%	166,50%
Резултат по одданочување	-16.400.448	100.754.309	38.092.362	117.154.757	62.661.947	-714,30%	164,50%
Нето осигурително-технички резервации	821.670.612	928.916.363	886.015.082	107.245.751	42.901.281	13,10%	4,80%
Актива	1.474.530.710	1.633.685.390	1.574.008.879	159.154.680	59.676.511	10,80%	3,80%
Капитал	391.301.357	483.137.131	460.485.472	91.835.774	22.651.659	23,50%	4,90%
ROA	-1,10%	6,50%	2,50%	7,60%	4,00%	-690,90%	160,00%
ROE	-4,10%	23,00%	8,90%	27,10%	14,10%	-661,00%	158,40%
ROR	-1,90%	9,30%	4,00%	11,20%	5,40%	-589,50%	132,50%
Бруто осигурително-технички резервации	883.233.538	1.012.357.214	942.751.585	129.123.676	69.605.629	14,60%	7,40%
Инвестиционо портфолио	989.533.584	1.088.912.731	865.058.526	99.379.148	223.854.205	10,00%	25,90%
Вработени	229,23	218,36	228,75	-10,87	-10,39	-4,70%	-4,50%
Полисирана премија по вработен	4.107.545	4.913.770	4.512.667	806.225	401.103	19,60%	8,90%

*Податоците се во согласност со известувањето спрема матичната компанија Сава Ре Љубљана

8. ПРЕМИЈА

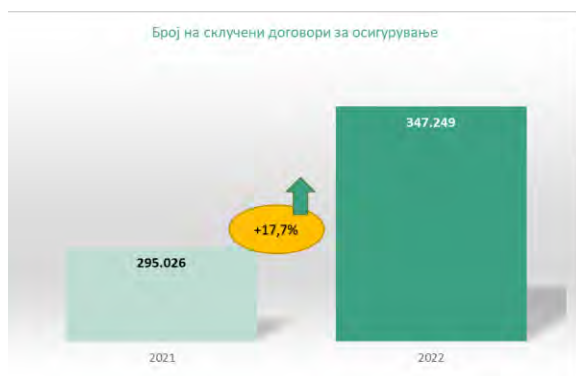
8.1. БРОЈ НА СКЛУЧЕНИ ДОГОВОРИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Во периодот од 01.01 до 31.12.2022 година САВА осигурување склучи 347.249 полиси (2021: 295.026), што претставува зголемување на бројот на полиси за 52.223 во однос на претходната година или раст од 17,7% во однос на 2021 година. И покрај надминувањето на корона-кризата, поради глобалните геополитички влијанија, се уште се чувствуваат последиците на пазарот на осигурување. Со отварањето на границите и отстранување на рестрикциите за патување, се зголеми трендот на продукција на Зелената карта и Патничкото осигурување. Евидентно влијание во позитивна насока на продукција, пандемијата имаше кај Здравственото осигурување. Новиот глобален предизвик, војната во Украина, придонесе за промена во трендовите во класа 7- осигурување на стоки во транспорт. Кај останатите класи, забележливо е зголемување на бројот на полиси, како одраз на економската стабилизација.

Табела бр.2.1.1. - Број на склучени договори за осигурување

Класи на осигурување	Број на склучени договори за осигурување		Индекс 2022/2021	Разлика помеѓу 2022 & 2021
	2021	2022		
01 Осигурување од незгода	114.294	127.943	111,9	13.649
02 Здравствено осигурување	9.799	15.949	162,8	6.150
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	7.904	7.995	101,2	91
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	15	23	153,3	8
07 Осигурување на стока превоз (карго)	191	155	81,2	-36
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	9.850	9.453	96,0	-397
09 Останати осигурувања на имот	39.185	43.454	110,9	4.269
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	76.897	82.167	106,9	5.270
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	266	280	105,3	14
13 Општо осигурување од одговорност	589	560	95,1	-29
14 Кредити	1	30	3.000,0	29
15 Гаранциско осигурување	2	2	100,0	0
16 Финансиски штети	161	190	118,0	29
18 Осигурување на туристичка помош	35.872	59.048	164,6	23.176
Вкупно	295.026	347.249	117,7	52.223

Графикон бр.2.1.1. Број на склучени договори за осигурување

Графикон бр.2.1.2. Структура на број на склучени договори за Осигурување

Друштвото успеа, преку сопствената продажна мрежа, да обезбеди диверзифицирано портфолио и органски раст на премијата кај најголем дел од своите продукти. Зголемување на бројот на склучени осигурувања бележат сите класи на осигурување, со исклучок на класата Осигурување на стока превоз (карго) каде имаме намалување поради одложување на осигурувањето како резултат на промените на глобалниот пазар наметнати од војната во Украина.

Напорите за зголемување на обемот на работа, Друштвото ќе ги негува и во претстоечките изменети услови на работа и ќе се стреми кон градење на портфолио со дисперзиран ризик и квалитетни осигурувања.

8.2. ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА

8.2.1. Бруто полисирана премија по класи на осигурување

Во 2022 година САВА Осигурување реализираше бруто премија во износ од 1.072.970.822 денари (2021: 941.572.475 денари) и реализираше раст во однос на минатата година од 131.398.347 денари или раст од 14,0% во однос на полисираната премија во 2021 година. Годишниот план на премија е надминат за 3,9%, односно реализираната премија е поголема од планираната за 40.698.169 денари.

Табела бр.2.2.1. – Бруто полисирана премја

Класи на осигурување	Бруто премија			Индекс		Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/ 2021	2022/П 2022	2022 & 2021	2022 & П 2022
01 Осигурување од незгода	81.235.503	80.665.549	84.784.966	99,3	95,1	-569.954	-4.119.417
02 Здравствено осигурување	36.837.307	61.036.593	42.524.272	165,7	143,5	24.199.286	18.512.321
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	152.921.420	172.540.433	155.236.695	112,8	111,1	19.619.014	17.303.738
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	519.084	873.435	777.199	168,3	112,4	354.351	96.236
07 Осигурување на стока превоз (карго)	3.103.895	3.777.348	4.579.548	121,7	82,5	673.453	-802.200
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	54.136.151	64.025.601	62.562.154	118,3	102,3	9.889.451	1.463.448
09 Останати осигурувања на имот	124.051.081	151.964.180	153.130.991	122,5	99,2	27.913.100	-1.166.810
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	451.445.171	477.175.890	479.311.198	105,7	99,6	25.730.719	-2.135.308
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	873.714	912.237	1.202.584	104,4	75,9	38.523	-290.347
13 Општо осигурување од одговорност	8.499.864	9.203.272	10.646.078	108,3	86,4	703.408	-1.442.806
14 Кредити	881.202	7.812.920	1.145.563	886,6	682,0	6.931.718	6.667.357
15 Гаранциско осигурување	-968	7.996		-826,1	0,0	8.964	7.996
16 Финансиски штети	2.406.004	5.393.043	4.031.915	224,1	133,8	2.987.039	1.361.128
18 Осигурување на туристичка помош	24.663.047	37.582.324	32.339.490	152,4	116,2	12.919.277	5.242.834
Вкупно	941.572.475	1.072.970.822	1.032.272.653	114,0	103,9	131.398.347	40.698.169

Изминатата 2022 година, како година на тешки состојби во стопанството предизвикани од последиците на глобалната пандемија, како и на новата криза - војната во Украина, која предизвика нарушување на економските текови и поскапување на основните енергенси, што се рефлектира на работењето на фирмите во сите гранки. Но, сепак Друштвото успеа да го минимизира негативниот економски имакт врз своето работење, ефикасно се прилагоди на новите услови на продажба покажувајќи воедно техничка подготвеност, висока општествена свесност, грижа за своите вработени и своите осигуреници. Оваа година, се забележа стабилизирање на осигурителниот пазар, кој воедно

повторно почна да оди во нагорна линија. Класите на осигурување кои најмногу беа под удар на пандемијата, полека се враќаат во својот нормален тек. Друштвото оствари раст на скоро сите класи на осигурување, со исклучок на Незгодата. Стабилната реализација на премијата во 2022 година во крајна линија е резултат на големите напори и успешно спроведените проекти кои Друштвото ги оствари во изминатата деловна година.

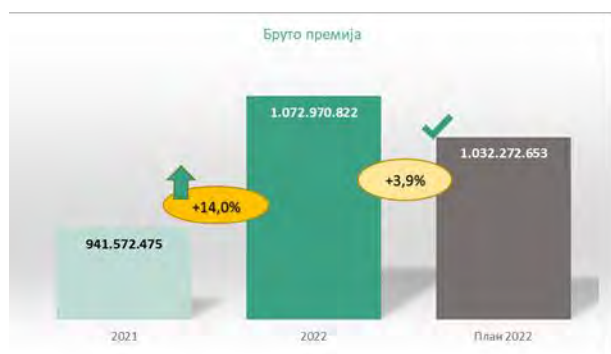
Просечно остварената премија на Друштвото, по број на вработени, во 2022 година изнесува 4.585.345 денари (2021: 4.107.545 денари) и истата е повисока во однос на минатата 2021 година за 477.800 денари по вработен или за 10,42% поради успешното и активно ангажирање на продажна мрежа. Истата е повисока и во однос на планираната просечна премија по вработен за 3,8% или за 173.924 денари повеќе од планираното по вработен.

8.2.2. Структура на бруто полисирана премија

Осигурителното портфолио на Друштвото е стабилно профилирано и дисперзирано по сите видови на осигурување. Намалување е евидентно во учеството на премијата на Осигурување од незгода која оваа година учествува со 7,5% (2021: 8,6%) во вкупното осигурување како и на Осигурување на автомобилска одговорност кое учествува со 44,5% (2021: 44,7%). Позначајна промена во учеството во вкупната премија забележуваме во полза на Здравственото осигурување (зголемување од 1,8 п.п.). Исто така, забележан е развој на класа 14-Кредити, зголемено е учеството во вкупната премија на 0,7% во 2022 година (2021: 0,1%).

Табела бр.8.2.2 – Структура на бруто полисирана премја

Класи на осигурување	Бруто премија			Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	8,6%	7,5%	8,2%	-1,1%	-0,7%
02 Здравствено осигурување	3,9%	5,7%	4,1%	1,8%	1,6%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	16,2%	16,1%	15,0%	-0,2%	1,0%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,3%	0,4%	0,4%	0,0%	-0,1%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	5,7%	6,0%	6,1%	0,2%	-0,1%
09 Останати осигурувања на имот	13,2%	14,2%	14,8%	1,0%	-0,7%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	47,9%	44,5%	46,4%	-3,5%	-2,0%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
13 Општо осигурување од одговорност	0,9%	0,9%	1,0%	0,0%	-0,2%
14 Кредити	0,1%	0,7%	0,1%	0,6%	0,6%
15 Гаранциско осигурување	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
16 Финансиски штети	0,3%	0,5%	0,4%	0,2%	0,1%
18 Осигурување на туристичка помош	2,6%	3,5%	3,1%	0,9%	0,4%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%

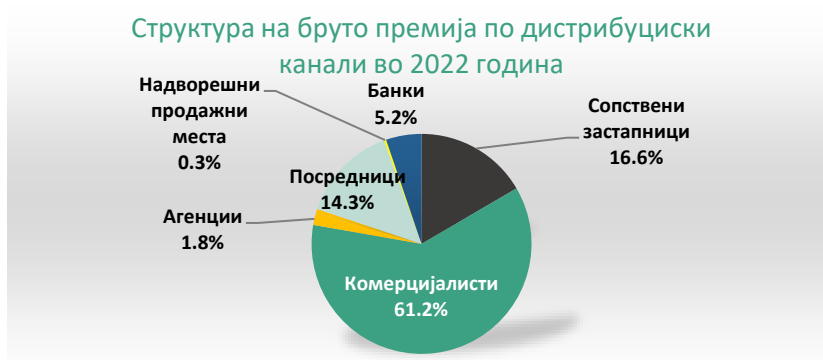
8.2.3. Полисирана премија по дистрибуциски канали

Структурата на премијата по продажни канали покажува дека 80,1% од вкупната премија е остварена од сопствената продажна мрежа (Комерцијалисти, Сопствени застапници, Агенции и Интернет продажба), додека остатокот од 19,9% од надворешната продажна мрежа, што во однос на минатата година покажува намалување на продажбата преку сопствени канали на продажба за 0,7 п.п. Тоа се должи на зголемената реализација кај каналот посредници (зголемена соработка со повеќе брокери).

Табела бр.8.2.3. – Бруто полисирана премја по дистрибуциски канали

Дистрибуциски канали	2021	2022	План 2022	2022/2021	2022/П2022	Структура % 2021
Сопствени застапници	151.427.348	177.941.989	156.162.826	117,5	113,9	16,6%
Комерцијалисти	587.391.164	656.487.450	642.616.597	111,8	102,2	61,2%
Агенции	19.660.906	18.995.068	23.124.868	96,6	82,1	1,8%
Интернет продажба	2.245.901	6.351.913	3.007.823	282,8	211,2	0,6%
Вкупно внатрешна продажна мрежа	760.725.319	859.776.420	824.912.114	113,0	104,2	80,1%
Посредници	130.964.156	153.874.232	149.572.058	117,5	102,9	14,3%
Надворешни продажни места	2.438.882	3.226.557	2.758.241	132,3	117,0	0,3%
Банки	47.444.118	56.093.613	55.030.240	118,2	101,9	5,2%
Вкупно надворешна продажна мрежа	180.847.156	213.194.402	207.360.539	117,9	102,8	19,9%
Вкупно	941.572.475	1.072.970.822	1.032.272.653	114,0	103,9	100,0%

Графикон бр.8.2.3.-Структура на бруто полисирана премија по дистрибуциски канали

9. ШТЕТИ

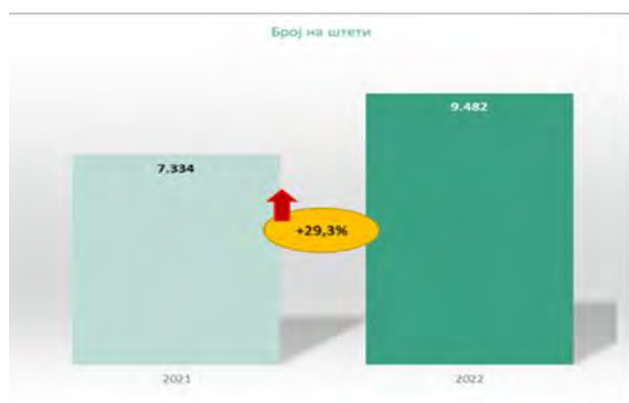
9.1. БРОЈ НА ЛИКВИДИРАНИ ШТЕТИ

Во 2022 година ликвидирани се 9.482 штети (2021: 7.334) со што е остварен раст на бројот на ликвидирани штети за 29,3% или ликвидирани се 2.148 штети повеќе од 2021 година.

Табела бр.9.1.1. – Број на ликвидирани штети

Класи на осигурување	Број на штети		Индекс 2022/2021	Разлика помеѓу 2022 & 2021
	2021	2022		
01 Осигурување од незгода	883	1.031	116,8	148
02 Здравствено осигурување	788	2.579	326,9	1.791
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	1.251	1.209	96,6	-42
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0	0	0,0	0
07 Осигурување на стока превоз (карго)	3	6	200,0	3
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	60	76	126,7	16
09 Останати осигурувања на имот	825	1.179	142,9	355
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	2.866	2.537	88,6	-329
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти		1		1
13 Општо осигурување од одговорност	12	7	58,3	-5
14 Кредити		1		1
15 Гаранциско осигурување	187	192	102,7	5
16 Финансиски штети	5	5	100,0	0
18 Осигурување на туристичка помош	455	659	144,8	204
Вкупно	7.334	9.482	129,3	2.148

Графикон бр.9.1.1.- Број на ликвидирани штети

Графикон бр.9.1.2.- Структура на бројот на ликвидирани штети

Во изминатата година се забележува поголем број на штетни настани споредено со претходната 2021 година, од причина што во средината на 2022 година беа намалени рестрикциите поврзани со пандемијата, што овозможи зголемено движење кај населението.

Забележителен пораст на ликвидирани штети имаме на класата на Здравствено осигурување, во корелација со прибавување на нови осигурувања, како и со зголемена заинтересираност за овој продукт, како од страна на физички лица, така и од страна на правни лица кои како бенефит за вработените го нудат овој вид на осигурување.

Кај класата на Останати осигурувања на имот за разлика од 2021 година, разликата во бројот на ликвидирани штети е зголемен, што во голем дел се должи на поголемиот број на пријавени штети особено кај осигурување на животни и кај осигурување на посеви и плодови, како и на поголем број штети пријавени поврзано со еден штетен настан - поплава од 30.08.2022 година, при што најпогоден беше скопскиот регион.

На класата Осигурување на туристичка помош, поголемиот број на ликвидирани штети во 2022 е во корелација со укинување на рестрикциите за патување, со што е зголемена продажбата на оваа класа на осигурување, следствено и бројот на ликвидирани штети во 2022 година е поголем од бројот на ликвидирани штети во 2021 година.

9.2. ИЗНОС НА ЛИКВИДИРАНИ ШТЕТИ

9.2.1. Ликвидирани штети по класи на осигурување

Во извештајниот период ликвидирани се штети во износ од 455.707.110 денари, споредбено со ликвидираниот износ од 454.858.175 денари во 2021 година, нема значителна разлика во бруто ликвидациите.

Во однос на планираниот износ на ликвидации, има отстапување од 13.151.337 или 0,2% повеќе реализирани ликвидации од планираните за 2022 година.

Табела бр.9.2.1. – Бруто ликвидирани штети

Класи на осигурување	Бруто ликвидирани штети			Индекс		Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/2021	2022/П2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	35.518.250	18.563.398	33.203.184	52,3	55,9	-16.954.853	-14.639.786
02 Здравствено осигурување	14.029.054	33.196.228	22.891.876	236,6	145,0	19.167.174	10.304.352
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	86.634.241	82.425.788	86.116.706	95,1	95,7	-4.208.452	-3.690.918
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	179	58	273.534	32,3	0,0	-121	-273.476
07 Осигурување на стока превоз (карго)	222.333	1.701.209	452.772	765,2	375,7	1.478.876	1.248.437
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	13.322.479	7.822.367	16.160.109	58,7	48,4	-5.500.111	-8.337.742
09 Останати осигурувања на имот	61.696.404	58.690.343	54.979.339	95,1	106,7	-3.006.061	3.711.004
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	224.010.081	217.087.223	212.501.483	96,9	102,2	-6.922.858	4.585.740
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	101	422.353		420.210,0	0,0	422.253	422.353
13 Општо осигурување од одговорност	1.977.381	389.070	2.811.672	19,7	13,8	-1.588.311	-2.422.602
14 Кредити	1.221	20.115.218	303.380	1.647.073,8	6.630,4	20.113.997	19.811.838
15 Гаранциско осигурување	1.666.262	1.726.332		103,6	0,0	60.070	1.726.332
16 Финансиски штети	7.697.097	424.857	711.360	5,5	59,7	-7.272.240	-286.503
18 Осигурување на туристичка помош	8.083.092	13.142.667	12.150.358	162,6	108,2	5.059.575	992.309
Вкупно	454.858.175	455.707.110	442.555.773	100,2	103,0	848.935	13.151.337

Отстапувања во поглед на ликвидираниот износ споредбено 2022 година со 2021 година, се забележани на повеќе класи на осигурување, со тоа што позначајни отстапувања има на класа Осигурување од незгода, Здравствено осигурување, Осигурување на стока превоз (карго), Осигурување на имот од пожар и природни непогоди, Општо осигурување од одговорност, Кредити, Финансиски штети и Осигурување на туристичка помош. Додека на останатите класи на осигурување има незначителни отстапувања. Во поглед на планираниот износ за ликвидации, позначителни

отстапувања има на класите Осигурување од незгода, Здравствено осигурување, Осигурување на стока превоз (карго), Осигурување на имот од пожар и природни непогоди и Општо осигурување од одговорност, додека на останатите класи на осигурување има незначителни отстапувања.

Намалување на ликвидираниот износ во 2022 година во однос на 2021 година се забележува на класа 01 и истото во најголем дел се однесува на ризикот смрт од болест, кој повеќе не е опфатен ризик на полисите за колективно осигурување од незгода. Во 2021 година голем дел од ликвидираните штети се однесуваат на тој ризик.

Зголемувањето на ликвидираните износи на штети кај Здравствено осигурување во однос на 2021 година и во однос на планот за 2022 година, се должи на зголемената продажба на овој вид на осигурување, поради зголемениот интерес за овој вид на осигурување од страна на физички и правни лица, кои склучуваат договори за здравствено осигурување, како дополнителен бенефит за своите вработени.

Кај осигурување на стока превоз (карго) разликата во однос на ликвидираниот износ во 2021 година, како и во однос на планираниот износ за 2022 година се однесува на 1 поголема штета исплатена во износ од 1.4 мил. денари.

Кај Осигурувањето на имот од пожар и некои други опасности во 2022 година во однос на 2021 година, се забележува намалување на ликвидираниот износ поради тоа што во 2021 година ликвидирани се 5 поголеми штети од кои една околу 3 милиони (поради лизгање и одронување на земјиште), една околу 2 милиони и 3 штети на износи од околу 1 милион (сите поради пожар), за разлика од 2022 година кога е ликвидирана само 1 поголема штета поради пожар и истата е на износ од околу 1 милион денари. На оваа класа дел од ликвидираниот износ е поврзан со поплавите во скопскиот регион на 30.08.2022 година, но истите не предизвикуваат значителна промена во ликвидациите.

На класа кредити, ликвидирана штета во износ од 20 мил, по основ осигурување на побарување.

На класата Осигурување на туристичка помош зголемениот износ на ликвидирани штети во 2022 година во однос на 2021 година се однесува на отстранетите рестрикции поврзани со пандемијата кои беа на сила до средината на 2021 година, оттаму бројот на ликвидирани штети е зголемен, а со самото тоа зголемен е и ликвидираниот износ.

Во однос на регресните постапки (билансни), во 2022 година е постапено по 200 регресни предмети за разлика од 2021 година кога било постапено по 126 предмети, поради што и во 2022 година се забележува поголема наплата на регреси во однос на 2021 година.

Во 2022 година, остварен е приход по основ на регреси во износ од 9.655.041 денари, што е зголемување во однос на 2021 од 14,5%.

9.2.2. Структура на штети

Структурата на ликвидациите на Друштвото во 2022 година во најголем дел се состои од класата на Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила 47,6% (2021: 49,2%), Осигурување на патнички возила (каска) 18,1% (2021: 19,0 %) и Останати осигурувања на имот 12,9% (2021: 13,6%). Најголем раст на бруто ликвидирани штети е забележан на класа Здравствено осигурување 7,3% (2021: 3,1%).

Табела бр 9.2.2. – Структура на бруто ликвидирани штети

Класи на осигурување	Бруто ликвидирани штети			Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	7,8%	4,1%	7,5%	-3,7%	-3,4%
02 Здравствено осигурување	3,1%	7,3%	5,2%	4,2%	2,1%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	19,0%	18,1%	19,5%	-1,0%	-1,4%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	-0,1%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,0%	0,4%	0,1%	0,3%	0,3%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	2,9%	1,7%	3,7%	-1,2%	-1,9%
09 Останати осигурувања на имот	13,6%	12,9%	12,4%	-0,7%	0,5%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	49,2%	47,6%	48,0%	-1,6%	-0,4%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти		0,1%		0,1%	0,1%
13 Општо осигурување од одговорност	0,4%	0,1%	0,6%	-0,3%	-0,5%
15 Гаранциско осигурување	0,4%	0,4%	0,0%	0,0%	0,4%
16 Финансиски штети	1,7%	0,1%	0,2%	-1,6%	-0,1%
18 Осигурување на туристичка помош	1,8%	2,9%	2,7%	1,1%	0,1%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.9.2.1.- Бруто ликвидирани штети

Графикон бр.9.2.2.- Структура на бруто ликвидирани штети

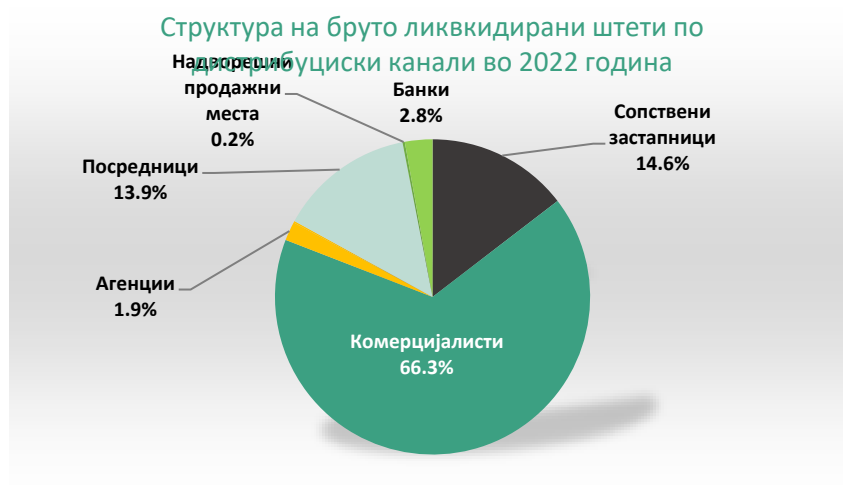
9.2.3. Ликвидирани штети по дистрибуциски канали

По основ на премија на внатрешната продажна мрежа Друштвото ликвидирало 83,0% (2021: 81,9%) од вкупните ликвидирани штети, а останатиот дел е преку Надворешната продажна мрежа 17,0% (2021: 18,1%), и тоа кај Посредниците 13,9% (2020: 15,8%), Банките 2,8% (2021: 2,3%) и 0,2% (2021: 0,1%) кај Останатите надворешни продажни места.

Табела бр.9.2.3. – Бруто ликвидирани штети по дистрибуциски канали

Дистрибуциски канали	2021	2022	2022 / 2021	Структура % 2022
Сопствени застапници	64.029.819	67.260.291	105,0	14,6%
Комерцијалисти	303.558.127	305.808.136	100,7	66,3%
Агенции	8.238.327	8.935.049	108,5	1,9%
Интернет продажба	149.113	763.818	512,2	0,2%
Сопствени продажни места			0,0	0,0%
Вкупно внатрешна продажна мрежа	375.975.386	382.767.294	101,8	83,0%
Посредници	72.455.718	64.330.030	88,8	13,9%
Надворешни продажни места	549.622	1.093.130	198,9	0,2%
Банки	10.341.961	13.014.953	125,8	2,8%
Вкупно надворешна продажна мрежа	83.347.301	78.438.113	94,1	17,0%
Вкупно	459.322.688	461.205.408	100,4	100,0%

Графикон бр.9.2.3.-Структура на бруто ликвидирани штети по дистрибуциски канали

9.2.4. Штети / премија (loss ratio)

Вкупното учество на бруто ликвидирани штети во бруто полисираната премија во 2022 година изнесува 42,5% (2021: 48,3%), и истото е намалено во споредба со претходната година за 5,8 п.п.. Поради поголемиот раст на бруто полисирана премија (+14%), наспроти минимално зголемениот ликвидирани износ во 2022, во однос на 2021 (+0,2%).

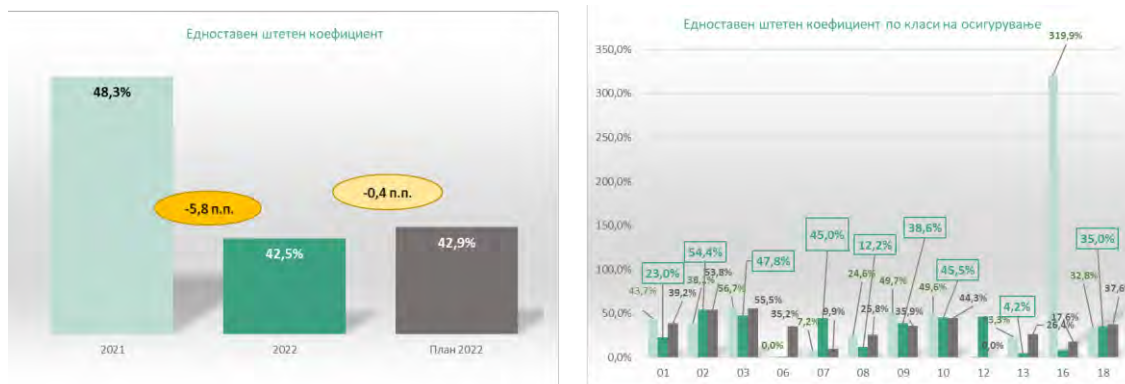
Штетниот резултат изнесува 617.263.712 денари (2021: 486.714.300 денари), и во споредба со 2021 година бележи раст од 130.549.412 денари или пораст од 26,8%.

Внатрешната продажна мрежа во вкупниот штетен резултат има учество 78,0% (2021: 79,8%) или учествува со 477.009.125 денари (2021: 384.749.933 денари), додека останатиот дел е реализиран од надворешната продажна мрежа, и тоа во износ од 134.756.289 денари (2021: 97.499.855 денари) или 22,0% (2021: 20,2%). Штетниот коефициент на Внатрешната продажна мрежа изнесува 44,5% (2021: 49,4%), додека Надворешната мрежа бележи штетен коефициент од 36,8% (2020: 46,1%).

Табела бр.9.2.4. – Едноставен штетен коефициент по класи на осигурување

Класи на осигурување	Едноставен штетен коефициент			Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022 / 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	43,7%	23,0%	39,2%	-20,7%	-16,1%
02 Здравствено осигурување	38,1%	54,4%	53,8%	16,3%	0,6%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	56,7%	47,8%	55,5%	-8,9%	-7,7%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,0%	35,2%	0,0%	-35,2%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	7,2%	45,0%	9,9%	37,9%	35,2%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	24,6%	12,2%	25,8%	-12,4%	-13,6%
09 Останати осигурувања на имот	49,7%	38,6%	35,9%	-11,1%	2,7%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	49,6%	45,5%	44,3%	-4,1%	1,2%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,0%	46,3%	0,0%	46,3%	46,3%
13 Општо осигурување од одговорност	23,3%	4,2%	26,4%	-19,0%	-22,2%
14 Кредити	0,1%	257,5%	26,5%	257,3%	231,0%
16 Финансиски штети	319,9%	7,9%	17,6%	-312,0%	-9,8%
18 Осигурување на туристичка помош	32,8%	35,0%	37,6%	2,2%	-2,6%
Вкупно	48,3%	42,5%	42,9%	-5,8%	-0,4%

Графикон бр.9.2.4- Едноставен штетен коефициент по години и класи на осигурување

10. РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

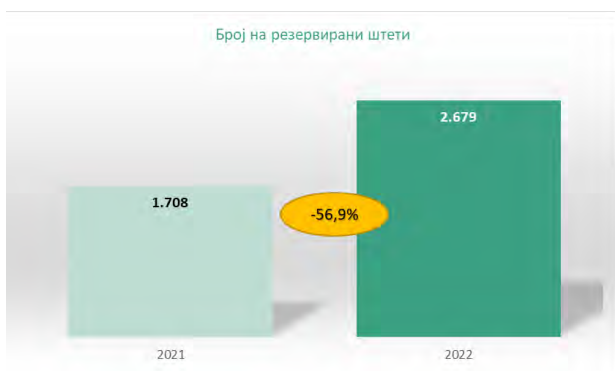
10.1. БРОЈ НА РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

На крајот на извештајниот период (31.12.2022), резервирани се 2.679 штети (2021: 1.708) или 971 штети повеќе отколку во истиот период претходната година. Со тоа бројот на резервирани штети е зголемен за 56,9% во однос на 2021 година. Подинамичен раст на бројот на резервирани штети бележиме кај Здравствено осигурување што е во корелација со зголемениот број на склучени договори на овие класи на осигурување. Зголемување бележат и класите Осигурување од незгода, Осигурување на патнички возила, каска и Осигурување на туристичка помош што е и очекувано поради намалување на рестрикциите поврзани со пандемијата од средина на 2021 година.

Табела бр.10.1.1. – Број на резервирани штети

Класи на осигурување	Број на резервирани штети		Индекс 2022 / 2021	Разлика помеѓу 2022 & 2021
	2021	2022		
01 Осигурување од незгода	215	346	160,9	131
02 Здравствено осигурување	160	734	458,8	574
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	174	274	157,5	100
07 Осигурување на стока превоз (карго)	1	0	0,0	-1
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	10	30	300,0	20
09 Останати осигурувања на имот	158	128	81,0	-30
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	806	868	107,7	62
13 Општо осигурување од одговорност	5	5	100,0	0
14 Кредити	0	0	0,0	0
15 Гаранциско осигурување	38	32	84,2	-6
18 Осигурување на туристичка помош	141	261	185,1	120
Вкупно	1.708	2.679	156,9	971

Графикон бр.10.1.1.- Број на резервирани штети

Графикон бр.10.1.2.- Структура на број на резервирани штети

10.2. ИЗНОС НА РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

10.2.1. Бруто резервирани штети

Состојбата на бруто резервациите за штети на 31 декември 2022 година изнесува 283.842.271 денари (2021: 247.331.821 денари) и е повисока за 14,8 % во споредба со состојбата на истиот ден во 2021 година, односно резервацијата е повисока за 36.510.450 денари.

Во однос на годишниот план резервациите бележат повисок износ за 28.810.143 денари или за 11,3%. Најголемо отстапување има на класа Здравствено осигурување поради поголема заинтересираност за овој вид на осигурување и зголемена продажба. Отстапувања се забележуваат и на Општо осигурување од одговорност поради планирано финализирање на 2 постари судски постапки и на Осигурување на туристичка помош поради намалување на рестрикциите поврзани со пандемијата.

Табела бр.10.2.1. – Бруто резервирани штети

Класи на осигурување	Бруто резервирани штети			Индекс		Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/ 2021	2022/ П2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	7.626.045	10.898.925	6.731.583	142,9	161,9	3.272.880	4.167.342
02 Здравствено осигурување	2.561.852	7.903.376	840.115	308,5	940,7	5.341.524	7.063.261
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	19.241.757	32.984.615	21.772.029	171,4	151,5	13.742.858	11.212.586
06 Осигурување на пловни објекти (каска)		150.000				150.000	150.000
07 Осигурување на стока превоз (карго)	100.000	0	250.000	0,0	0,0	-100.000	-250.000
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	5.475.417	11.653.396	8.679.601	212,8	134,3	6.177.979	2.973.795
09 Останати осигурувања на имот	10.123.875	9.612.632	13.880.535	101,0	69,3	511.243	-4.267.903
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	193.275.630	198.344.094	198.790.297	102,7	99,8	5.068.464	-446.203
13 Општо осигурување од одговорност	5.325.000	3.874.200	798.856	72,8	485,0	-1.450.800	3.075.344
14 Кредити	0	0	275.811	0,0	0,0	0	-275.811
15 Гаранциско осигурување		441.000				441.000	441.000
18 Осигурување на туристичка помош	3.602.245	7.980.033	3.013.301	221,5	264,8	4.377.788	4.966.732
Вкупно	247.331.821	283.842.271	255.032.128	114,8	111,3	36.510.450	28.810.143

10.2.2. Структура на бруто резервирани штети

Во структурата на износот на резервираните штети најголемо учество заземаат резерваците на Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила со 69,9% (2021: 78,1%) и истото е намалено за 8,3п.п. во однос на 2021 година, понатаму Осигурувањето на патнички моторни возила (каска) со 11,6% (2021: 7,8%) и кај истото е воочливо зголемување за 3,8п.п. во однос на 2021 година.

Табела бр.10.2.2. – Структура на бруто резервирани штети

Класи на осигурување	Бруто резервирани штети			Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	3,1%	3,8%	2,6%	0,8%	1,2%
02 Здравствено осигурување	1,0%	2,8%	0,3%	1,7%	2,5%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	7,8%	11,6%	8,5%	3,8%	3,1%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	-0,1%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	2,2%	4,1%	3,4%	1,9%	0,7%
09 Останати осигурувања на имот	4,1%	3,4%	5,4%	-0,7%	-2,1%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	78,1%	69,9%	77,9%	-8,3%	-8,1%
13 Општо осигурување од одговорност	2,2%	1,4%	0,3%	-0,8%	1,1%
14 Кредити	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	-0,1%
15 Гаранциско осигурување	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	0,2%
18 Осигурување на туристичка помош	1,5%	2,8%	1,2%	1,4%	1,6%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.10.2.1.- Бруто резервирани штети

Графикон бр.10.2.2.- Структура на бруто резервирани штети

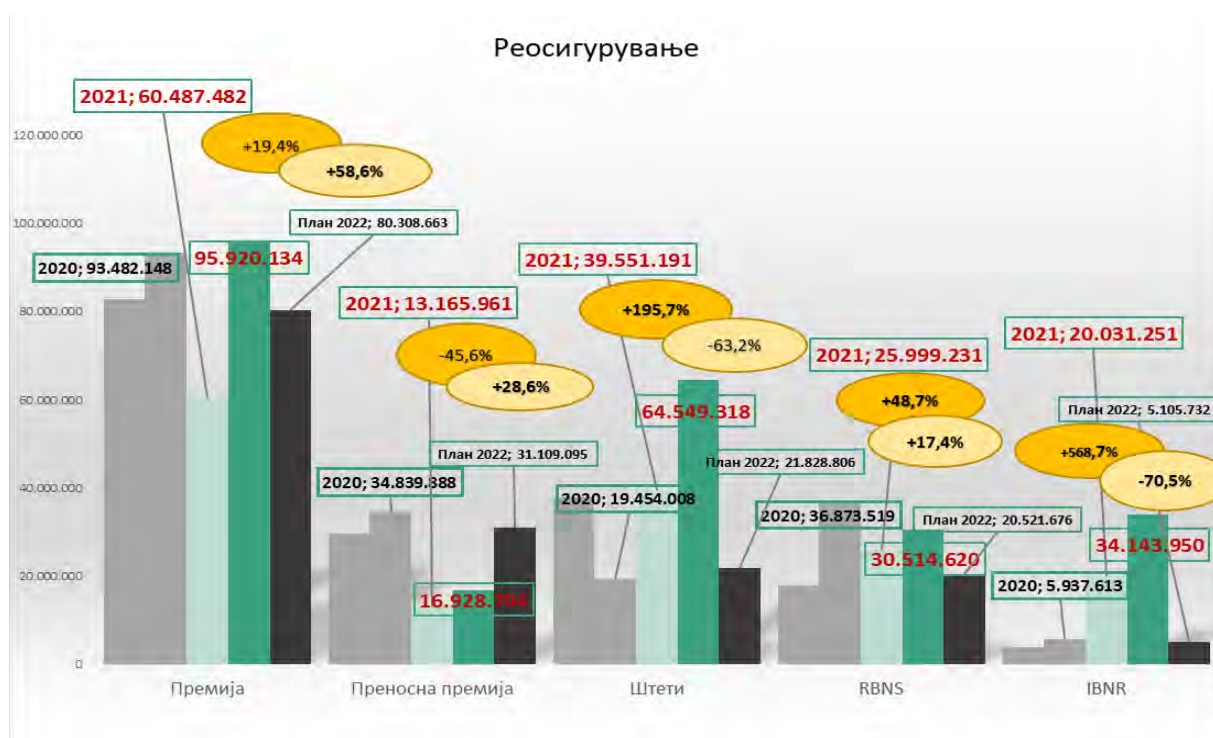

11. РЕОСИГУРУВАЊЕ

Друштвото во 2022 година изврши избор на реосигурителна компанија со цел да обезбеди реосигурително покритие за деловната 2023 година при што ќе бидат склучени повеќе договори за реосигурување со Позаваровалница САВА д.д. кои се однесуваат на 2023 година со кои се врши реосигурување на ризиците на САВА осигурување кои се над максималното покритие на компанијата, и тоа:

- Property and Technical branches surplus treaty reinsurance agreement-Пропорционален договор за имотно реосигурување на вишок на ризик,
- Property & Engineering Risk XL Treaty-Непропорционален вишок на штети договор за имотно осигурување,
- General Third Party Liability surplus treaty reinsurance agreement-Пропорционален договор за реосигурување на вишок на ризик за одговорност кон трети лица
- Earthquake Quota Share Treaty-Пропорционален договор за имотно осигурување за ризикот земјотрес,
- Catastrophe Excess of loss-Непропорционален вишок на штети договор за реосигурување на катастрофални штети,
- Personal Accident Catastrophe Excess of loss – Непропорционален вишок на штети договор за реосигурување на катастрофални штети при незгода,
- Domestic and Green card XL MTPL -Непропорционален вишок на штети договор за осигурување на одговорност кон трети лица (со вклучено покритие за каско осигурување),
- Cargo surplus reporter (со вклучено покритие за ЦМР осигурување),
- Agriculture Quota Share Treaty – Пропорционален договор за реосигурување на земјоделие,
- Stop Loss Extended Warranty – Стоп лосс договор за реосигурување на продолжена гаранција,
- Livestock Quota Share Treaty – Пропорционален договор за реосигурување на животни.

Графикон бр.5.1.1. - Реосигурување 2022 година

12.ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

12.1. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

12.1.1. Бруто технички резервации по класи на осигурување

Техничките резерви се пресметани и издвоени во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви и истите овозможуваат долгорочно исполнување на обврските од договорите за осигурување.

Техничките резерви се состојат од:

- резерви за преносни премии, пресметани по принципот *pro rata temporis*;
- резерви за бонуси и попусти; и
- резерви за штети, кои ги вклучуваат резервите за пријавените, но се уште неликвидирани штети, резервите за настанати, но непријавени штети и резервите за трошоци за штети.

Табела бр.12.1.1. – Бруто технички резервации

Класи на осигурување	Бруто технички резервации			Индекс		Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/ 2021	2022/ П2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	49.208.506	49.667.964	53.238.268	100,9	93,3	459.458	-3.570.304
02 Здравствено осигурување	27.342.016	47.820.190	28.617.649	174,9	167,1	20.478.174	19.202.541
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	111.849.578	142.866.314	116.857.238	127,7	122,3	31.016.736	26.009.076
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	246.011	596.700	410.541	242,5	145,3	350.689	186.159
07 Осигурување на стока превоз (карго)	697.889	556.254	1.431.610	79,7	38,9	-141.635	-875.356
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	34.468.399	44.274.037	46.133.377	128,4	96,0	9.805.638	-1.859.340
09 Останати осигурувања на имот	79.846.584	88.626.692	98.847.879	111,0	89,7	8.780.108	-10.221.187
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	556.344.508	610.624.388	572.655.726	109,8	106,6	54.279.880	37.968.662
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	445.227	467.515	614.485	105,0	76,1	22.288	-146.970
13 Општо осигурување од одговорност	11.421.600	7.864.560	9.555.343	68,9	82,3	-3.557.040	-1.690.783
14 Кредити	1.595.337	1.295.206	757.831	81,2	170,9	-300.131	537.375
15 Гаранциско осигурување	7.218	975	0	13,5	0,0	-6.243	975
16 Финансиски штети	1.075.797	2.108.911	3.045.333	196,0	69,3	1.033.114	-936.422
18 Осигурување на туристичка помош	8.684.868	15.587.508	10.586.305	179,5	147,2	6.902.640	5.001.203
Вкупно	883.233.538	1.012.357.214	942.751.585	114,6	107,4	129.123.676	69.605.629

Бруто техничките резерви на Друштвото на 31.12.2022 година изнесуваат 1.012.357.214 денари (2021: 883.233.538 денари) , што е за 14,6% повеќе споредено со претходната година.

Во однос на планот за 2022 година, бруто техничките резерви исто така бележат повисок износ за 69.605.629 денари, односно истите се повисоки од планираните за 7,4%.

Дел од зголемувањето на техничките резерви е резултат на зголемување на резервите за преносни премии (околу 59м денари) што е последица на растот на бруто полисираната премија, додека остатокот се должи на зголемување на резервите за штети (околу 70м денари). Притоа, од ова зголемување околу 37м. денари е последица на зголемување на резервата за настанати и пријавени

штети и околу 30м. денари е последица на зголемување на резервата за настанати но непријавени штети. Зголемувањето на резервите за настанати, но непријавени штети првенствено доаѓа од зголемување во класата 10 како одговор на појавата на големи реосигурени штети што резултираше со значително зголемување на резервите за настанати, но непријавени штети – дел во реосигурување. Останатиот дел од зголемувањето на резервите за настанати, но непријавени штети се должи на порастот на портфолиото.

Во однос на зголемувањето на резервите за настанати и пријавени штети истиот се должи на:

- континуираниот раст на портфолиото, за класата доброволно здравствено осигурување,;
- зголемената фреквенција на резервирани штети како, за класата каско осигурување на моторни возила и имотно осигурување, но и зголемување на просечната резерва за штета вклучително и за класата осигурување од одговорност од употреба на моторни возила.

12.1.2. Структура на бруто технички резервации

Табела бр.12.1.2. – Структура на бруто технички резервации

Класи на осигурување	Бруто технички резервации			Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	5,6%	4,9%	5,6%	-0,7%	-0,7%
02 Здравствено осигурување	3,1%	4,7%	3,0%	1,6%	1,7%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	12,7%	14,1%	12,4%	1,4%	1,7%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	-0,1%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	3,9%	4,4%	4,9%	0,5%	-0,5%
09 Останати осигурувања на имот	9,0%	8,8%	10,5%	-0,3%	-1,7%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	63,0%	60,3%	60,7%	-2,7%	-0,4%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
13 Општо осигурување од одговорност	1,3%	0,8%	1,0%	-0,5%	-0,2%
14 Кредити	0,2%	0,1%	0,1%	-0,1%	0,0%
15 Гаранциско осигурување	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
16 Финансиски штети	0,1%	0,2%	0,3%	0,1%	-0,1%
18 Осигурување на туристичка помош	1,0%	1,5%	1,1%	0,6%	0,4%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.12.1.1.- Бруто технички резервации

Графикон бр.12.1.2.- Структура на бруто технички резервации

12.2. НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

12.2.1. Нето технички резервации по класи на осигурување

Нето техничките резерви (брuto технички резерви намалени за износот предаден во реосигурување) се за 13,1% или 42.901.280 денари повисоки во однос на претходната година.

Околу 55м. од зголемувањето се должи на резервите за преносни премии и е последица на растот на нето полисираната премија. Отприлика исто или околу 52м. денари е зголемување од нето резервите за штети, од кои околу 32м денари зголемување е последица на зголемувањето на резервите за настанати и пријавени штети и околу 16м. на резервите за настанати но непријавени штети. Причините за порастот кореспондираат со соодветното појаснување за порастот на брuto резервите за штети.

Табела бр.12.2.1. – Нето технички резервации

Класи на осигурување	Нето технички резервации			Индекс		Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/ 2021	2022/ П2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	49.208.506	49.667.964	53.238.268	100,9	93,3	459.458	-3.570.304
02 Здравствено осигурување	27.342.018	47.820.190	28.617.649	174,9	167,1	20.478.172	19.202.541
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	111.848.749	142.866.314	116.857.238	127,7	122,3	31.017.565	26.009.076
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	135.793	483.364	232.451	356,0	207,9	347.571	250.913
07 Осигурување на стока превоз (карго)	611.039	516.329	1.336.610	84,5	38,6	-94.710	-820.281
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	26.856.048	32.891.561	35.880.077	122,5	91,7	6.035.513	-2.988.516
09 Останати осигурувања на имот	71.351.614	81.205.230	75.323.126	113,8	107,8	9.853.616	5.882.104
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	519.993.007	552.016.379	555.603.169	106,2	99,4	32.023.372	-3.586.790
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	445.227	467.515	614.485	105,0	76,1	22.288	-146.970
13 Општо осигурување од одговорност	4.109.978	3.499.289	4.709.680	85,1	74,3	-610.689	-1.210.391
14 Кредити	1.416	-10.216	757.831	-721,4	-1,3	-11.632	-768.047
15 Гаранциско осигурување	7.218	975	0	13,5	0,0	-6.243	975
16 Финансиски штети	1.075.131	1.903.960	2.283.562	177,1	83,4	828.829	-379.602
18 Осигурување на туристичка помош	8.684.868	15.587.508	10.560.935	179,5	147,6	6.902.640	5.026.573
Вкупно	821.670.612	928.916.362	886.015.082	113,1	104,8	107.245.750	42.901.280

Табела бр.12.2.2. – Брuto и нето технички резервации

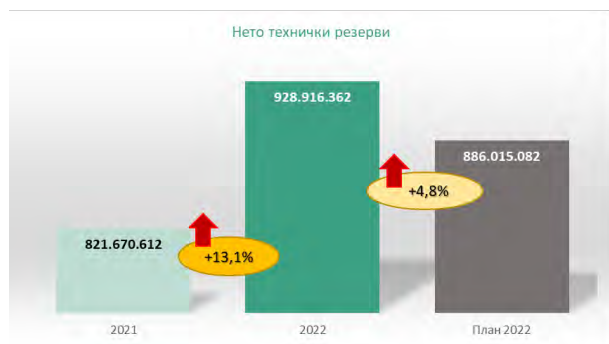
	Нето технички резервации			Индекс		Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022/ 2021	2022/ П2022	2022 & 2021	2022 & П2022
Преносна премија	440.368.457	490.915.343	503.055.617	111,5	97,6	50.546.886	-12.140.274
Преносна премија во РЕ	13.165.961	16.928.704	31.109.095	128,6	54,4	3.762.743	-14.180.391
НЕТО ПРЕНОСНА ПРЕМИЈА	427.202.496	473.986.639	471.946.522	111,0	100,4	46.784.143	2.040.117
Резерви за пријавени штети	247.331.821	283.997.333	272.497.633	114,8	104,2	36.665.512	11.499.700
Резерви за пријавени штети во РЕ	25.999.231	30.514.620	20.521.676	117,4	148,7	4.515.389	9.992.944
НЕТО РЕЗЕРВАЦИИ ЗА ПРИЈАВЕНИ ШТЕТИ	221.332.590	253.482.713	251.975.957	114,5	100,6	32.150.123	1.506.756
Резерви за непријавени штети	165.741.028	195.730.924	140.301.287	118,1	139,5	29.989.896	55.429.637
Резерви за непријавени штети во РЕ	20.031.251	34.143.950	5.105.732	170,5	668,7	14.112.699	29.038.218
НЕТО РЕЗЕРВАЦИИ ЗА НЕПРИЈАВЕНИ ШТЕТИ	145.709.777	161.586.974	135.195.555	110,9	119,5	15.877.197	26.391.420
Нето резерви за бонуси и попусти	2.519.363	3.381.635	2.518.151	134,2	134,3	862.271	863.484
Нето резерви за директни и индиректни трошоци	14.708.623	18.229.674	15.686.359	123,9	116,2	3.521.051	2.543.315
Нето резерви за ризици, кои не се истечени	10.197.763	18.248.728	8.692.538	178,9	209,9	8.050.965	9.556.190
ОСТАНАТИ РЕЗЕРВАЦИИ	27.425.749	39.860.036	26.897.048	145,3	148,2	12.434.287	12.962.988
НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	821.670.612	928.916.362	886.015.082	113,1	104,8	107.245.750	42.901.280

12.2.2. Структура на нето технички резервации

Табела бр.12.2.3. – Структура на нето технички резервации

Класи на осигурување	Нето технички резервации			Разлика помеѓу	
	2021	2022	План 2022	2022 & 2021	2022 & П2022
01 Осигурување од незгода	6,0%	5,3%	6,0%	-0,6%	-0,7%
02 Здравствено осигурување	3,3%	5,1%	3,2%	1,8%	1,9%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	13,6%	15,4%	13,2%	1,8%	2,2%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	-0,1%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	3,3%	3,5%	4,0%	0,3%	-0,5%
09 Останати осигурувања на имот	8,7%	8,7%	8,5%	0,1%	0,2%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	63,3%	59,4%	62,7%	-3,9%	-3,3%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
13 Општо осигурување од одговорност	0,5%	0,4%	0,5%	-0,1%	-0,2%
14 Кредити	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	-0,1%
15 Гаранциско осигурување	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
16 Финансиски штети	0,1%	0,2%	0,3%	0,1%	-0,1%
18 Осигурување на туристичка помош	1,1%	1,7%	1,2%	0,6%	0,5%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.12.2.1.- Нето технички резервации

Графикон бр.12.2.2.- Структура на нето технички резервации

V. АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО НА САВА СТЕЈШН ДООЕЛ СКОПЈЕ

13.ПРОДУКЦИЈА НА ТЕХНИЧКАТА СТАНИЦА

Табела бр.13.1.1. - Продукција на ТС Сава Стејшн според број на предмети и возила

Вид на возило	2021		2022		Индекс 2022/2021		Разлика 2022 & 2021	
	Број на предмети	Број на возила	Број на предмети	Број на возила	Број на предмети	Број на возила	Број на предмети	Број на возила
Патничко	3.658	3.658	2.848	2.848	77,86	77,86	-810	-810
Товарно	723	723	740	740	102,35	102,35	17	17
Останати услуги	709	0	470	0	66,29	0,00	-239	0
Полномошно	449	0	560	0	124,72	0,00	111	0
Тегнач	204	204	144	144	70,59	70,59	-60	-60
Полуприколка	193	193	167	167	86,53	86,53	-26	-26
Пробни таблци	56	0	43	3	76,79	#DIV/0!	-13	3
Автобус	28	28	23	23	82,14	82,14	-5	-5
Меѓународна возачка	84	0	111	0	132,14	0,00	27	0
Специјално товарно	21	21	16	16	76,19	76,19	-5	-5
Товарно приклучно	25	25	22	22	88,00	88,00	-3	-3
Мобилна машина	2	2			0,00	0,00	-2	-2
Специјално патничко	1	1	2	2	200,00	200,00	1	1
Специјално приклучно	1	1	1	1	100,00	100,00	0	0
Трактор	8	8						
Тракторска приколка	1	1						
Вкупно	6.163	4.865	5.147	3.966	83,51	81,52	-1.016	-899

Во делот продукција на Сава Стејшн каде во вкупната продукција се опфатени СТП Илинден и СТП Брвеница, притоа со 31.10.2022 СТП Брвеница престанува со работа и Друштвото продолжува да работи со една станица за технички преглед – СТП Илинден. Следствено имаме намален број на возила и обработени предмети. Реализираните возила и предмети во 2022 година се пониски во однос на планираните за околу 6,4%, а пред сè е ефект на затварање на едната техничка станица, следствено помал број на реализирани возила и предмети во 2022.

Табела 13.1.2 - Продукција на ТС Сава Стејшн според број на предмети и возила

Вид на возило	Број на предмети	Број на возила по видови	Технички преглед со вклучен ДДВ	Полномошно со вклучен ДДВ	Меѓународна возачка дозвола со вклучен ДДВ	Потврда со вклучен ДДВ	Пробни таблци	Комплетирање документација со вклучен ДДВ	Обрзци и материјали со вклучен ДДВ	Вкупно
Автобус	23	23	37.214	0	0	0	0	5.902	1.222	44.339
Меѓународна возачка дозвола	111	0	0	0	91.096	0	0	0	0	91.096
Останати услуги	470	0	0	0	0	0	0	211.928	26.144	238.072
Патничко	2.848	2.848	3.096.309	0	0	0	0	1.284.156	159.057	4.539.523
Полномошно	560	0	0	327.037	0	0	0	0	0	327.037
Полуприколка	167	167	204.406	0	0	0	0	65.535	9.154	279.095
Пробни таблци	43	3	0	0	0	10.148	27.907	19.352	0	57.407
Специјално товарно	16	16	36.002	0	0	0	0	7162,6	849,6	44.014
Тегнач	144	144	232.316	0	0	0	0	52639,8	7.212	292.168
Товарно	740	740	965.190	0	0	0	0	316.430	39.905	1.321.526
Товарно приклучно	22	22	20.156	0	0	0	0	10.072	1.222	31.451
Специјално	1	1	0	0	0	0	0	394	40	434
Специјално патничко	2	2	2.400	0	0	0	0	944	118	3.462
Вкупно	5.147	3.966	4.593.993	327.037	91.096	10.148	27.907	1.974.516	244.926	7.269.622

Вкупниот промет по сите основи на Сава Стејшн за 2022 година изнесува 17.844.516 денари (2021: 15.336.546 денари), што значи Сава Стејшн бележи пораст во прометот од 16,4% или пораст во износ од 2.507.970 денари.

Во 2022 година во однос на 2021 година приходите од основната дејност Технички преглед и анализа се задржани на нивото на минатата година. Од друга страна останатите приходи од продажба на добра и услуги во земјата се зголемени за 29,9% во однос на минатата година, додека пак расходите се задржани на истото ниво.

VI. КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

14. КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ

14.1. КОНСОЛИДИРАН РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во 2022 година САВА осигурување оствари позитивен консолидиран финансиски резултат од своето работење во износ од 103.692.650 денари (2021: негативен резултат по одданочување во износ од 15.751.983 денари).

Вкупните приходи од работењето изнесуваат 1.074.370.644 денари (2021: 883.001.992 денари), што е зголемување на вкупните приходи во износ од 191.368.652 денари или раст од 21,7% во однос на минатата деловна година.

Вкупните расходи од работењето во 2022 година изнесуваа 958.650.240 денари (2021: 898.753.978 денари), што е за 6,7% или 59.896.264 денари повеќе од минатата 2021 година.

Табела 13.1.1.-Консолидиран биланс на успех за 2022 година

Опис на позиција	Износ		Индекс 2022/2021
	Тековна деловна година	Претходна деловна година	
А. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	1.074.370.644	883.001.992	121,7
I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА)	922.162.163	831.892.400	110,9
II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА	23.975.540	21.873.406	109,6
III. ПРИХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРОВИЗИИ ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	11.221.028	8.276.656	135,6
IV. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	45.617.893	6.699.575	680,9
V. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	71.394.020	14.259.955	500,7
Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	958.650.240	898.753.976	106,7
I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)	442.706.163	399.308.880	110,9
II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИТЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	862.272	140.229	614,9
IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	35.945.346	33.064.685	108,7
V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО	426.556.939	411.621.472	103,6
VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА	2.888.584	1.815.135	159,1
VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	43.262.222	44.682.083	96,8
VIII. ВРЕДНОСНО УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА ПРЕМИЈА	3.673.272	6.945.633	52,9
IX. ОСТАНАТИ РАСХОДИ, ВКУЧУВАЈЌИ И ВРЕДНОСНИ УСОГЛАСУВАЊА	2.755.443	1.175.860	234,3
X. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ	115.720.405	-15.751.983	#DIV/0!
XII. ДАНОК НА ДОБИВКА ОДНОСНО ЗАГУБА	12.027.755	0	#DIV/0!
XIV. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ	103.692.650	-15.751.983	-658,3

14.1.1. Образложение за финансиски резултат

Сава Осигурување, во деловната 2022 година оствари позитивен финансиски резултат по одданочување во износ од 103.692.650 денари, што споредено со остварениот финансиски резултат за периодот 01.01-31.12.2021 год. кога загубата изнесуваше -15.751.983 остварен е позитивен ефект во износ од 119.444.633 денари.

Позначајни ставки во делот на приходите, се пред се позитивните трендови во однос на премијата, односно Заработената премија во износ од 922.162.163 денари или зголемување од 10,9% во однос на 2021, притоа нето ефектот од полисираната премија е +95.959.403 денари, резултат на поголемата

бруто полисирана премија за 131.392.055 денари и поголема премија предадена во реосигурување за 35.432.652 денари. Додека, разликата кај нето ефектот од преносната премија изнесува -5.689.639 денари, како резултат од зголемувањето на промената на бруто преносната премија во износ од 31.126.309 денари и зголемувањето на промената на преносната премија во реосигурување која изнесува 25.436.670 денари.

Зголемување кај приходите од вложувања 2.102.134 мил денари, поради поголеми позитивни курсни разлики, поголемите приходи од камати и поголеми капитални добивки од продажба на удели. Зголемување и во делот на приходи од провизии од реосигурување за 2.944.373 денари, што е пред се ефект на пренос и фактурирање на определена премија во 2022 година, притоа предадена во реосигурување. Позначајно зголемување кај останатите осигурително-технички приходи и останати приходи, поради приходување на судски спор од претходен период.

Во делот на расходите воочлив е раст од 6,9% што произлегува од зголемување на нето штетите за 43.397.283 денари, притоа, гледано структурално разликата кај бруто штетите намалени за регресите и делот кој го покрива реосигурувачот изнесува 24.149,192 денари како резултат на нето ефектот од повеќе ликвидирани штети за 2.074.190 денари и поголемите регреси за 1.225.255 денари како и разликата од поголемото учество на реосигурувачот за 24.998.127. Разликата во промените на резервациите изнесуваат -67.546.475 денари, што произлегува од разликата од промената на бруто резервациите за 82.955.213 денари и разликата од промената на резервите на штети во делот на реосигурување од 15.408.738 денари.

Трошоците за спроведување на осигурување се поголеми во тековниот период во однос на истите од минатата година за 14.935.468 денари, притоа главните разлики се кај трошоците за стекнување и административните трошоци. Во делот на трошоци од вложувања имаме пораст кај негативните курсни разлики за 1.073.448 денари како последица на промената на курсот на еврото.

Разликата кај исправката на вредноста во тековната година бележи негативен тренд и изнесува 3.637.272 денари, додека пак споредбено со минатата година бележи намалување за -3.272.362 денари.

Графикон бр.13.1.1. - Движење на резултатот од работењето во периодот 2014-2022 година

15. КОНСОЛИДИРАНА ФИНАНСИСКА ПОЛОЖБА

15.1. КОНСОЛИДИРАНА АКТИВА И ПАСИВА

САВА осигурување а.д. во 2022 година работи со стабилно портфолио и адекватна структура на капитал.

Вкупната консолидирана актива на Друштвото изнесува 1.633.977.611 денари (2021: 1.470.893.724 денари), што е приближно на исто ниво со претходната година.

Најзначајни ставки во билансот на состојба на Друштвото за 2022 година се:

- **Вложувањата** се во износ од 1.190.934.264 денари (2021: 1.095.473.642 денари). Вложувањата се зголемени во однос на минатата деловна година за 8,7% или за 95.460.622 денари, што главно се должи на позитивниот паричен тек. Учеството на вложувањата во вкупната актива на Друштвото опфаќа 72,9% (2021: 74,5%).

- **Побарувањата** оваа деловна година се зголемени за 13,9% или 32.482.650 денари, и изнесуваат 266.648.231 денари (2021: 234.165.581 денари). Зголемувањето на побарувањата пред се се должи на поголемите побарувања од осигурениците, во корелација со зголемената продажба.

- **Бруто техничките резерви** на крајот на 2022 година се во износ од 1.012.357.215 денари (2021: 883.233.538 денари) и се поголеми за 129.123.677 денари, или 14,6% во однос на крајот на 2021 година. Дел од зголемувањето на техничките резерви е резултат на зголемување на резервите за преносни премии (околу 59м денари) што е последица на растот на бруто полисираната премија, додека остатокот се должи на зголемување на резервите за штети (околу 70м денари). Притоа, од ова зголемување околу 37м. денари е последица на зголемување на резервата за настанати и пријавени штети и околу 30м. денари е последица на зголемување на резервата за настанати но непријавени штети. БТР во вкупната пасива на Друштвото опфаќа 62,0% (2021: 60,0%).

- **Обврските** на Друштвото се во износ од 69.579.825 денари (2021: 173.288.330 денари) и се пониски во однос на минатата година за 103.708.506 денари или бележат пад од 59,8%, што во најголем дел е поради ослободување на резервација за судски спор.

-

Табела 14.1.1. – Консолидиран биланс на состојба за 2022 година

Опис на позиција	Износ		Индекс 2019/2018
	Тековна деловна година	Претходна деловна година	
АКТИВА	1.633.977.611	1.470.893.727	111,1
А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	5.326.498	2.418.792	220,2
Б. ВЛОЖУВАЊА	1.190.934.264	1.095.473.642	108,7
В. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	83.440.851	61.562.927	135,5
Д. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	6.742.302	4.180.702	161,3
Ѓ. ПОБАРУВАЊА	266.648.231	234.165.581	113,9
Е. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА	39.173.952	36.109.637	108,5
Ж. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА	41.711.514	36.982.445	112,8
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	43.661.480	47.037.759	92,8
ПАСИВА	1.633.977.612	1.470.893.727	111,1

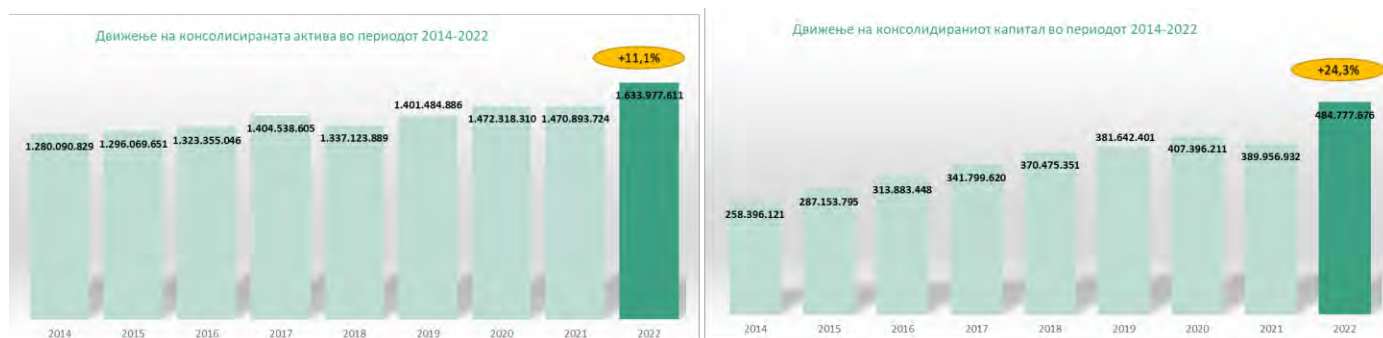
А. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	484.777.676	389.956.935	124,3
В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	1.012.357.215	883.233.538	114,6
Д. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ	23.022.985	19.934.871	115,5
Ѓ. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	15.210.131	2.056.419	739,6
Ж. ОБВРСКИ	69.579.825	173.288.331	40,2
З. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАГРАНИЧУВАЊА	29.029.779	2.423.633	1197,8
Ј. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	43.661.480	47.037.759	92,8

15.2. КОНСОЛИДИРАН КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Спрема важечката Законска регулатива (Сл.весник 79/2007) сите осигурителни друштва кои обавуваат неживотни осигурувања требаат до крајот на годината да обезбедат минимален капитал во износ од 3 милиони ЕУР во гарантниот фонд.

Во текот на 2022 година САВА осигурување а.д. вкупниот капитал, вклучувајќи ја тековната добивка, е зголемен за 24,3% или 94.820.740 денари во однос на минатата 2021 година, додека без тековната добивка, капиталот е намален за 8.871.910 мкд или 2,3%, главно поради ценовни промени.

Графикон бр.14.2.1. - Движење на консолидираната актива и капиталот на Друштвото во периодот 2014-2022 година

VII. ОСТАНАТИ ПОДАТОЦИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАБОТЕЊЕТО

16. УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

16.1. СТРАТЕШКИ НАСОКИ ОД ОБЛАСТА НА УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Во САВА осигурување, а.д. Скопје ги следиме следните стратешки насоки во областа на управувањето со човечките ресурси, и тоа:

- развој на HR функцијата во Друштвото,
- развој на организациската култура,
- развој и обука на вработените на сите нивоа во организацијата,
- грижа за безбедноста и здравјето на вработените и
- почитување на правата на вработените согласно Законот за работни односи и општиот колективен договор.

16.2. КЛУЧНИ АКТИВНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА УПРАВУВАЊЕ СО КАДРИ ВО 2021 ГОДИНА

Во 2022 година во областа на управувањето со човечките ресурси се фокусиравме на следниве активности, и тоа:

- нови вработувања, продолжување на постоечки договори за вработување и престанок на постоечки вработувања,
- обуки на вработените на сите нивоа во Друштвото,
- различни модели на мотивирање и наградување на вработените (зголемување на платата на работникот, унапредување во работната позиција, парични награди, посета на обуки и сл.),
- воведни и дополнителни обуки за сите нови вработени во Друштвото, (воведните обуки се изведувани од страна на Секторот за општи и правни работи, а дополнителните обуки се изведувани од страна на Секторот за штети, Секторот за финансии и сметководство, Самостојна служба за наплата и Самостојна служба за контролинг)
- работа на нов модул и активно користење на софтвер за менаџмент на човечки ресурси „Dynamic HRM“
- промена на систематизацијата и организацијата на Друштвото за оптимизирање на процесите

16.3. ВРАБОТУВАЊЕ И СТРУКТУРА НА ВРАБОТЕНИ

Главно вработувањата во текот на 2022 година во најголем дел се однесуваа на нови вработувања заради потребите на продажбата следејќи ја политиката на Друштвото за развој на сопствената продажна мрежа, а помал дел на трансформација на веќе вработени во Друштвото од определено на неопределено време.

Престанокот на вработувањата во најголем дел се однесува на лица кои не постигнале задоволителни резултати во своето работење со што не им е продолжен договорот за вработување во Друштвото, а помал дел на самоиницијативно заминување од Друштвото.

Најголемиот дел од флукуацијата на вработени се случува во Секторот за продажба и тоа во агентската мрежа.

16.3.1. Вкупен број на вработени во САВА осигурување а.д. Скопје

На 31.12.2022 година вкупниот број на вработени лица во Друштвото изнесува 234, што претставува за 6 вработени лица помалку во однос на претходната 2021 година.

Политиката на вработување во 2022 година беше непосредно поврзана со потребите на работата, односно поврзана со обемот на активности во делот на продажбата и адекватната поддршка која треба да ја добива Друштвото од другите сектори, а главната цел е мотивација, усовршување и оптимално користење на потенцијалот на вработените.

Во САВА осигурување во сите сектори и самостојни служби во текот на 2022 година беше евидентирана следнава состојба на вработени и тоа:

1. **Секторот за штети** на 31.12.2022 год. брои 20 вработени, за 1 вработен помалку во однос на 31.12.2021 година,
2. Во **Секторот за продажба** бројот на вработени на 31.12.2022 година изнесува 172 вработени, и тоа за 5 вработени помалку во однос на 31.12.2021 година,
3. **Секторот за развој и преземање на ризици** на 31.12.2022 година брои 14 вработени, за 1 вработен повеќе во однос на 31.12.2021 година,
4. **Секторот за финансии и сметководство** брои 7 вработени на 31.12.2022 година, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,
5. **Секторот за општи и правни работи** (набавки на средства) брои 5 вработени на 31.12.2022 година, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет.
6. **Самостојна служба за човечки ресурси**, брои 2 вработени на 31.12.2022 година, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,

7. **Самостојна служба за контролинг** брои 2 вработени на 31.12.2022 година и тоа за 1 вработен помалку во однос на 31.12.2021 година,
8. **Самостојна служба за наплата на побарувања** брои 6 вработени на 31.12.2022 година, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,
9. **Самостојна служба за ИТ** брои 4 вработени на 31.12.2022 година, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,
10. Бројот на вработени во **Управата на Друштвото** на ден 31.12.2022 година брои 4 вработени, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,
11. Бројот на вработени во **Самостојната Служба за актуарски работи** на ден 31.12.2022 година брои 1 вработени, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,
12. Бројот на вработени во **Самостојната Служба за внатрешна ревизија** на ден 31.12.2022 година брои 1 вработени, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет,
13. Во **Самостојната служба за управување со ризикот** (контрола на усогласеноста на работењето со прописите) на ден 31.12.2022 брои 1 вработен година, а во однос на 31.12.2021 година бројот на вработени не е променет.

Табела бр. 15.3.1. Број на вработени

Број на вработени	Вкупен број на вработени			Еквивалент на ефективно работно време		
	31.12.2022	31.12.2021	Разлика 31.12.2022 & 31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	Разлика 31.12.2022 & 31.12.2021
Кабинет на Генерален директор	4	4	0	4,00	4,00	0,00
Продажба - застапници	62	59	3	54,48	54,98	-0,50
Развој - склучување и превземање на ризик за комплексни осигурувања, реосигурувања	3	3	0	3,00	3,00	0,00
Продажба - раководство (менаџмент), шефови на регионални центри	41	41	0	40,00	39,75	0,25
Поддршка на продажба, администрација, реклама и останато	40	47	-7	35,13	42,75	-7,62
Продажба - комерцијалисти, референти	24	25	-1	22,75	23,75	-1,00
Книговодство на премии и штети	3	3	0	3,00	3,00	0,00
Управување со побарувања и наплата	6	6	0	6,00	6,00	0,00
Тарифирање	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Штети и регреси	20	21	-1	19,00	21,00	-2,00
ИТ и работни процеси	4	4	0	4,00	4,00	0,00
Финанси	3	3	0	3,00	3,00	0,00
Сметководство	4	4	0	4,00	4,00	0,00
Контролинг	2	3	-1	2,00	3,00	-1,00
Општи и правни работи	5	5	0	5,00	5,00	0,00
Купување и одржување на одновни средства	2	2	0	2,00	2,00	0,00
Внатрешна ревизија	1	1	0	1,00	1,00	0,00
Актуарство	1	1	0	1,00	1,00	0,00
Управување со ризик	1	1	0	1,00	1,00	0,00
Контрола на усогласеноста на работењето со прописите	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Развој	8	7	1	8,00	7,00	1,00
Вкупно	234	240	-6	218,36	229,23	-10,87

16.3.1.1. Број на вработени во Друштвото врз основа на типот на вработеност (скратено/полно работно време)

Бројот на вработени врз основа на типот на работното време на крајот на 2022 година е 19 вработени со скратено работно време и 215 вработени со полно работно време, односно 8,1% од вработените се со скратено работно време и 91,9% од вработените се со полно работно време.

Во однос на крајот на 2021 година бројот на вработени на крајот на 2022 година со скратено работно време се намалил за 1 вработен, односно процентот на вработени со скратено работно време во однос на вкупниот број на вработени се намалил за 0,2%. Бројот на вработени на полно работно време се намалил за 5 вработени, односно процентот на вработени со полно работно време во однос на вкупниот број на вработени се зголемил за 0,2%.

Најголемиот број на вработени со скратено работно време се во Секторот за продажба, земајќи ги во предвид потребите на Секторот.

Табела 15.3.2. Број на вработени врз основа на типот на вработеност

Вработени врз основа на работно време	2022		2021	
	Број	Процент (во %)	Број	Процент (во %)
Скратено работно време	19	8,1	20	8,3
Полно работно време	215	91,9	220	91,7
Вкупно	234	100,0	240	100,0

16.3.1.2. Вработени во Друштвото врз основа на степенот на образование

Бројот на вработени по степен на образование на крајот на 2022 година најмногу е зголемен кај вработените со степен на образование магистри и доктори и тоа за 2 вработени повеќе во однос на крајот на 2021 година и изнесува вкупно 17 вработени, односно процентот се зголемил за 1% во однос на вкупниот број на вработени.

Бројот на вработени со VI степен на образование се намалил во 2022 за 1 вработен и изнесува вкупно 2 вработени, во однос на другите промени процентот се намалил за 0,4% во однос на вкупниот број на вработени.

Бројот на вработени со VII степен на образование се намалил во 2022 година за 4 вработени во однос на 2021 година и изнесува вкупно 132 вработени, односно процентот се намалил за 0,3% во однос на вкупниот број на вработени.

Бројот на вработени со V степен на образование во 2022 година се намалил за 3 вработен во однос на 2021 година и изнесува вкупно 83 вработени, односно процентот се намалил за 0,3% во однос на вкупниот број на вработени.

Вработени со I-IV степен на образование во 2022 година нема.

Табела 15.3.3. Број на вработени по степен на образование

Степен на образование	2022		2021	
	Број	Во (%)	Број	Во (%)
I-IV - Степен	0	0,0	0	0,0
V- Степен	83	35,5	86	35,8
VI- Степен	2	0,9	3	1,3
VII- Степен	132	56,4	136	56,7
Магистри и Доктори	17	7,3	15	6,3
Вкупно	234	100,0	240	100,0

16.3.1.3. Вработени во Друштвото врз основа на возраст

Најголемиот број на вработени на крајот на 2022 година се на возраст од 36-40 годишна возраст и истиот изнесува 53 вработени, што е за 2 вработени помалку во однос на 2021 година.

Втор по ред најголем број на вработени на крајот на 2022 година е на возраст од 41-45 и истиот број 46 вработени, а во однос на 2021 година бројот на работени не е променет.

Трета по ред старосна група е со најголем број на вработени на крајот на 2022 година е старосната група од 31–35 години и број 38 вработени, што претставува за 11 вработени помалку во однос на 2021 година, што воедно и претставува најголема промена во 2022 година.

Старосни групи со најмал број на вработени на крајот на 2022 година се старосните групи од 20-25 и 51-55 со по 11 вработени. Во однос на 2021 година бројот на вработени во старосната група од 20-25 е зголемена за 2 вработени, а бројот на вработени во старосната група од 51-5 е намалена за 1 вработен.

Старосната група 26–30 години на крајот на 2022 година број 26 вработени, што претставува 1 вработен помалку во однос на 2021 година, старосната група 46-50 години број 34 вработени, што претставува 6 вработени повеќе во однос на 2021 година.

Старосната група од 56 и повеќе години, на крајот на 2022 година број 15 вработени, што претставува 1 вработен повеќе во однос на 2021 година.

Најголем процент од вработените 22,6%, се во старосната група од 36–40 години, потоа се старосните групи 41-45 години со 19,7%, старосната група 31-35 години со 16,2%, старосната група 46-50 години со 14,5%, старосната група од 26-30 години со 11,1% и со помал процент старосните групи 20-25 и 51-55 со по 4,7% и старосната група 56 и повеќе години со 6,4%.

Табела 15.3.4. Број на вработени по старосна група

Старосна група	2022		2021	
	Број	Во (%)	Број	Во (%)
20–25	11	4,7	9	3,8
26–30	26	11,1	27	11,3
31–35	38	16,2	49	20,4
36–40	53	22,6	55	22,9
41–45	46	19,7	46	19,2
46–50	34	14,5	28	11,7
51–55	11	4,7	12	5,0
56 и повеќе	15	6,4	14	5,8
Вкупно	234	100,0	240	100,0

16.3.1.4. Вработени во Друштвото врз основа на пол

Бројот на вработени жени во Друштвото на крајот на 2022 година изнесува 152 вработени, или 65% што е за 2 вработени помалку во однос на крајот на 2021 година.

Бројот на вработени мажи во Друштвото на крајот на 2022 година изнесува 82 вработени, или 35% што е за 4 вработени помалку во однос на 2021 година.

Табела 15.3.5. Број на вработени според пол

Пол	2022		2021	
	Број	Во (%)	Број	Во (%)
Жени	152	65,0	154	64,2
Мажи	82	35,0	86	35,8
Вкупно	234	100,0	240	100,0

16.3.2. Вкупен број на вработени во САВА Стејшн ДООЕЛ Скопје

На 31.12.2022 година вкупниот број на вработени лица во САВА СТЕЈШН ДООЕЛ Скопје изнесува 8 работници, плус 1 отстапен работник преку Приватна агенција за вработување Декра Арбеит Македонија.

Во САВА СТЕЈШН ДООЕЛ Скопје на 31.12.2022 година беше евидентирана следнава состојба на вработени, и тоа:

- 1 Управител,
- 1 Раководител,
- 3 Контролори,
- 3 Администратори,
- 1 Шанкер во бифе, отстапен преку Приватна агенција за вработување Декра Арбеит Македонија.

17.ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Информатичката технологија е клучен фактор за зголемување на перформансите и за современо работење и подобрување на ефектите во работењето.

САВА Осигурување постојано ги следи и имплементира новините во информатичката технологија, како и насоките од групацијата. Сите нови софтверски и хардверски иновации тековно се имплементирани во постоечката структура.

Голем дел од работењето на ИТ службата е фокусиран кон безбедноста на системите, обуки на вработените и дигитализација на процесите.

Во текот на 2022 година се доопремија сите постоечки локации со нова ИТ и телекомуникациска опрема.

СОФТВЕР:

- Бизнес апликацијата АСП е надоградена со нови модули,
- Продолжување и проширување на договорот со Microsoft со M365 E3 и E5 лиценци.
- На веб страницата е додадена нова апликација за online пријава на здравствено осигурување;
- Проширени се постоечките веб-сервиси за надворешни соработници, додаден е модул за неможност за враќање кредити со НЛБ
- Активиран е автоматски импорт на полиси од веб преку API во централната бизнис апликација ASP
- Имплементирани се нови модули (фаза 2) во апликацијата COCOS

БЕЗБЕДНОСТ:

- Извешени се сите редовни контроли за безбедноста на системите.
- Извршени се пенетрациски тестови од страна на надворешен сертифициран соработник
- Тестирана е оперативноста на секундарната локација на друштвото.

ХАРДВЕР:

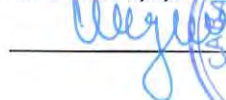
- Нова ИТ опрема за доопремување на сите постоечки канцелари,
- Проширување на лиценци на firewall за користење VPN конекции за работење од далечина
- Извршена е замена на стари работни станици со нови преносни работни станици.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ:

- Тековно се извршуваат промени на постоечките договори за фиксната телефонија и интернетот
- Во подружниците каде имаше техничка можност, сите линкови се заменети со оптика.
- Обновени се и проширени договорите со телеком операторите.

Генерален директор

Мелита Гугуловска

Датум: 23.02.2023 година, Скопје